

SEANCE DU MERCREDI 30 JANVIER 1991
VERGADERING VAN WOENSDAG 30 JANUARI 1991ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1072

COMMUNICATIONS:

Page 1072.

1. Cour d'arbitrage.
2. Cour des comptes.
3. Parlement européen.
4. Budgets administratifs.

INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 1074.

M. Schoeters au secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale sur « les conséquences des déversements de produits de dragage en face de la côte belge ».

M. De Belder au secrétaire d'Etat à l'Europe 1992 sur « les contacts avec les Régions dans le cadre de la préparation de 1992 ».

Mme Mayence-Goossens au Premier ministre sur « les suites de la présence de M. Walid Khaled sur notre territoire ».

Mme Hanquet au ministre des Affaires étrangères sur « la situation au Kosovo ».

VERIFICATION DES POUVOIRS ET PRESTATION DE SERMENT D'UN NOUVEAU MEMBRE:

Page 1074.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1990-1991
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1990-1991

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1072.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 1072.

1. Arbitragehof.
2. Rekenhof.
3. Europees Parlement.
4. Administratieve begrotingen.

INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 1074.

De heer Schoeters tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie over « de impact van de lozingen van baggerspecie voor de Belgische kust ».

De heer De Belder tot de staatssecretaris voor Europa 1992 over « de contacten met de Gewesten in het kader van de voorbereiding van 1992 ».

Mevrouw Mayence-Goossens tot de Eerste minister over « de gevolgen van de aanwezigheid van de heer Walid Khaled op ons grondgebied ».

Mevrouw Hanquet tot de minister van Buitenlandse Zaken over « de toestand in Kosovo ».

ONDERZOEK VAN GELOOFSBRIEVEN EN EEDAFLEGGING VAN EEN NIEUW LID:

Bladzijde 1074.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 1074.

PROJETS ET PROPOSITIONS DE LOI (Discussion):

Projet de loi organisant l'agrégation d'entrepreneurs de travaux.

Proposition de loi modifiant l'arrêté-loi du 3 février 1947 organisant l'agrégation des entrepreneurs.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. De Seranno, rapporteur, Boël, M. Dupré, secrétaire d'Etat aux Réformes institutionnelles, chargé de la restructuration du ministère des Travaux publics, adjoint au ministre des Communications et des Réformes institutionnelles, et secrétaire d'Etat aux Petites et Moyennes Entreprises, adjoint au ministre des Classes moyennes, M. De Seranno (demande de renvoi en commission), M. le Président, p. 1075.

Projet de loi portant un régime de licenciement particulier pour les délégués du personnel et les candidats délégués du personnel dans les conseils d'entreprise et les comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail.

Proposition de loi tendant à protéger du licenciement les délégués du personnel aux conseils d'entreprise et aux comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail.

Proposition de loi portant des règles concernant la résiliation du contrat de travail des travailleurs salariés exerçant un mandat syndical.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Deneir, rapporteur, Boël, Stroobant, Flagothier, Mme Harnie, M. Pataer, M. Van den Brande, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 1079.

Discussion et vote d'articles:

A l'article 1er: *Orateur*: M. Boël, p. 1090.

A l'article 2: *Orateur*: M. Boël, p. 1092.

A l'article 5: *Orateur*: M. Boël, p. 1097.

A l'article 7: *Orateur*: M. Boël, p. 1097.

A l'article 9: *Orateur*: M. Boël, p. 1099.

A l'article 16: *Orateur*: M. Boël, p. 1102.

A l'article 18 (nouveau): *Orateur*: M. Boël, p. 1102.

Projet de loi réglant l'utilisation des informations du Registre national des personnes physiques par des services ministériels et par les institutions de sécurité sociale relevant du ministère de la Prévoyance sociale.

Discussion et vote des articles, p. 1103.

Projet de loi portant approbation de l'accord entre le gouvernement du royaume de Belgique et le gouvernement du royaume de Norvège relatif au transport par gazoduc de gaz en provenance du plateau continental norvégien et d'autres zones vers le royaume de Belgique, et de l'échange de lettres concernant l'interprétation de l'article 2, paragraphe 2, dudit accord, signés à Oslo le 14 avril 1988.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1107.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 1074.

ONTWERPEN EN VOORSTELLEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken.

Voorstel van wet tot wijziging van de besluitwet van 3 februari 1947 houdende regeling van de erkenning der aannemers.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren De Seranno, rapporteur, Boël, de heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, belast met de herstructurering van het ministerie van Openbare Werken, toegevoegd aan de minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand, de heer De Seranno (verzoek om terugverwijzing naar de commissie), de Voorzitter, blz. 1075.

Ontwerp van wet houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden en de kandidaat-personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen.

Voorstel van wet houdende bescherming tegen ontslag van de leden van de werknemersdelegatie in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen.

Voorstel van wet houdende bijzondere regelingen inzake de beëindiging van de arbeidsovereenkomst van werknemers die een syndicaal mandaat uitoefenen.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Deneir, rapporteur, Boël, Stroobant, Flagothier, mevrouw Harnie, de heer Pataer, de heer Van den Brande, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 1079.

Beraadslaging en stemming over artikelen:

Bij artikel 1: *Spreker*: de heer Boël, blz. 1090.

Bij artikel 2: *Spreker*: de heer Boël, blz. 1092.

Bij artikel 5: *Spreker*: de heer Boël, blz. 1097.

Bij artikel 7: *Spreker*: de heer Boël, blz. 1097.

Bij artikel 9: *Spreker*: de heer Boël, blz. 1099.

Bij artikel 16: *Spreker*: de heer Boël, blz. 1102.

Bij artikel 18 (nieuw): *Spreker*: de heer Boël, blz. 1102.

Ontwerp van wet tot regeling van het gebruik van de informatiegegevens van het Rijksregister van de natuurlijke personen door ministeriële diensten en door de instellingen van sociale zekerheid die onder het ministerie van Sociale Voorzorg ressorteren.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1103.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de overeenkomst tussen de regering van het koninkrijk België en de regering van het koninkrijk Noorwegen inzake het vervoer per pijpleiding van gas van het Noorse continentaal plat en uit andere gebieden naar het koninkrijk België, en van de wisseling van brieven inzake de uitlegging van artikel 2, paragraaf 2, van deze overeenkomst, ondertekend te Oslo op 14 april 1988.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1107.

Projet de loi portant approbation de la Convention n° 151 concernant la protection du droit d'organisation et les procédures de détermination des conditions d'emploi dans la fonction publique, adoptée à Genève le 27 juin 1978 par la Conférence internationale du travail au cours de sa soixante-quatrième session.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1107.

Projet de loi portant approbation des actes internationaux suivants :

1. Convention entre le royaume de Belgique et le royaume de Suède sur la sécurité sociale;
2. Accord belgo-suédois concernant la renonciation réciproque au remboursement entre organismes des prestations en nature en cas de maladie-maternité;
3. Accord belgo-suédois fixant en cas de maladie-maternité, la liste des prothèses, du grand appareillage et des autres prestations en nature de grande importance,

signés à Stockholm, le 27 septembre 1988.

Discussion générale. — *Orateurs*: M. Egelmeers (demande de renvoi en commission), M. le Président, p. 1108.

Projet de loi portant approbation de la convention additionnelle à la convention conclue le 16 septembre 1971 entre le royaume de Belgique et l'Organisation du traité de l'atlantique nord relative à la concession à l'Organisation du traité de l'atlantique nord d'un terrain situé à Bruxelles en vue de la réalisation du siège permanent de cette organisation, et annexe, signée à Bruxelles, le 22 juin 1988.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1109.

INTERPELLATION (Discussion):

Interpellation de M. De Belder au secrétaire d'Etat à l'Europe 1992 sur « les contacts avec les Régions dans le cadre de la préparation de 1992 ».

Orateurs: M. De Belder, Mme Lizin, secrétaire d'Etat à l'Europe 1992, p. 1109.

PROJET DE LOI (Dépôt):

Page 1112.

Projet de loi instaurant un congé pour raisons impérieuses.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 1112.

Mme Herman-Michielsens. — Proposition de loi fixant à dix-huit ans l'âge de l'éligibilité des membres des conseils de l'aide sociale.

M. Hasquin. — Proposition de loi modifiant l'article 87 de la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres.

COMPOSITION DE COMMISSIONS (Modifications):

Page 1112.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag nr. 151 betreffende de bescherming van het vakverenigingsrecht en procedures voor het vaststellen van arbeidsvoorwaarden in de openbare dienst, aangenomen te Genève op 27 juni 1978 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar vierenzestigste zitting.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1107.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van volgende internationale akten:

1. Overeenkomst betreffende de sociale zekerheid tussen het koninkrijk België en het koninkrijk Zweden;
2. Belgisch-Zweeds akkoord betreffende het wederzijds afzien van terugbetaling tussen instellingen van prestaties in natura bij ziekte-moederschap;
3. Belgisch-Zweeds akkoord tot vaststelling bij ziekte-moederschap, van de lijst van prothesen, hulpmiddelen van grotere omvang en andere belangrijke verstrekkingen,

ondertekend te Stockholm op 27 september 1988.

Algemene beraadslaging. — *Spreekers*: de heer Egelmeers (verzoek om terugverwijzing naar de commissie), de Voorzitter, blz. 1108.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de aanvullende overeenkomst bij de overeenkomst afgesloten op 16 september 1971 tussen het koninkrijk België en de Noordatlantische Verdragsorganisatie betreffende de concessie aan de Noordatlantische Verdragsorganisatie van een te Brussel gelegen terrein voor de oprichting van de permanente zetel van deze organisatie, en bijlage, ondertekend te Brussel op 22 juni 1988.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1109.

INTERPELLATIE (Bespreking):

Interpellatie van de heer De Belder tot de staatssecretaris voor Europa 1992 over « de contacten met de Gewesten in het kader van de voorbereiding van 1992 ».

Spreekers: de heer De Belder, mevrouw Lizin, staatssecretaris voor Europa 1992, blz. 1109.

ONTWERP VAN WET (Indiening):

Bladzijde 1112.

Ontwerp van wet houdende invoering van een verlof om dwingende redenen.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 1112.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Voorstel van wet tot vaststelling op achttien jaar van de leeftijd van verkiesbaarheid van de leden van de raden voor maatschappelijk welzijn.

De heer Hasquin. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 87 van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES (Wijzigingen):

Bladzijde 1112.

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

M. Mouton, secrétaire, prend place au bureau.

De heer Mouton, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 10 m.

De vergadering wordt geopend om 14 h 10 m.

CONGES — VERLOF

MM. Bosmans, Eicher, à l'étranger; De Bondt, Seeuws, en mission à l'étranger, et Sprockeels, pour raison de santé, demandent un congé.

Verlof vragen: de heren Bosmans, Eicher, in het buitenland; De Bondt, Seeuws, met opdracht in het buitenland, en Sprockeels, om gezondheidsredenen.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Cour d'arbitrage — Arbitragehof

M. le Président. — En application de l'article 76 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au Président du Sénat:

1) Le recours en annulation et la demande de suspension des articles 62 et 63 du décret du Conseil flamand du 21 décembre 1990 contenant des dispositions budgétaires techniques ainsi que des dispositions accompagnant le budget 1991, introduits par la SA Ets. C. Van Brabant (numéro du rôle 257);

Met toepassing van artikel 76 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de Voorzitter van de Senaat van:

1) Het beroep tot vernietiging en de vordering tot schorsing van de artikelen 62 en 63 van het decreet van de Vlaamse Raad van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991, ingesteld door de NV Ets. C. Van Brabant (rolnummer 257);

2) La demande d'annulation partielle de la loi du 26 juin 1990 relative à certains organismes publics ou d'utilité publique et autres services de l'Etat, introduite par la Ville de Bruxelles (numéro du rôle 258).

2) Het beroep tot gedeeltelijke vernietiging van de wet van 26 juni 1990 betreffende sommige openbare instellingen of instellingen van openbaar nut en andere overheidsdiensten, ingesteld door de Stad Brussel (rolnummer 258).

Le greffier de la Cour d'arbitrage notifie également l'ordonnance de fixation de l'audience concernant la demande de suspension.

De griffier van het Arbitragehof geeft ook kennis van de beschikking van de vaststelling van de terechtzitting betreffende de vordering tot schorsing.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

Cour des comptes — Rekenhof

M. le Président. — Par dépêche du 18 janvier 1991, la Cour des comptes transmet au Sénat le compte des organismes d'intérêt public pour l'année 1987 (145e Cahier d'observations, fascicule IV), ainsi que les comptes antérieurs d'organismes d'intérêt public qui ont transmis tardivement leurs comptes à la cour.

Bij dienstbrief van 18 januari 1991 zendt het Rekenhof aan de Senaat de rekeningen over van de instellingen van openbaar nut voor het jaar 1987 (145e Boek van opmerkingen, deel IV), samen met de vroegere rekeningen van instellingen van openbaar nut die hun rekeningen laattijdig aan het hof hebben overgelegd.

Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Conformément aux articles 14 et 17 modifiés de la loi du 29 octobre 1846, la Cour des comptes a transmis au Sénat, par dépêche du 16 janvier 1991, la délibération (n° 230) du Conseil des ministres du 24 décembre 1990, concernant le paiement, à la charge du budget national de l'Enseignement, régime néerlandais, de précompte professionnel dû par la Communauté flamande pour l'année 1989.

Overeenkomstig de gewijzigde artikelen 14 en 17 van de wet van 29 oktober 1846, heeft het Rekenhof aan de Senaat gezonden, bij dienstbrief van 16 januari 1991, het besluit (nr. 230) van de Ministerraad van 24 december 1990, in verband met de betaling, ten laste van de nationale begroting van Onderwijs, Nederlandstalig regime, van nog door de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 1989 verschuldigde bedrijfsvoorheffing.

— Renvoyé à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financien.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Europees Parlement — Parlement européen

De Voorzitter. — Bij brief van 17 januari 1991, heeft de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat overgezonden:

1) Een resolutie over de constitutionele grondslagen van de Europese Unie;

Par lettre du 17 janvier 1991, le président du Parlement européen a transmis au Sénat:

1) Une résolution sur les bases constitutionnelles de l'Union européenne;

2) Een ontwerp-wetgevingsresolutie (samenwerkingsprocedure: eerste lezing) houdende advies van het Europees Parlement over het voorstel van de Commissie voor een verordening (EEG) van de raad betreffende het enig administratief document;

2) Une résolution législative (procédure de coopération: première lecture) portant avis du Parlement européen sur la proposition de la Commission au Conseil concernant un règlement relatif au document administratif unique;

3) Een ontwerp-wetgevingsresolutie (samenwerkingsprocedure: eerste lezing) houdende advies van het Europees Parlement inzake het voorstel van de Commissie aan de Raad voor een richtlijn houdende wijziging van richtlijn 83/643/EEG van 1 december 1983 ter vereenvoudiging van de fysieke controle en de administratieve formaliteiten bij het goederenvervoer tussen lidstaten;

3) Une résolution législative (procédure de coopération: première lecture) portant avis du Parlement européen sur la proposition de la Commission au Conseil relative à une directive modifiant la directive 83/643/CEE du 1er décembre 1983 relative à la facilitation des contrôles physiques et des formalités administratives lors du transport des marchandises entre Etats membres;

4) Een resolutie over het ongeluk met de trawler *Antares*;

4) Une résolution sur le naufrage du chalutier *Antares*;

5) Een resolutie over de ontwikkeling van het gemeenschappelijk vervoersbeleid in het kader van de voltooiing van de interne markt;

5) Une résolution sur le développement de la politique commune des transports dans la perspective de l'achèvement du marché intérieur;

6) Een resolutie over de uitvoerende bevoegdheden van de Commissie (comitologie) en haar rol in de externe betrekkingen van de Gemeenschap;

6) Une résolution sur les compétences exécutives de la Commission (comitologie) et le rôle de la Commission dans les relations extérieures de la Communauté;

7) Een resolutie over het voorstel van de Commissie aan de Raad voor een besluit tot oprichting van het Europees Raadgevend Comité voor statistische informatie op economische en sociaal gebied (CEIES);

7) Une résolution législative portant avis du Parlement européen sur la proposition de la Commission au Conseil relative à une décision instituant le Comité consultatif européen de l'information statistique dans les domaines économique et social (CEIES);

8) Een resolutie over de ontwerp-mededeling van de Commissie aan de lidstaten tot vaststelling van de richtsnoeren voor de operationele programma's die de lidstaten kunnen indienen in het kader van een communautair initiatief om het bedrijfsleven voor te bereiden op de eenwording van de Europese markt (PRISMA).

8) Une résolution sur le projet de communication de la Commission aux Etats membres fixant les orientations pour les programmes opérationnels que les Etats membres sont invités à établir dans le cadre d'une initiative communautaire concernant la préparation des entreprises dans la perspective du marché unique (PRISMA).

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

Renvoyé à la commission des Relations extérieures.

Administratieve begrotingen — Budgets administratifs

De Voorzitter. — Overeenkomstig artikel 10, § 2, van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, en verwijzende naar het ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1990, heeft de regering voor datzelfde jaar aan de wetgevende vergaderingen overgezonden, de volgende aangepaste administratieve begrotingen:

1° Van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (Kredieten: Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel);

En exécution de l'article 10, § 2, de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat et référant au projet de loi ajustant le budget général des Dépenses pour l'année budgétaire 1990, le gouvernement a transmis aux assemblées législatives, pour cette même année, les budgets administratifs ajustés suivants:

1° Du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement (Crédits: Affaires étrangères et Commerce extérieur);

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Zaken (Kredieten: Buitenlandse Zaken) en naar de commissie voor de Buitenlandse Handel (Kredieten: Buitenlandse Handel).

Renvoyé à la commission des Affaires étrangères (Crédits: Affaires étrangères) et à la commission du Commerce extérieur (Crédits: Commerce extérieur).

2° Van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (Kredieten: Ontwikkelingssamenwerking);

2° Du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement (Crédits: Coopération au Développement);

— Verwezen naar de commissie voor de Ontwikkelingssamenwerking.

Renvoyé à la commission de la Coopération au Développement.

3° Van het ministerie van Landbouw;

3° Du ministère de l'Agriculture;

— Verwezen naar de commissie voor de Landbouw en de Middestand.

Renvoyé à la commission de l'Agriculture et des Classes moyennes.

4° Van het ministerie van Economische Zaken;

4° Du ministère des Affaires économiques;

— Verwezen naar de commissie voor de Economische Aangelegenheden.

Renvoyé à la commission de l'Economie.

5° Van het ministerie van Financiën;

5° Du ministère des Finances;

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoyé à la commission des Finances.

6° Van de Dotaties aan de Gemeenschappen en de Gewesten;

6° Des Dotations aux Communautés et aux Régions;

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoyé à la commission des Finances.

7° Van het ministerie van Justitie;

7° Du ministère de la Justice;

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoyé à la commission de la Justice.

8° Van het ministerie van Landsverdediging;

8° Du ministère de la Défense nationale;

— Verwezen naar de commissie voor de Defensie.

Renvoyé à la commission de la Défense.

9° Van de Rijkswacht;

9° De la Gendarmerie;

— Verwezen naar de commissie voor de Defensie.

Renvoyé à la commission de la Défense.

10° Van het ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu;

10° Du ministère de la Santé publique et de l'Environnement;

— Verwezen naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

Renvoyé à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

11° Van het ministerie van Verkeerswezen;

11° Du ministère des Communications;

— Verwezen naar de commissie voor de Infrastructuur.
Renvoyé à la commission de l'Infrastructure.
12° Van Posterijen, Telegrafie en Telefonie;
12° Des Postes, Télégraphes et Téléphones;
— Verwezen naar de commissie voor de Infrastructuur.
Renvoyé à la commission de l'Infrastructure.
13° Van het ministerie van Openbare Werken;
13° Du ministère des Travaux publics;
— Verwezen naar de commissie voor de Infrastructuur.
Renvoyé à la commission de l'Infrastructure.
14° Van de Rijksschuld;
14° De la Dette publique;
— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.
Renvoyé à la commission des Finances.

INTERPELLATIES — INTERPELLATIONS

Verzoeken — Demandes

De Voorzitter. — Het bureau heeft de volgende interpellatieverzoeken ontvangen:

1. Van de heer Schoeters tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie over « de impact van de lozingen van baggerspecie voor de Belgische kust »;

Le bureau a été saisi des demandes d'interpellation suivantes:

1. De M. Schoeters au secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale sur « les conséquences des déversements de produits de dragage en face de la côte belge »;

2. Van de heer De Belder tot de staatssecretaris voor Europa 1992 over « de contacten met de Gewesten in het kader van de voorbereiding van 1992 »;

2. De M. De Belder au secrétaire d'Etat à l'Europe 1992 sur « les contacts avec les Régions dans le cadre de la préparation de 1992 »;

3. Van mevrouw Mayence-Goossens tot de Eerste minister over « de gevolgen van de aanwezigheid van de heer Walid Khaled op ons grondgebied »;

3. De Mme Mayence-Goossens au Premier ministre sur « les suites de la présence de M. Walid Khaled sur notre territoire »;

4. Van mevrouw Hanquet tot de minister van Buitenlandse Zaken over « de toestand in Kosovo ».

4. De Mme Hanquet au ministre des Affaires étrangères sur « la situation à Kosovo ».

De datum van deze interpellaties wordt later bepaald.

La date de ces interpellations sera fixée ultérieurement.

ONDERZOEK VAN GELOOFSBRIEVEN

VERIFICATION DES POUVOIRS

De Voorzitter. — Bij de Senaat is het dossier aanhangig van de heer Patrick Allewaert, tot senator gekozen verklaard door het bureau van de Senaat, ter vervanging van de heer Frans Baert, die ontslag heeft genomen

Le Sénat est saisi du dossier de M. Patrick Allewaert, proclamé élu sénateur par le bureau du Sénat, en remplacement de M. Frans Baert, démissionnaire.

De commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven is zopas bijeengekomen om de geloofsbrieven van de heer Allewaert te onderzoeken.

La commission de Vérification des Pouvoirs vient de se réunir pour la vérification des pouvoirs de M. Allewaert.

Ik stel u voor onmiddellijk het verslag van deze commissie te horen.

Je vous propose d'entendre immédiatement le rapport de la commission.

Geen bezwaar?

Pas d'objection?

Dan verzoek ik de heer De Loor, rapporteur, kennis te geven van het verslag van de commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven.

Je prie donc M. De Loor, rapporteur, de donner lecture du rapport de la commission de Vérification des Pouvoirs.

De heer De Loor, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de Senaat moest een gecoöpteerd senator verkiezen ter vervanging van de heer Frans Baert, die ontslag heeft genomen.

De heer Patrick Allewaert, enig voorgedragen kandidaat, is op 24 januari 1991 verkozen verklaard, overeenkomstig artikel 220 van het Kieswetboek.

Daar is gebleken dat de verkozenen aan alle verkiesbaarheidsvereisten opgelegd door de Grondwet voldoet, heeft de commissie de eer u eenparig voor te stellen de heer Patrick Allewaert als lid van de Senaat toe te laten.

De Voorzitter. — Daar niemand het woord vraagt, breng ik de conclusie van dit verslag in stemming.

Personne ne demandant la parole, je mets aux voix les conclusions de ce rapport.

— Deze conclusie, bij zitten en opstaan in stemming gebracht, wordt aangenomen.

Ces conclusions, mises aux voix par assis et levé, sont adoptées.

De Voorzitter. — Ik verzoek de heer Allewaert de grondwettelijke eed af te leggen.

De heer Allewaert. — Ik zweer de Grondwet na te leven.

De Voorzitter. — Ik geef de heer Allewaert akte van zijn eedaflegging en verklaar hem aangesteld in zijn functie van senator. *(Applaus.)*

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Mesdames, messieurs, je propose d'ajouter à notre ordre du jour de demain, après les votes, l'interpellation de Mme Mayence au Premier ministre sur « les suites de la présence de M. Walid Khaled sur notre territoire » et l'interpellation de Mme Hanquet au ministre des Affaires étrangères sur « la situation au Kosovo ».

Je vous signale également qu'à la suite d'un accord intervenu entre le ministre des PTT et l'interpellateur, l'interpellation de M. Bouchat qui devait avoir lieu aujourd'hui est remise à la semaine prochaine.

Ik stel voor morgen na de stemmingen aan onze agenda de interpellaties toe te voegen van mevrouw Mayence tot de Eerste minister over « de gevolgen van de aanwezigheid van de heer Walid Khaled op ons grondgebied » en van mevrouw Hanquet tot de minister van Buitenlandse Zaken over « de toestand in Kosovo ».

Ik deel u eveneens mede dat de interpellatie van de heer Bouchat, die vandaag moest plaatsvinden, in overleg met de minister van PTT en de interpellant, tot volgende week wordt uitgesteld.

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux?

Is de Senaat het hiermede eens? *(Instemming.)*

Il en est ainsi décidé.

Dan is hiertoe besloten

ONTWERP VAN WET HOUDENDE REGELING VAN DE
ERKENNING VAN AANNEMERS VAN WERKEN

VOORSTEL VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE
BESLUITWET VAN 3 FEBRUARI 1947 HOUDENDE REGE-
LING VAN DE ERKENNING DER AANNEMERS

Algemene beraadslaging
Terugverwijzing naar de commissie

PROJET DE LOI ORGANISANT L'AGREATION D'ENTRE-
PRENEURS DE TRAVAUX

PROPOSITION DE LOI MODIFIANT L'ARRETE-LOI DU
3 FEVRIER 1947 ORGANISANT L'AGREATION DES
ENTREPRENEURS

Discussion générale
Renvoi en commission

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken en van het voorstel van wet tot wijziging van de besluitwet van 3 februari 1947 houdende regeling van de erkenning der aannemers.

Nous abordons l'examen du projet de loi organisant l'agrèation d'entrepreneurs de travaux et de la proposition de loi modifiant l'arrêté-loi du 3 février 1947 organisant l'agrèation des entrepreneurs.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Seranno, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de commissie voor de Infrastructuur heeft drie vergaderingen besteed aan de bespreking van het ontwerp van wet houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken.

De reglementering van overheidsopdrachten wordt, ook op Europees vlak, aan een reeks aanpassingen onderworpen. Deze ontwikkeling past in het kader van het geleidelijk tot stand komen van één Europese markt, een markt met vrij verkeer van goederen, van diensten, personen en kapitalen.

In dit verband moeten wij verwijzen naar de talrijke richtlijnen van de Raad van de Europese Gemeenschap. Richtlijn nummer 440 van 18 juli 1989 betreft de coördinatie van de procedures voor het toewijzen van overheidsopdrachten. Richtlijn nummer 665 van 21 december 1989 betreft de beroepsprocedures inzake het plaatsen van overheidsopdrachten. Er is ook een richtlijn in voorbereiding, en misschien reeds gepubliceerd, betreffende «opdrachten voor uitvoering van diensten».

Ook op nationaal vlak is er een versnelde ontwikkeling van de wetgeving en de reglementeringen.

De wet van 14 juli 1976 bepaalt vrij nauwkeurig de regelen inzake overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten in naam van de Staat en van publiekrechtelijke personen. Deze wet werd sindsdien minstens een drietal keren gewijzigd.

Er dient bovendien gewezen op de verplichte registratie van aannemers die volgt uit de wetgeving op de inkomstenbelasting en de wet van 1944 op de maatschappelijke zekerheid, grondig gewijzigd bij de wet van 4 augustus 1978, populair genoemd: de koppelbazenwet.

Die registratie is aan een twaalfal voorwaarden onderworpen. Provinciale commissies beslissen over de aanvragen. De uitvoeringsbesluiten op die wet dateren van 5 oktober 1978, maar deze werden sindsdien minstens een viertal keren gewijzigd.

Herinneren wij tenslotte nog aan de zogenaamde vestigingswet van 15 december 1970. Met betrekking tot ambachtson-

dernemingen stelt de Koning criteria en eisen vast inzake beroepskennis en bedrijfsbeheer voor gereguleerde beroepswerkzaamheden.

De wetgeving inzake erkenning van aannemers is nu bijna een halve eeuw oud. De erkenning van aannemers in België wordt thans nog geregeld door de besluitwet van 3 februari 1947, die sindsdien een vijftal maal werd gewijzigd. Die besluitwet moest «de Staat toelaten ten opzichte van de aannemers, de nodige waarborgen te bezitten voor de uitvoering van werken, die hij betaalt of subsidieert» en in het verslag aan de Regent wordt er aan toegevoegd: «dusdanig beoogt ze een vermindering van den last van een overdreven toezicht tijdens de uitvoering en van de risico's, die noch door het contract, noch door het toezicht kunnen worden uitgesloten».

Met het huidige ontwerp wordt de besluitwet van 3 februari 1947 volledig herschreven en aangevuld.

De hoofddoelstelling van het ontwerp tot regeling van de erkenning van aannemers, blijft in grote mate dezelfde als die van de wetgever, nu bijna een halve eeuw geleden.

Er zijn echter ook nieuwe gegevens:

Ten eerste, de vooruitgang van de Europese integratie vereist een harmonisering van de wetgeving inzake overheidsopdrachten; niet in het minst om in de lidstaten een gelijke behandeling van de aannemersbedrijven te betrachten.

Ten tweede, er moet rekening worden gehouden met de snelle technologische ontwikkeling in de sector van bouw en aanneming. Mede daarom moeten aan de openbare besturen en instellingen aangepaste waarborgen worden geboden inzake de bekwaamheid en betrouwbaarheid van de erkende aannemers.

Ten derde, na de bevoegdheidsoverdracht ingevolge de jongste staatshervormingen ligt het voor de hand dat ook de Gemeenschappen en Gewesten worden betrokken bij het erkennen van aannemers. Wij voegen eraan toe: om, zoals in Europees verband, de gelijke behandeling van aannemersbedrijven in alle landsdelen te bekomen.

Ten vierde, wil de regering de overheids- en gesubsidieerde werken ook toegankelijker maken voor kleinere bedrijven. Hier toe moeten de administratieve formaliteiten voor erkenning kunnen worden vereenvoudigd.

Het voorstel van senator De Bondt en consoorten, dat op 6 juni 1989 bij de Senaat was ingediend, streeft ongeveer dezelfde doelstellingen na.

De financiële en technische draagkracht van de aannemersbedrijven moet, volgens de indieners van dat voorstel, beter kunnen worden doorgelicht. Eveneens moet periodieke herziening van de toegestane erkenning worden vergemakkelijkt.

De indieners van dit voorstel hebben wat zij beoogden terugvonden in dit ontwerp of hebben het in die zin geamendeerd.

Wij veroorloven ons de inhoud en de bespreking van het ontwerp kort toe te lichten en te commentariëren.

De commissie heeft door een nieuwe formulering van artikel 2 gemeend te kunnen verduidelijken dat de erkenning verplicht is voor de werken, uitgevoerd in opdracht van publiekrechtelijke rechtspersonen, of voor de werken waarop de wetgeving betreffende de overheidsopdrachten van toepassing is.

Ook op werken die voor ten minste 25 pct. worden gesubsidieerd of gefinancierd door publiekrechtelijke personen is het ontwerp van toepassing.

De Koning zal de omvang der werken bepalen, waarvoor geen erkenning vereist is, onverminderd de verplichting voor de aannemers te ressorteren onder en gevestigd te zijn in een lidstaat van de Europese Gemeenschappen, geen veroordeling voor misdrijf te hebben opgelopen en niet te zijn uitgesloten van overheidsopdrachten. Wij verwijzen in dit verband naar artikel 3.

De Koning zal volgens de bepalingen van artikel 21 de regels bepalen volgens welke kan worden afgeweken van sommige erkenningsvoorwaarden. Die afwijking kan betrekking hebben op de werken die voor ten minste 25 pct. zijn gesubsidieerd of gefinancierd door openbare besturen of instellingen. Ze kan worden toegestaan door de minister, de Executieven of de gouverneur naargelang van het geval.

Met zulke formulering van artikel 21 kunnen, naar het oordeel van uw rapporteur, sommige rechtspersonen niet ontsnappen aan de verplichting een beroep te doen op erkende aannemers, indien zij minder dan 25 pct. toelage of financiering ontvangen.

Dit was mijns inziens niet de bedoeling van het ontwerp en van de commissieleden, maar wanneer ik artikel 21 lees in samenhang met artikel 3 kan ik niet anders dan dit besluiten.

De erkenningsvoorwaarden worden in het ontwerp nauwkeurig opgesomd. Zij worden aangevuld met voorwaarden inzake herziening, vrijstelling en overdracht van de vergunning.

De werken worden door een koninklijk besluit ingedeeld in klassen naargelang van de omvang, en in categorieën naargelang van de aard. Dit is reeds zo sinds de wet van 1947. Op het ogenblik zijn er 15 categorieën en een groot aantal ondercategorieën. Volgens de wetgeving op de registratieverplichting zijn er echter 28 categorieën, die dus niet identiek zijn aan de eerstgenoemde categorieën. De registratieverplichting valt echter onder de bevoegdheid van andere ministers in de nationale regering.

Het erkenningsattest wordt door de minister uitgereikt op advies van de erkenningscommissie. De minister kan een voorlopige erkenning geven. De lijst van de erkende aannemers wordt gepubliceerd in het blad waarin ook de aanbestedingen worden aangekondigd.

Een amendement om de eisen inzake de financiële en economische draagkracht ook tot de allerlaagste klassen uit te breiden, werd door de commissie niet aangenomen. Men was van oordeel dat dit amendement de deelname van kleinere ondernemingen aan overheidsopdrachten zou verhinderen.

De erkenningscommissie heeft zeer ruime adviesbevoegdheden gekregen in het ontwerp. Zij is samengesteld uit een magistraat en 25 leden, vertegenwoordigers van de nationale overheid, van de Gemeenschappen en de Gewesten, van de beroepsverenigingen en van de werknemersorganisaties. Dit wordt bepaald in artikel 13 en volgende. De erkenningscommissie is dus evenwichtig samengesteld. Door de aanvaarding van een amendement zullen de plaatsvervangende leden de commissievergadering als waarnemer kunnen bijwonen.

Alle deelnemers aan de werkzaamheden van de commissie voor erkenning moeten het vertrouwelijk karakter bewaren van sommige gegevens waarvan zij in hoefde van hun functie kennis hebben. De senaatscommissie heeft het vertrouwelijk karakter preciezer omschreven. Overtreding van de verplichting tot vertrouwelijkheid is strafbaar met een van de straffen vastgelegd in artikel 458 van het Strafwetboek. De sancties die kunnen worden opgelegd, zijn analoog aan de sancties die worden opgelegd bij schending van het beroepsgeheim.

Hoofdstuk V heeft betrekking op algemene en individuele herzieningen van erkenningen.

Hoofdstuk VI behandelt sancties, zoals klasseverlaging, schorsing, intrekking van de erkenning, of uitsluiting van overheidsopdrachten. Hiertoe kan de minister, na advies van de commissie, beslissen. Die beslissingen worden telkens in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd. De lijsten van de uitgesloten of geschorste aannemers worden geregeld in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd.

Mijnheer de Voorzitter, sta mij toe om te besluiten nog een paar persoonlijke bedenkingen te maken, los van mijn taak als rapporteur.

De erkenningscommissie bekleedt een sleutelpositie in deze wet en de minister houdt de sleutel vast. De regering zal ervoor moeten waken dat deze commissie geen loodzware administratie wordt, naast het departement. Het is wel vaker gebeurd dat commissies een eigen leven gingen leiden.

Voor de duidelijkheid was het wellicht ook beter geweest in de wet zelf te bepalen voor welke werken geen erkenning is vereist.

Artikel 3 bepaalt dat dit bij koninklijk besluit moet gebeuren. Toch meen ik dat het beter ware geweest in de wet zelf een te indexerende bedrag te vermelden.

Als lid van de Wetgevende Kamer heb ik er wel last mee dat in de wet zelf niet nauwkeurig is bepaald hoe een aannemer, aan wie een aanvraag tot erkenning is geweigerd, verhaal heeft tegen een

ongunstig advies van de commissie of tegen een weigering van de minister. Daaromtrent is er geen concrete bepaling in de wet. Het is de uitvoerende macht die bij koninklijk besluit de procedure van beroep bepaalt. Wij zijn de minister er wel dankbaar voor dat hij in de commissie enige toelichting heeft gegeven bij de termijnen. Volgens ons moet de wetgever de procedure van verhaal kunnen vastleggen. Maar misschien wordt daar in de toekomst nog wat aan gedaan.

Dan maak ik mij ook nog zorgen over artikel 21. De formulering lijkt paradoxaal. Volgens mij zou er alleen een afwijking moeten kunnen zijn voor de instellingen die voor minder dan 25 pct. gesubsidieerd worden.

In onze toelichting hebben wij verwezen naar een viertal wetten die rechtstreeks betrekking hebben op de aanneming van werken: ten eerste, de wet van 1976 inzake overheidsopdrachten; ten tweede, de wetgeving houdende verplichte registratie van aannemers; ten derde, de zogenaamde vestigingswet van 1970 met betrekking tot ambachtsonderneming; ten vierde, de ter sprake zijnde regeling van de erkenning van aannemers.

De uitvoering van deze wetten staat telkens onder toezicht van andere ministers zoals de minister van Openbare Werken, de minister van Middenstand, de minister van Financiën, de minister van Sociale Zaken, de Eerste minister en nog andere.

Zulke legistische sectionering is toch wel wat te complex, zeker voor de jongere dynamische bedrijven die administratief in orde willen zijn. In onze staatsstructuur wordt het nog complexer, omdat niet alleen de nationale overheid, maar ook Gewesten en Gemeenschappen hun zeg willen hebben. Voor de overheid zelf leidt zulke hypertrofie met een niet meer te tellen aantal commissies, zeker niet tot een grotere rendabiliteit van de investeringsbestedingen. De overheid heeft trouwens relatief een steeds groter budgettaire impact op de investeringen.

Juist omdat ik dit ontwerp steun heb ik mijn bezorgdheid tot uitdrukking gebracht. De regering zou best tot een herverkaveling van de bevoegdheden komen en de onderhavige wetgeving vereenvoudigen, om op die manier de bureaucratie tegen te gaan.

Bij een aantal artikelen wil ik tenslotte nog tekstverbeteringen voorstellen. Ik zal deze straks bij de artikelsgewijze bespreking toelichten. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, je tiens à féliciter M. De Seranno pour son rapport, lequel expose très clairement l'évolution de la problématique en discussion. J'ai attentivement écouté ses réflexions et j'estime, comme lui, que les lois qui concernent les entrepreneurs forment un ensemble complexe, dépendant de beaucoup trop d'autorités, et qu'une réelle simplification s'impose.

Le projet qui nous est soumis était nécessaire. Il comble des lacunes et actualise la législation compte tenu non seulement de la construction européenne, mais également de l'évolution de la conjoncture. Il rend maintenant possible une procédure indispensable lorsqu'on accorde des autorisations ou des permis, à savoir une révision ou un retrait éventuels de ces derniers en cas de faute grave ou lorsque les attributaires ne se révèlent pas à la hauteur de la tâche ou ne répondent plus aux critères minima nécessaires.

Qu'il y ait une réelle simplification dans les démarches nécessaires, c'est indéniable. Si l'harmonisation européenne n'est peut-être qu'une excuse, elle permet toutefois de réaliser rapidement ce que les autres pays n'ont pas encore fait.

Dans la liste des pays européens qui appliquent un système similaire au nôtre, je ne trouve aucun de nos voisins comme la France, les Pays-Bas, la Grande-Bretagne ou l'Allemagne. Que va-t-il dès lors se passer? Dans un petit pays comme le nôtre, situé au cœur de l'Europe, qui a toujours été très loyalement européen et qui est peut-être l'un des pays qui accepte le plus facilement la concurrence des autres, nos entreprises sont déforçées.

Je voudrais éviter que ne se produise, dans le domaine des travaux publics, ce qui est en cours dans le secteur des chemins de fer; ainsi la SNCB et son ministre de tutelle, reconnaissant la réalité européenne, n'acceptent-ils pas les offres d'entreprises étrangères, concurrentes des nôtres, et ce avant l'ouverture du grand mar-

ché de 1992 alors que les grandes sociétés de chemin de fer européennes, notamment en France et en Allemagne, ont déjà conclu des accords de longue durée, souvent de plus de sept ans, avec leurs industries nationales pour fermer leur marché à toute concurrence étrangère pendant cette période?

Dans le cadre de cette harmonisation, la Belgique a accepté que les entreprises européennes qui remplissent les mêmes conditions que les nôtres, puissent travailler chez nous en toute légalité. C'est normal, mais il conviendra cependant d'être extrêmement vigilant et de vérifier que ces entreprises répondent bien à toutes les conditions et respectent les dispositions non seulement de la présente loi, mais aussi des lois antérieures qui portent notamment sur les négriers, sur l'enregistrement, sur les problèmes fiscaux.

Nous devons pouvoir lutter à armes égales. Nous devons nous montrer loyaux sans pour autant devenir les dindons de la farce!

J'en viens à l'aspect de réciprocité. Il est clair qu'il ne faut pas accepter les entreprises des pays avoisinants lorsque ces derniers n'accueillent pas les nôtres chez eux, dans les mêmes conditions.

Je me réjouis que la commission d'agrégation prévoit l'uniformité. Le système présente cependant des failles. L'une d'elles se situe au niveau de l'agrégation des entreprises de la classe la plus basse. Ces dernières ne doivent pas fournir de garanties financières et cela me paraît très préoccupant.

En effet, les entreprises qui travaillent pour le ministère des Travaux publics sont généralement dirigées par un maître d'œuvre lui-même en relation avec de nombreux sous-traitants, ces derniers étant représentés par des PME appartenant à la catégorie la plus inférieure, lesquelles ont un certain nombre d'obligations vis-à-vis de leur maître d'œuvre et doivent également disposer des capitaux indispensables pour couvrir le commencement des travaux.

Les entreprises publiques peuvent se permettre de pratiquer des prix inférieurs et, ainsi, emporter la plupart des marchés — sauf raison majeure. Les petits entrepreneurs qui tentent de baisser leur prix pour affronter la concurrence prennent parfois des risques mal calculés. Aussi, comme j'ai déjà eu l'occasion de le constater, beaucoup courent-ils à la faillite.

Les PME appartenant à la classe 1 ne disposent pas toujours de réserves financières suffisantes et lorsqu'une crise surgit, elles sont incapables de faire face à tous les impératifs financiers. C'est ainsi que les problèmes se multiplient: intérêts qui augmentent, pertes de temps et donc, retards de chantiers. Nous ne sommes plus loin de la faillite. Nombre de PME ont connu — ou connaissent — ce type de situation. J'estime qu'il s'agit là d'un point sur lequel ce projet de loi n'insiste pas suffisamment: la discipline financière qui est la clef de voûte d'une économie qui fonctionne et d'une société où tous travaillent de manière satisfaisante.

Par ailleurs, il existe de nombreuses possibilités de dérogation, tant au niveau ministériel que régional ou provincial. C'est normal; cependant — et j'en parlerai lors de la discussion des articles car j'ai déposé un certain nombre d'amendements —, j'estime que dans le cas présent, on exagère. En effet, une certaine rigueur s'impose et je souhaiterais que les dérogations ne soient accordées qu'après avis conforme de la commission et non pas de manière systématique.

En conclusion, la remise à jour de ce projet de loi se révélait indispensable. Nous sommes en faveur d'une politique d'ouverture sur l'Europe, mais nos décisions et nos actes doivent refléter une certaine fermeté et appeler à la réciprocité.

Enfin, du point de vue financier, ce projet de loi n'est pas suffisamment rigoureux. (Applaudissements.)

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, belast met de herstructurering van het ministerie van Openbare Werken, toegevoegd aan de minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van

Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de heer De Seranno voor zijn verslag en voor zijn inbreng zowel tijdens als na de besprekingen in de commissie.

Op een aantal opmerkingen die hij heeft geformuleerd, wens ik te reageren en in het bijzonder in te gaan op een meer fundamentele aangelegenheid, namelijk het misverstand dat gerezen is met betrekking tot de artikelen 2 en 3, enerzijds en artikel 21 van het ontwerp, anderzijds.

De heer De Seranno vreest dat de commissie voor erkenning der aannemers zou kunnen uitgroeien tot een loodzware administratie. Ik verwijs naar de huidige samenstelling — waarbij het aantal commissieleden werd herleid — en de taken van deze commissie. Deze commissie wordt bijgestaan door een relatief kleine administratieve cel en het is niet de bedoeling deze cel noemenswaardig uit te breiden, ook al krijgt ze bijkomende opdrachten.

De heer De Seranno, rapporteur. — Mijnheer de minister, zijn de secretarissen van de commissie ambtenaren van uw administratie?

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, belast met de herstructurering van het ministerie van Openbare Werken, toegevoegd aan de minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — De secretarissen zijn inderdaad ambtenaren van mijn administratie. Zij zijn onze vaste pionnen in de samenstelling van de commissie en dat blijft ook in de toekomst zo.

De heer De Seranno, rapporteur. — De wet laat toe dat de minister iemand van buiten zijn administratie als secretaris aanwijst. Wanneer u echter beweert dat dit niet de geest is van de wet en dat dit niet zal gebeuren, dan valt een deel van mijn zorgen weg.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, belast met de herstructurering van het ministerie van Openbare Werken, toegevoegd aan de minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer De Seranno, u hebt tevens de vraag gesteld of het niet aangewezen is in de wet in te schrijven beneden welke omvang van werken er geen erkenning vereist is. Het gaat dus over « de nulklasse », indien ik mij zo mag uitdrukken. Hoewel de besluitwet evenmin een minimumbedrag had vastgesteld, kan ik u zeggen dat wij in het verleden hiermee weinig moeilijkheden hebben gehad. U kan natuurlijk aanvoeren dat het toch verkieslijk is in de wet een bedrag op te nemen. Deze aangelegenheid wordt echter niet alleen beïnvloed door het indexcijfer, maar ook door de technologische vooruitgang die de aard van de werken zou kunnen veranderen, zoals u terecht heeft gezegd. Het systeem biedt natuurlijk voor- en nadelen. Wij waren van oordeel dat alle bepalingen in verband met de uitvoering, en ook de drempel, beneden dewelke geen erkenning nodig is, in de uitvoeringsbesluiten moesten worden geregeld.

De heer De Seranno gaf er ook de voorkeur aan de procedure van verhaal in de wet in te schrijven. Hiervoor geldt dezelfde redenering: de beroepsprocedure zal nader omschreven worden in de uitvoeringsbesluiten.

Ik blijf wel langer stilstaan bij zijn opmerking in verband met artikel 21. Ik moet toegeven dat hier inderdaad een probleem kan ontstaan. Wanneer men spreekt over « ten minste 25 pct. subsidiëring of financiering door een publiekrechtelijke persoon » gaat het in de regel over privaatrechtelijke personen. In het tweede deel van het eerste lid van artikel 2 staat echter dat ook andere privaatrechtelijke personen kunnen worden gelijkgesteld met publiekrechtelijke personen en derhalve onder het toepassingsgebied kunnen vallen. Daar wordt immers verwezen naar de wet van 1976 betreffende de overheidsopdrachten. Ik stel dus voor om in het derde lid van artikel 21 de woorden « voor ten minste 25 pct. », te schrappen.

De heer De Seranno, rapporteur. — Mijnheer de minister, ik meen dat we dit beter schrappen in de eerste paragraaf.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, belast met de herstructurering van het ministerie van Openbare Werken, toegevoegd aan de minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Neen, want alleen het derde lid handelt over werken die worden uitgevoerd in opdracht van privé-persoon.

De heer De Seranno, rapporteur. — Mijnheer de staatssecretaris, het merkwaardige is dat er in artikel 2 en in artikel 21 eigenlijk geen grote problemen rijzen om een afwijking toe te staan voor de privaatrechtelijke personen. Problemen kunnen ontstaan bij toepassing van het eerste lid aangezien publiekrechtelijke personen die werken uitvoeren die voor minder dan 25 pct. gesubsidieerd zijn.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, belast met de herstructurering van het ministerie van Openbare Werken, toegevoegd aan de minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — U moet oppassen want de bepaling dat men beneden 25 pct. niet onderworpen is aan de erkenningsprocedure of niet onder de toepassing van de wet valt, heeft enkel betrekking op privaatrechtelijke personen. U hebt wel gelijk wanneer u beweert dat tot de personen waarop de wet betreffende de overheidsopdrachten van toepassing is, ook privaatrechtelijke personen kunnen behoren overeenkomstig de wet van 1976 op de overheidsopdrachten. Dit kan men aanpassen door in het derde lid van artikel 21 de woorden « voor ten minste 25 pct. » te schrappen; maar dat kan enkel gebeuren bij wijze van amendement.

De heer De Seranno, rapporteur. — Ik blijf verwijzen naar de eerste alinea van artikel 2. In artikel 2, eerste lid, wordt bepaald dat alle rechtspersonen waarop de wetgeving van 1976 op de overheidsopdrachten van toepassing is, onder toepassing vallen van deze wet houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken.

Artikel 21 bepaalt dat afwijkingen kunnen worden toegestaan indien de werken voor ten minste 25 pct. gesubsidieerd zullen worden. U kan dus geen afwijkingen toestaan voor aannemers die werken uitvoeren die voor minder dan 25 pct. worden gesubsidieerd.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, belast met de herstructurering van het ministerie van Openbare Werken, toegevoegd aan de minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil een voorstel formuleren om de discrepantie tussen artikel 2 en 3 enerzijds en artikel 21 anderzijds, weg te werken. Wij zijn immers akkoord over de inhoud ervan.

De heer De Seranno, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, het was pas bij de voorbereiding van mijn toelichting dat ik deze discrepantie heb vastgesteld.

De Voorzitter. — Ik begrijp uw moeilijkheid, maar wij staan voor een technisch probleem. Er is bij artikel 21, buiten hetgeen mijnheer Boël voorstelt, geen amendement ingediend. Wij moeten de tekst dus goedkeuren zoals hij is ofwel moeten wij het ontwerp terugverwijzen naar de commissie. Ik geloof echter niet dat dit de bedoeling is van de assemblée of van de minister.

U mag nog steeds een amendement indienen, maar dan moet het vandaag gebeuren zodat de leden morgen met kennis van zaken kunnen stemmen.

Ik stel voor dat de staatssecretaris nu verder antwoordt.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, belast met de herstructurering van het ministerie van Openbare Werken, toegevoegd aan de minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil nog even reageren op de uiteenzetting van de heer Boël. De heer Boël heeft gelijk, wanneer hij zegt dat wij behoren tot de enkele landen die een reglementering voor de erkenning van aannemers hebben. In de EG zijn er behalve België nog vier landen die zulke reglementering kennen. Het is ook een traditie en onze aannemers en besturen zijn zo gewend om daarmee te werken, dat het goed is dat wij ze behouden hebben.

De heer Boël heeft ook gelijk wanneer hij zegt dat wij ervoor moeten zorgen dat buitenlandse aannemers die bij ons werken, voldoen aan de voorwaarden niet alleen van deze wet, maar ook van andere wetten, zoals de registratie van aannemers teneinde een volkomen gelijke behandeling te waarborgen van de Belgische en de buitenlandse aannemers. Op dat punt ben ik het volkomen met de heer Boël eens.

Ik ben het echter niet eens met zijn bezwaar tegen het feit dat minder eisen worden gesteld aan de laagste klasse van aannemers. Tijdens de discussies in de commissie is dit reeds uitvoerig aan bod gekomen en ik zal mijn motivatie hier kort herhalen. Als wij feitelijk nagaan wie overheidsopdrachten krijgt, merken wij dat kleine en middelgrote ondernemingen onvoldoende aan bod komen. Wij hebben getracht daaraan iets te doen. Wij hadden veel verder willen gaan, maar ik beken dat wij op onze stappen zijn teruggekeerd, behalve op één punt, namelijk dat van de financiële waarborg. Indien wij ook de financiële waarborg streng reglementeren, wordt voor de kleine en middelgrote ondernemingen de deur opnieuw gesloten. Daarom hebben wij getracht de toegang tot overheidsopdrachten voor KMO's gemakkelijker te maken.

Mijnheer Boël, u hebt ook gezegd dat de kans op afwijkingen veel te groot is. Daarom hebt u een amendement ingediend dat bepaalt dat de commissie voor erkenning der aannemers een eensluidend advies moet verstrekken. Daarmee ben ik het echter niet eens, want als een eensluidend of conform advies nodig is, krijgt de commissie voor erkenning der aannemers een beslissingsbevoegdheid en dat is niet de bedoeling. Deze commissie is immers uitsluitend een adviserende commissie en het is de minister die uiteindelijk de beslissing neemt. Daarom kunnen wij moeilijk aanvaarden dat het advies eensluidend moet zijn en de commissie *de facto* beslissingsbevoegdheid krijgt.

Mijnheer de Voorzitter, hiermee heb ik geantwoord op de opmerkingen van de heer Boël.

De Voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Seranno, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, er blijft dus discussie bestaan over het probleem dat wij zo net hebben aangehaald. Er werden trouwens nog een paar anomalieën in de tekst gevonden. Wegens de technicitet en uit eerbied voor de vergadering stel ik voor dat wij de betrokken artikelen kort opnieuw in de commissie bespreken.

De Voorzitter. — U stelt dus voor het ontwerp naar de commissie terug te verwijzen en de bespreking straks of morgen te hervatten na een mondeling verslag. Eventuele amendementen moeten echter wel schriftelijk worden ingediend.

Is de Senaat het met dit voorstel tot terugverwijzing eens?

Le Sénat est-il d'accord sur cette proposition de renvoi en commission? (*Assentiment.*)

ONTWERP VAN WET HOUDENDE BIJZONDERE ONTSLAGREGELING VOOR DE PERSONEELSAFGEVAARDIGDEN EN DE KANDIDAAT-PERSONEELSAFGEVAARDIGDEN IN DE ONDERNEMINGSRADEN EN IN DE COMITES VOOR VEILIGHEID, GEZONDHEID EN VERFRAAIING VAN DE WERKPLAATSEN

VOORSTEL VAN WET HOUDENDE BESCHERMING TEGEN ONTSLAG VAN DE LEDEN VAN DE WERKNEMERSDELEGATIE IN DE ONDERNEMINGSRADEN EN IN DE COMITES VOOR VEILIGHEID, GEZONDHEID EN VERFRAAIING VAN DE WERKPLAATSEN

VOORSTEL VAN WET HOUDENDE BIJZONDERE REGELINGEN INZAKE DE BEEINDIGING VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST VAN WERKNEMERS DIE EEN SYNDICAAL MANDAAT UITOEFENEN

Algemene beraadslaging en stemming over artikelen

PROJET DE LOI PORTANT UN REGIME DE LICENCIEMENT PARTICULIER POUR LES DELEGUES DU PERSONNEL ET LES CANDIDATS DELEGUES DU PERSONNEL DANS LES CONSEILS D'ENTREPRISE ET LES COMITES DE SECURITE, D'HYGIENE ET D'EMBELLEMENT DES LIEUX DE TRAVAIL

PROPOSITION DE LOI TENDANT A PROTEGER DU LICENCIEMENT LES DELEGUES DU PERSONNEL AUX CONSEILS D'ENTREPRISE ET AUX COMITES DE SECURITE, D'HYGIENE ET D'EMBELLEMENT DES LIEUX DE TRAVAIL

PROPOSITION DE LOI PORTANT DES REGLES CONCERNANT LA RESILIATION DU CONTRAT DE TRAVAIL DES TRAVAILLEURS SALARIES EXERÇANT UN MANDAT SYNDICAL

Discussion générale et vote d'articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden en de kandidaat-personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen, van het voorstel van wet houdende bescherming tegen ontslag van de leden van de werknemersdelegatie in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen en het voorstel van wet houdende bijzondere regelingen inzake de beëindiging van de arbeidsovereenkomst van werknemers die een syndicaal mandaat uitoefenen.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant un régime de licenciement particulier pour les délégués du personnel et les candidats délégués du personnel dans les conseils d'entreprise et les comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, de la proposition de loi tendant à protéger du licenciement les délégués du personnel aux conseils d'entreprise et aux comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, et de la proposition de loi portant des règles concernant la résiliation du contrat de travail des travailleurs salariés exerçant un mandat syndical.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Deneir, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, het ontwerp werd tijdens een viertal commissievergaderingen besproken; zij hadden plaats in de periode van half november tot half december.

De minister leidde het ontwerp in. Hij wees erop dat het ontwerp het resultaat is van intens overleg. Rekening houdend met het advies van de Raad van State wil men twee twistpunten regelen: ten eerste, het functiebehoud en de inkomensgarantie tijdens de gerechtelijke procedure tot erkenning van een dringende reden voor afdanking; ten tweede, de interpretatie van het begrip « technische en economische redenen » dat wordt aangevend voor afdanking.

Het algemeen principe van de wet is en blijft dat de beschermde werknemer niet mag worden ontslagen. De enige uitzonderingen op deze regel zijn het ontslag om economische en technische redenen en het ontslag om dringende redenen.

Om deze twistpunten op te lossen, wordt ernaar gestreefd, met eerbiediging van het algemeen principe, de procedures meer bruikbaar te maken door het invoeren van redelijke, maar dwingende termijnen. Bovendien wordt gepoogd de procedures doeltreffend te maken door conflicten zoveel mogelijk te vermijden. Aan de gebreken van de bestaande wetgeving wordt verholpen door bepalingen in te voeren die het lot van de werknemer regelen tijdens de gerechtelijke procedure.

De belangrijkste nieuwigheden in het wetsontwerp kunnen als volgt worden samengevat: ten eerste, de invoering van een « afkoelingsperiode » bij de aanvang van de gerechtelijke procedure tot erkenning van de dringende redenen. De term « afkoelingsperiode » mag evenwel niet verkeerd worden begrepen. Het is in feite een onderhandelingsperiode. « Afkoeling » zou kunnen laten veronderstellen dat men poogt het « kookpunt » te laten overgaan door uitschakeling van de normale middelen waarover bijvoorbeeld de vakbond beschikt. Dit is helemaal niet de bedoeling. Men wil tijdens deze periode een conflict dat aanleiding kan geven tot afdanking via onderhandelingen oplossen, zodat de rest van de procedure eventueel niet moet volgen.

Ten tweede, de voorzitter van de arbeidsrechtbank beslist of de werknemer gedurende de gerechtelijke procedure in functie blijft of mag worden geschorst. Daarover wordt dus op een geobjectiverde manier beslist.

In het ene geval, wanneer de werknemer in functie blijft, behoudt hij loon en mandaat. In het andere geval, wanneer de uitvoering van de arbeidsovereenkomst wordt geschorst, geniet de werknemer een inkomenswaarborg.

Ten derde, de gerechtelijke procedure wordt versneld en verbeterd.

Ten vierde, voor de werkgever, die de reglementering overtreedt, wordt de sanctie aangepast.

Ten vijfde, het begrip technische en economische redenen dat een ontslag rechtvaardigt, wordt expliciet beperkt tot drie gevallen: de sluiting van een onderneming of een afdeling en de buitendienststelling van een welbepaalde personeelsgroep. In dit laatste van de drie gevallen mag de werknemer slechts uit de onderneming worden ontslagen nadat het paritair comité of de rechtbank de reden erkende; tot zolang blijft de werknemer in dienst.

De algemene bespreking bood zowel de voor- als tegenstanders van het ontwerp ruim de gelegenheid om hun bedenkingen, beschouwingen en kritiek te laten horen. Ik onderstreep dat kritiek niet alleen werd gehoord van degenen die tegen het ontwerp zijn, maar ook degenen, die zich achter het ontwerp scharen, lieten niet na kritische beschouwingen te maken, zoals het overigens hoort.

Naar het oordeel van een lid kan een onderneming slechts leven op basis van een consensus tussen werknemers en werkgevers. Het ontwerp wil iets anders bereiken, namelijk de bescherming van de werknemer die een grove fout begaat die elke samenwerking tussen werkgever en werknemer onmogelijk maakt. Als de mislukking is vastgesteld, komt de werknemer-afgevaardigde niet meer in de onderneming. Wel stelt zich hier dan een inkomensprobleem.

België wordt naar het oordeel van dat lid een toonbeeld van grootmoedigheid door behoudens de verkozenen ook de kandidaten te beschermen.

Een ander lid is van oordeel dat het ontwerp niet ver genoeg gaat wat de bescherming betreft. Enerzijds is in het ontwerp niets te vinden met betrekking tot de syndicaal afgevaardigden; ander-

zijds blijft het recht te ontslaan behouden. Dat recht is afkoopbaar en dit kan niet, aldus het lid, want werkgever en werknemers staan op die manier niet meer op voet van gelijkheid.

Het lid is bovendien van oordeel dat de minister van Tewerkstelling en Arbeid een te belangrijke rol speelde bij het totstandkomen van dit ontwerp.

Hierop heeft de minister een antwoord gegeven dat ik als volgt resumeer. De Belgische werkgever, meer dan deze in de buurlanden, beschikt over de vrijheid tot ontslaan. Hij moet het ontslag niet motiveren en evenmin een voorafgaande erkenning vragen.

Op die algemene regel zijn er uitzonderingen, onder meer met betrekking tot kandidaten, leden van de ondernemingsraad en van het veiligheidscomité. De kandidaten genieten een analoge, maar niet geheel identieke bescherming als de leden. Indien ze tweemaal na elkaar niet zijn verkozen, is de beschermingsperiode korter. Bovendien beslist de werkgever bij niet-verkozen kandidaten, in het geval van een procedure om dringende redenen, zelf over het behoud in de onderneming of over de schorsing tijdens de gerechtelijke procedure. De beslissing wordt dus niet genomen door een magistraat, wat erop duidt dat de marge waarover de werkgever in ons land beschikt niet zo beperkt is als wordt beweerd.

De omvang van het aantal beschermden wordt overdreven, aangezien uit steekproeven blijkt dat in 1987 nauwelijks een vierde van het theoretisch maximum aantal kandidaturen werd benut.

In het geval van ontslag om een dringende reden is er wel degelijk meer dan alleen maar een inkomensprobleem, hoewel uiteraard ook dit laatste probleem moet worden geregeld. Zolang een onpartijdige instantie de dringende reden niet heeft erkend, is er immers geen dringende reden en mag men niet het risico lopen de werknemersinspraak te ontmantelen door een *de facto* verwijderen van een werknemer uit de onderneming.

Bij uitzondering kan de voorzitter van de arbeidsrechtbank deze verwijdering via de schorsing toestaan, maar dan moeten hiervoor gegronde motieven aanwezig zijn. De minister verwijst hier onder meer naar de veiligheid van de onderneming en naar de fysieke en psychische integriteit van de werknemers.

De minister geeft ook toe dat het ontwerp een compromis is. Het kwam tot stand na een drie-partijenoverleg, wat beantwoordt aan de tradities van ons land. De regering treedt alleen maar op wanneer daar behoefte aan bestaat. Bij deze materie was die behoefte duidelijk aanwezig. Het interprofessioneel overleg dreigde immers eind 1989 te mislukken wegens dit probleem. Op dat ogenblik heeft de minister deze materie naar zich toegetrokken en de verbintenis aangegaan in de kortst mogelijke tijd tot een oplossing te komen, die terug te vinden is in onderhavig ontwerp.

Het niet-naleven van voorschriften en het sanctioneren hiervan via een schadevergoeding, de zogenaamde afkoopbaarheid, is in België algemeen gangbaar, niet alleen in het arbeidsrecht, maar ook daarbuiten. Het geeft de werknemer de keuze tussen een onmiddellijke schadevergoeding, die weliswaar lager ligt, en een vraag tot reïntegratie, die bij weigering aanleiding geeft tot een hogere schadevergoeding. Deze keuzemogelijkheid houdt er rekening mee dat de werknemer kan verkiezen niet terug te keren naar het bedrijf waar het leven hem moeilijk wordt gemaakt, ook al wordt hij door de rechtbank in het gelijk gesteld.

De minister zegt dat het debat over de vakbondsafgevaardigden een ander debat is. Hun statuut wordt geregeld in collectieve arbeidsovereenkomsten. De sociale partners wensen op het ogenblik niet dat er ter zake een andere regeling wordt uitgewerkt.

Volgens de voorstanders van het ontwerp is het ontwerp op het ogenblik meer dan verantwoord. Tijdens de sociaal-economische crisis in de laatste helft van de jaren zeventig en van de jaren tachtig gingen er immers heel wat verworvenheden van de werknemers verloren of zij kwamen ernstig in het gedrang. Een remedie hiertegen is de betere omschrijving van de bescherming tegen willekeurig ontslag wegens dringende of technische en economische redenen. Iedereen wist dat dit niet eenvoudig zou zijn. Hierover bestaan immers vele en diepe meningsverschillen. Het was dus duidelijk dat de partijen tot een compromis moesten komen. Het ontwerp is daarvan het resultaat.

De voorstanders van het ontwerp evalueren de rol van de minister positief. Hij redde het interprofessioneel overleg op het einde van 1989 en maakte aldus werk van het ontwerp dat wij thans bespreken. Door het ontwerp worden enkele juridische twistpunten weggewerkt.

Alle voorstanders van het ontwerp hebben gewezen op de leemte die blijft bestaan, namelijk dat werknemersafgevaardigden toch nog kunnen worden ontslagen. Zij merkten op dat het ontwerp een belangrijke stap betekent, maar dat dit niet wil zeggen dat er in de toekomst geen andere stappen meer nodig zijn om tot een totale en efficiënte bescherming van de afgevaardigden te komen.

Een wezenlijk onderdeel van het compromis dat in het ontwerp is verwerkt, is het behoud van de mogelijkheid om een beschermd werknemer af te danken, aldus de minister.

Het ontslagrecht is aangetast, de ontslagmacht niet.

Het is strijdig met onze juridische cultuur ontslagen met absolute nietigheid te sanctioneren. Wel wordt bepaald dat het niet-respecteren van een aantal regels, recht geeft op schadevergoeding. Zo wordt bepaald dat in de regel de arbeidsrelatie behouden blijft en dat een werknemer, slachtoffer van een wederrechtelijk ontslag, recht heeft op de reïntegratievraag. Wordt die afgewezen, dan is er recht op schadevergoeding.

Het ontwerp vult een aantal hiaten in de wetgeving op. De werknemer heeft een grotere kans om in dienst te blijven tijdens de procedure door het feit dat een onafhankelijke instantie over zijn geval uitspraak moet doen. Door de oplegging van een onderhandelingsprocedure zal het aantal conflicten voor de rechtbank beperkt blijven, wat tevens een substantiële verbetering is voor de werknemer. Het feit dat werkgevers het risico lopen al heel gauw een vergoeding te moeten uitbetalen omdat zij de regels niet hebben nageleefd, zal een remmend effect hebben.

Tot daar het verslag over de algemene bespreking in de commissie. Aangezien bij de artikelsgewijze bespreking alleen technische amendementen werden aangenomen die de leesbaarheid en de duidelijkheid van de tekst moeten verhogen, kan ik voor deze bespreking verwijzen naar mijn schriftelijk verslag. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, permettez-moi de féliciter le rapporteur M. Deneir qui, par son rapport extrêmement complet, a reflété fidèlement la complexité de ce problème ainsi que la diversité des points de vue, parfois fortement divergents, voire opposés.

Nous examinons aujourd'hui la question de la protection du délégué en cas de faute grave de celui-ci. Une faute grave, faut-il le souligner, est un fait extrêmement sérieux. Dans la vie privée, il s'agit d'actes de violence ou d'agissements tout à fait contraires à la normale.

Afin que mon opposition à ce projet soit bien comprise, je voudrais tout d'abord rappeler l'atmosphère qui a conduit au système en vigueur depuis quarante-deux ans. En effet, c'est en 1948 qu'a été mis sur pied, en Belgique, le système des conseils d'entreprise et assimilés.

L'entreprise doit organiser le travail en commun, c'est-à-dire concilier la collaboration de tous, en vue d'achever une œuvre commune dans le respect de la discipline qui s'impose.

Historiquement, cette problématique a connu un développement lent et en sens divers. Pourquoi? Parce que les premières entreprises étaient essentiellement familiales — c'est-à-dire composées de la famille et des esclaves —, la responsabilité incombant au père de famille dont les pouvoirs étaient illimités. Rappelez-vous qu'à Rome, le père de famille avait droit de vie et de mort sur ses enfants. Ce système a évolué au Moyen Âge avec le servage. Ensuite, esclavage et servage, devenus inadmissibles, ont été remplacés par un système très féodal de rapports entre commandés et commandants; ce fut le temps des corporations et de toute une série de réglementations extrêmement strictes qui offraient toutefois une certaine protection et servaient, en même temps, de cartels. Ce régime de corporations, devenu très étouffant, a pris fin au XVIIIe siècle avec la Révolution française et l'idée de liberté. Toutes ces réglementations, considérées comme privilèges, disparurent dans la fameuse nuit du 10 août.

Mais, comme toujours, on va généralement trop loin lorsqu'on change un système. La première moitié du XIXe siècle a, en effet, vu s'établir une liberté excessive en ce domaine. Les dirigeants d'entreprise pouvaient abuser de leurs ouvriers, notamment par les fameuses lois qui interdisaient à ceux-ci de s'associer.

Les premiers statuts légaux des syndicats ont vu le jour durant la seconde moitié du XIXe siècle. Des associations, sous forme de mutuelles, ont tout d'abord fait leur apparition. Les syndicats ont ensuite été créés pour représenter les ouvriers, face aux patrons.

Après la première guerre mondiale, au début de la crise des années 30 plus précisément, on s'est rendu compte qu'un problème fondamental devait être résolu : comment concilier la discipline et la collaboration entre les ouvriers et l'employeur, au sein de l'entreprise ?

De nombreuses formules se sont dégagées : la solution fasciste, la solution nazie en Allemagne, la solution russe où, en raison du fait que tout appartenait au prolétariat, les syndicats et l'appareil politique ont été fusionnés.

*M. Toussaint, premier vice-président,
prend la présidence de l'assemblée*

Aux Etats-Unis, dans le cadre d'une remise en ordre économique, le président Roosevelt a exigé, d'une part, que les avantages octroyés aux patrons soient accompagnés par la reconnaissance des syndicats et, d'autre part, que les contrats liant employés et employeurs aient force de loi. Selon le système américain, à la demande d'un certain nombre d'ouvriers, le *National Labour Relations Board* — NLRB — vérifie par un vote dans l'entreprise s'il est bien exact qu'une majorité d'employés et d'ouvriers désirent effectivement être représentés par un syndicat. Ce vote est contrôlé par le gouvernement et se déroule correctement.

Lorsque la réponse est positive et qu'une majorité se dégage, il appartient à l'employeur et aux employés de se concerter afin d'établir leur contrat, celui-ci valant pour tout le personnel. L'Etat ne se préoccupe cependant pas de la manière dont est organisée la vie interne du syndicat. Il se borne à vérifier si le syndicat et ses activités s'insèrent bien dans la légalité. Nous connaissons à suffisance les problèmes rencontrés par certains syndicats, notamment par celui des transporteurs, aux Etats-Unis.

A Londres, pendant la seconde guerre mondiale, le gouvernement belge s'est longuement penché sur cette question et a décidé qu'un système devait être mis au point pour concilier les relations entre l'employeur et les employés ou les ouvriers, la direction de l'entreprise devant assumer une nécessaire responsabilité. La solution belge a ainsi été dégagée. Elle diffère de la solution anglaise. En effet, en Angleterre, le syndicat est reconnu ; il possède une personnalité légale ; il signe des contrats avec les entreprises et veille au respect des engagements pris. Mais à nouveau, ni la vie interne du syndicat, ni ses activités au sein de l'entreprise, ne sont réglementées.

La Belgique, quant à elle, a choisi d'utiliser les règles démocratiques. Les représentants syndicaux sont donc élus démocratiquement par le personnel de l'entreprise et suivant les modalités en vigueur dans notre pays, notamment par la représentation proportionnelle. Le gouvernement doit veiller au respect de ces règles. Sous la surveillance de l'Etat, les employeurs organisent les élections.

Dans notre pays, les trois syndicats principaux, affiliés aux trois grandes familles politiques, jouissent du monopole des listes et les conditions d'une reconnaissance légale éventuelle d'un autre syndicat sont très difficiles à remplir. Ce fait explique la difficulté que rencontre le Conseil national des cadres à se faire reconnaître comme syndicat. La présentation des listes, par les syndicats, évite ainsi des représentations sauvages, généralement destructrices.

Trois organismes sont présents au sein de l'entreprise, à savoir la délégation syndicale, le conseil d'entreprise, comprenant des représentants de l'employeur, des cadres et des employés — ce conseil, attentif à la marche de l'entreprise, est informé des décisions et a le droit de donner son avis de façon formelle — et, enfin, le comité de sécurité et d'hygiène qui suit de près la sécurité au sein de l'entreprise.

Les syndicats et les associations patronales, je le reconnais, ont cependant refusé d'accepter — comme dans certains pays — la personnalité juridique ; ils ont donc refusé d'exister en tant qu'organisations responsables, devant les cours et tribunaux, des engagements qu'ils prennent, au nom de leurs affiliés. Ils ne doivent donc pas, contrairement aux personnes civiles ou morales belges, tenir une comptabilité et rendre compte de leurs actes non seulement devant leurs associés, mais aussi devant le fisc. Mais cela, comme le disait Kipling, est une autre histoire dont je vous ai déjà parlé et sur laquelle nous reviendrons certainement en d'autres occasions.

S'ils ne bénéficient pas d'un statut légal, les syndicats disposent pourtant du monopole de la création des listes. Nul ne peut, en effet, être repris sur les listes s'il n'est pas présenté par les syndicats.

Elaborer les listes constitue, c'est indéniable, un privilège réel. En outre, puisque le syndicat n'a pas la personnalité juridique, nul ne peut intervenir au niveau de sa constitution laquelle dépend de la puissance des chefs syndicaux.

Ce système constructif, qui a permis l'émergence de la notion de « partenaires sociaux » par l'élection, au sein de l'entreprise, des représentants syndicaux, constitue manifestement une grande réussite belge sur le plan économique-social.

Nous ne cachons pas qu'entre les représentants syndicaux des employés et les employeurs, des situations conflictuelles, des points de vue différents, des luttes et des querelles vont se développer. Le patronat étant le pourvoyeur de l'emploi, il convenait d'octroyer une protection aux syndicalistes tout comme nous, parlementaires, jouissons de l'immunité parlementaire contre tout abus ou excès de pouvoirs de l'exécutif. Il a alors été décidé de protéger les délégués syndicaux.

Il est important que l'on sache quelle est aujourd'hui la protection réelle de ces délégués, avant que soit voté le présent projet de loi.

En premier lieu, cette protection couvre tous les délégués et tous les suppléants figurant sur les listes présentées par les syndicats.

En ce qui concerne les effectifs, cette protection commence trente jours avant l'affichage, c'est-à-dire avant que l'on sache qui va figurer sur la liste. Par conséquent, durant ces trente jours, l'employeur ne sait pas qui il va protéger. Cette protection subsiste durant tout le temps où les délégués exercent leurs fonctions, c'est-à-dire jusqu'aux élections suivantes et, au-delà de celles-ci, jusqu'à l'installation des nouveaux élus. Si, pour une raison quelconque, celle-ci n'a pas lieu, les délégués bénéficient d'une protection supplémentaire de six mois.

Quant aux suppléants, s'il s'agit de leur première candidature, ils bénéficient de la même protection que celle accordée à tous les délégués effectifs. S'il s'agit d'une deuxième candidature, ils sont protégés pour deux ans.

Cette protection est très large puisqu'elle couvre tous ceux qui ont été présentés sur les listes électorales, et pas seulement les élus.

Il est intéressant de se baser sur des chiffres. En 1987, sur 1 215 000 ouvriers et employés qui pouvaient participer aux élections, on relevait 111 522 protégés, c'est-à-dire environ 10 p.c.

Toutefois, il importe de remarquer que ce pourcentage évolue très fortement suivant la dimension de l'entreprise.

Je vais vous donner les chiffres de quatre sociétés que je connais bien, toujours pour 1987. Dans la première, sur 3 122 électeurs possibles, il y a 246 protégés. Dans l'autre, pour 949 électeurs potentiels, on compte 63 protégés. Dans la troisième, il y avait 610 électeurs et 66 protégés et dans la quatrième 173 électeurs et 16 protégés. En d'autres mots, plus une société est petite, plus la proportion de protégés augmente. Nous avons un jour calculé que, pour une société de 100 électeurs, il était possible d'arriver à 70 protégés.

Qu'entend-on par protection ? Cette notion recouvre plusieurs aspects. Il est tout d'abord impossible de licencier ces personnes, pour quelque raison que ce soit, excepté une faute grave, qui nécessite tout de même une justification. S'il s'agit d'un licenciement pour ralentissement économique ou restructuration de l'entreprise, il faut avoir recours à certaines procédures.

On me rétorquera que ces procédures sont tout à fait légales, que tout est soigneusement vérifié et qu'il n'est nullement question de privilège. Un article stipule notamment que les délégués ne peuvent pas être traités différemment des autres. Il est néanmoins certain que l'employeur qui doit se séparer d'un ouvrier et qui a le choix entre personnes préférera — c'est humain — licencier celui qui ne bénéficie d'aucune protection particulière. En effet, il tient à éviter les ennuis et les démarches administratives.

Le fait d'être délégué constitue donc vraiment un privilège.

Ensuite, cette protection couvre tous les candidats qui se présentent et lorsqu'ils élaborent leur liste, les syndicats placent, en premier lieu, les hommes actifs et, en dernier lieu, ceux qui sont choisis « pour faire plaisir »... Il ne me paraît pas nécessaire de donner plus d'explications à ce sujet.

Tout ce système est extrêmement lourd. Un nombre important de ces délégués bénéficient, pour remplir leur rôle syndical, d'un certain nombre d'heures rémunérées par l'entreprise. Si je prends le cas de l'entreprise de 3 122 ouvriers, sept ouvriers sont pris à temps plein par leurs fonctions. Les autres ont aussi droit à un certain nombre d'heures; je pense notamment au comité de sécurité et d'hygiène.

L'estimation du temps qui doit leur être imparti donne lieu de perpétuelles discussions, car il est évident qu'ils considèrent leur tâche comme extrêmement élastique et importante.

Même dans le cas d'une petite société — je vous ai parlé tout à l'heure d'une entreprise comptant 173 électeurs —, les personnes travaillant pour les syndicats représentent l'équivalent de trois ouvriers à temps plein. C'est une charge bien lourde pour l'entreprise.

J'admets que les syndicats apportent une aide substantielle dans bien des cas et qu'ils sont à la base de nombreux consensus, mais il faut aussi reconnaître — soyons honnêtes — qu'ils sont également à l'origine de certains problèmes. Par exemple, ils discutent avec les ouvriers qui, eux, sont payés pour travailler.

Mon intention n'est pas de remettre en cause ce qui existe actuellement, mais d'établir le constat suivant: le système est lourd et coûte cher. En outre, il offre une protection à un nombre extrêmement élevé d'ouvriers: quelque 10 p.c.

Telle est la réalité. Nous ne mettons pas en cause — je le répète — le système du partenariat social qui, s'il est bien conçu, peut être extrêmement utile et a d'ailleurs déjà fait ses preuves en Belgique.

J'en viens maintenant au projet de loi proprement dit.

En ce qui concerne les licenciements économiques, il ne fait que rappeler la situation actuelle.

Par faute grave, le projet entend — c'est d'ailleurs la définition acceptée par la jurisprudence — une faute qui rend impossible la poursuite du travail en commun dans une entreprise. Représentant les ouvriers, les délégués doivent, bien entendu, avoir un comportement exemplaire envers la hiérarchie, respecter la discipline et les règles de sécurité.

En cas de faute grave, les sanctions doivent être prises dans les trois jours. Si on attend plus de trois jours, le licenciement devient un licenciement normal.

Mais même s'il y a faute grave, des indemnités compensatoires doivent être accordées, et ce à la demande des syndicats qui veulent maintenir leurs délégués au sein de l'entreprise.

Actuellement, ces indemnités sont déjà très élevées. Dans les cas les plus graves, elles peuvent représenter jusqu'à huit ans de salaire. L'employeur ne décide donc pas à la légère d'un tel licenciement.

Si l'on observe les statistiques, il semble que le nombre de fautes graves soit de l'ordre du 100 pour 100 000 ouvriers protégés et que, sur ces 100 cas, 60 ont trait à des non-effectifs et 40 concernent des élus.

Par ailleurs, dans 10 à 20 p.c. de ces 100 cas, le tribunal du travail n'a pas reconnu la faute grave. Il s'agit donc vraiment d'un très petit nombre.

Certes, la justice exige que tous soient égaux devant la loi, mais ici, nous avons affaire à une entreprise. Nous reconnaissons qu'il

existe un problème humain: la sanction est immédiate, le licenciement est effectif et il y a, par conséquent, un problème de rémunération, étant donné que l'ouvrier ne perçoit plus son salaire et que l'indemnité de chômage ne peut lui être octroyée. A notre époque, il convient, il est vrai, de trouver une formule pour remédier à cette situation. Cependant, nous ne voyons pas pourquoi ce serait l'employeur qui, à nouveau, devrait payer. Je reviendrai d'ailleurs sur ce point au moment de l'examen des articles et des amendements.

Nous pensons qu'un consensus était possible au niveau des parties intéressées, y compris les instances allouant des indemnités de chômage, afin d'élaborer une clause accordant une compensation financière à l'ouvrier licencié sur le champ pour faute grave. Si la faute grave n'est pas reconnue, l'ouvrier touchera une indemnité importante. Par contre, si la faute grave est reconnue, l'ouvrier devra endosser la responsabilité des actes posés. Il est à noter que les tribunaux du travail reconnaissent rarement qu'il y a faute grave.

Concilier dans l'entreprise le travail en commun avec la discipline et l'autorité est une formule dont je vous ai déjà entretenu au début de mon intervention. De plus en plus, dans un petit pays comme le nôtre, où la concurrence est féroce, nos entreprises doivent produire un produit de qualité dans des délais et à des prix acceptables pour le client. Tout cela implique de la part de l'entreprise, un effort de tous dans la même direction. L'entreprise est semblable à un orchestre dans lequel chaque musicien, sous la direction d'un chef, joue sa partition.

Or, ce projet introduit un privilège abusif, particulièrement au sein des petites entreprises. Tout privilège ne crée-t-il pas une possibilité de chantage? Dans des cas exceptionnels, un conflit opposant un délégué à la direction de l'entreprise peut même conduire à la cessation des activités, à la fermeture. Le montant des éventuelles indemnités peut être si élevé que l'entreprise n'a d'autre choix que le chaos ou la faillite. Il nous semble que dans ce cas, on essaie de pousser le bouchon un peu trop loin.

Certes, comme l'a souligné le rapporteur, il faut se préoccuper du problème de la rémunération minimum d'un ouvrier frappé de renvoi pour faute grave, en attendant que le tribunal statue. Mais les travailleurs doivent se rendre compte que toute faute grave est pénalisée.

Je le rappelle, cette loi crée un privilège ce qui à notre époque, est une erreur fondamentale. Il faut au contraire responsabiliser les gens. Je ne comprends pas à cet égard, que le gouvernement, qui nous soumet ce projet de loi, n'exige pas des syndicats, contrairement à ce qui se passe dans d'autres pays fortement industrialisés, qu'ils revêtent la personnalité juridique et assument pleinement leurs responsabilités dans tous les domaines. Tous seraient ainsi égaux devant la loi. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Stroobant.

De heer Stroobant. — Mijnheer de Voorzitter, de SP hecht, samen met het ABVV, veel belang aan dit wetsontwerp en niet alleen omdat het ABVV en de SP het initiatief hebben genomen en er steeds verder hebben op aangedrongen het ontwerp goed te keuren. Zij kregen daarbij de steun van de christelijke arbeidersbeweging en van hen die het goed menen met de democratisering van de arbeidsverhoudingen. Ook de minister van Tewerkstelling en Arbeid bracht veel begrip op voor deze syndicale bekommerning.

Aan werkgeverszijde stond men echter sceptisch, ja zelfs vijandig tegenover een wetswijziging van de ontslagregeling voor beschermde personeelsafgevaardigden. Dit blijkt uit de diverse adviezen van de NAR en uit de verklaringen die door het VBO werden afgelegd.

De positieve houding aangenomen aan werknemerszijde betekent niet dat er eensgezindheid bestaat over alle gekozen oplossingen. Een heel gamma van soms tegenstrijdige standpunten kwam tot stand.

Zo verschilden men vooral van mening over een absoluut ontslagverbod, de nietigheid van een wederrechtelijk ontslag, de reïntegratieverplichting en de mogelijkheid voor de personeelsafgevaardigde om tijdens de gerechtelijke procedure zijn werkzaamheden effectief voort te zetten.

Voor de SP diende ik trouwens een eigen wetsvoorstel in dat op verscheiden punten afwijkt van het huidige regeringsontwerp.

Rekening houdend met de grote verscheidenheid aan standpunten kan het regeringsontwerp nochtans de goedkeuring van de SP wegdragen. Zij is er zich echter wel van bewust dat het ontwerp nog op belangrijke punten voor verbetering vatbaar is. Dit moge blijken uit de verdere uiteenzetting.

Eerst moet worden benadrukt dat een sluitende bescherming tegen ontslag moet worden gevonden voor hen die zich op ondernemingsvlak inlaten met de belangenbehartiging van het personeel. Dergelijke bescherming moet er zijn, niet alleen voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraad en het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen, het CVGV, maar ook voor de délégués in de vakbondsafvaardiging. Het spreekt ook vanzelf dat dergelijke regeling nodig is, zowel in de KMO's als in de grote bedrijven.

Dit wetsontwerp, dat uitsluitend de privé-sector geldt, heeft betrekking op de personeelsafgevaardigde in de ondernemingsraad en in de CVGV.

De tegenstanders van het ontwerp wijzen erop dat de bescherming tegen ontslag van de personeelsafgevaardigde zo verregaand is dat zij zelfs aan het redelijk uitgeoefend gezag van de werkgever ontsnappen, en dat deze geen vat meer heeft, ook niet op de professionele prestaties van betrokkene.

Dergelijke affirmatie is niet correct. De wetgeving beschermt de personeelsafgevaardigde niet tegen professionele tekortkomingen. Dat is niet alleen de theorie, dat is eveneens de praktijk. Alleen ernstige tekortkomingen kunnen worden gesanctioneerd met het ontslag om dringende reden, wat het gevolg is van het verhoogde risico op afdanking van de personeelsafgevaardigde, omwille van de uitoefening van zijn syndicaal mandaat.

De praktijk wijst immers uit dat van werkgeverszijde de spelregels vaak niet worden geëerbiedigd. Militanten worden in feite afgedankt op basis van syndicale aangelegenheden, terwijl de motivering uitsluitend naar professionele fouten verwijst.

Men mag zonder overdrijving zeggen dat tijdens de crisisjaren meerdere honderden personeelsafgevaardigden en syndicale militanten werden ontslagen wegens syndicale activiteiten. Het kwam er immers op aan de weerstand van de vakbeweging tegen het terugschroeven van de sociale verworvenheden te breken.

De militant die in die omstandigheden wordt ontslagen, staat machteloos tegenover zijn werkgever, maar ook tegenover de wet. Nooit zal hij het bewijs kunnen leveren dat hij wegens zijn syndicale inzet uit het bedrijf weg moet.

Het is bovendien opmerkelijk dat de afdankingen, die aanleiding geven tot sociale conflicten, geen betrekking hebben op situaties waarin de professionele tekortkomingen van de beschermde werknemer manifest zijn. Noch de vakbeweging, noch de werkmakers aanvaarden beroepsfouten. Slechts wanneer zij duidelijk als voorwendsel gebruikt worden komt er protest. Wellicht is het niet uitgesloten dat sommigen misbruik maken van een wettelijke ontslagbescherming. Daar tegenover staat dat zij die hun taak naar behoren willen vervullen, hiertoe de gelegenheid krijgen.

Men maakt wel eens de vergelijking met het huwelijk. Wanneer beide partners niet meer met elkaar kunnen opschieten, verplicht men hen toch niet om samen te blijven. Deze vergelijking met de relatie werkgever-werknemer gaat niet op. Zelfs wanneer deze wel zou opgaan, moet erop gewezen worden dat in het huwelijk de repudiatie of de eenzijdige verstoting, of in arbeidsrechtelijke termen de afdanking van de echtgenoot of de echtgenote niet bestaat. Ofwel zullen de partijen samen het conflict regelen ofwel doet men een beroep op de rechtbank.

Ik zal nu een woordje uitleg geven over het aantal beschermden. Wanneer men een percentage wil berekenen rijst toch de vraag of dit percentage moet berekend worden ten opzichte van het aantal kiesgerechtigden-stemgerechtigden. Ik meen van niet. Ik zou het aantal beschermden berekenen in verhouding tot het aantal actieven in de werknemersbevolking. Wanneer men het cijfer van de voltijdse, de deeltijdse en de preciaire statuten neemt, dan komt men tot een cijfer van 2,8 miljoen of 2,9 miljoen. Dit is ongeveer 3 pct. van de actieve werknemersbevolking en niet 10 pct.

Dit brengt ons tot de vraag naar de principiële draagwijdte van de ontslagbescherming in ons stelsel van arbeidsverhoudingen. Het gaat hier immers niet om een detailkwestie waarbij de vakbonden een bijzonder sociaal voordeel, een privilege, wensen toe te kennen aan hun personeelsafgevaardigden. Integendeel, de bescherming van een syndicale opdracht behoort tot de fundamenteën van het democratiseringsproces van het bedrijfsleven en van de syndicale vrijheid. Indien men deze beide idealen wil vrijwaren, dan volgt daaruit dat men een ontslagbescherming met een maximale efficiëntie aanvaardt.

Het verlenen van inspraak aan de werknemers bij het beheer van hun onderneming en hen het recht geven hun belangen te behartigen via syndicale structuren, zijn twee beleidskeuzen die essentiële fundamenteën zijn in het democratisch bestel van ons land. Dat de eenzijdige macht van de werkgever ten gevolge hiervan beperkt wordt is daarvan het logisch gevolg.

Men aanvaardt hiermede dat het bedrijfsleven niet uitsluitend de functie heeft te streven naar het hoogste winstrendement voor de aandeelhouders. Ook de privé-sector moet het algemeen belang voor ogen houden en meer bepaald de belangen van hen die arbeid in de onderneming investeren. Hoe ongaarne men het ook moge hebben, men kan niet ontkennen dat de bedrijven ook een sociale functie hebben.

Daaruit moet men de nodige conclusies trekken met betrekking tot het democratiseringsproces en de syndicale vrijheid. Indien men niet wil dat deze op drijfzand worden gebouwd, moet men een effectieve bescherming tegen ontslag aanvaarden voor hen die zich hiervoor inzetten.

Deze bescherming moet weliswaar aan bepaalde voorwaarden beantwoorden. Zo mag zij de werking van de onderneming inderdaad niet belemmeren, zoals deze voortvloeit uit de nieuwe, geherdefinieerde doelstellingen van het bedrijfsleven. Evenmin mag zij aan de personeelsafgevaardigden privileges toekennen die hun werkmakers niet hebben. De rechten en sociale voordelen waarop deze wegens hun functie aanspraak moeten kunnen maken, mogen van hen geen bevoorrechte werknemers maken, maar het wetsontwerp doet dat ook niet.

Waren er wel voldoende redenen om de bescherming, ingevoerd door het koninklijk besluit van 1978, te wijzigen? Het antwoord op deze vraag is positief. Binnen het beperkte raam van dit probleem — ik spreek hier dus niet over de KMO's en de syndicale delegaties — bleef het een jurisprudentiële constructie te zeggen dat tijdens de gerechtelijke procedure de arbeidsovereenkomst wordt geschorst. De wet moest dit bevestigen.

Ook moest de vraag worden beantwoord of tijdens die periode de met ontslag bedreigde personeelsafgevaardigde, wiens schuld of onschuld niet vaststond, zijn werkzaamheden verder kon uitoefenen, evenals zijn mandaat van afgevaardigde. Men regelde daarmee zijn recht op loon en op sociale zekerheid. Meer bepaald bij de afdanking om economische redenen rees de vraag of deze redenen niet moesten worden beperkt.

Was het niet juist dat de werkgever vaak gebruik maakte van een economische herstructurering om zich te ontdoen van een voor hem hinderlijke personeelsafgevaardigde? Ook bij de afdanking om dringende reden bleven een reeks vragen onbeantwoord, onder meer vragen over de gerechtelijke procedure en de moeilijkheid om de anti-syndicale houding van de werkgever te bewijzen.

In welke mate komt het wetsontwerp aan deze problemen tegemoet? Allereerst hebben wij het over de principiële draagwijdte van het ontslagverbod dat in het wetsontwerp voorkomt en dat trouwens vandaag reeds in de wet is opgenomen. Op dat vlak wijzigt het wetsontwerp niets.

Bij wederrechtelijke afdanking door de werkgever, dus in strijd met de wettelijke bescherming, bepaalt het ontwerp dat een schadevergoeding moet worden uitbetaald. Het ontwerp voorziet dus niet in de nietigheid van een ontslag dat bij wet wordt verboden. In feite plaatst de werkgever zich boven de wet.

Daarentegen wordt wel een regeling uitgewerkt in verband met de verdere uitvoering van de arbeidsprestatie en van het syndicaal mandaat tijdens de periode van de lopende ontslagprocedure. Deze regeling geldt bij de afdanking om dringende reden.

Voor de effectieve werknemersafgevaardigde en voor de plaatsvervangers doet de voorzitter van de arbeidsrechtbank uitspraak. Voor de kandidaten, andere dan de suppleanten, beslist de werkgever zelf. Dit is een compromisoplossing. In principe zou bij ontslagverbod de arbeidsrelatie moeten worden verdergezet tot er een uitspraak over de dringende reden is.

Onder de druk van de werkgevers wijkt de minister echter af van deze logische gedachtengang.

In verband met de uitspraak van de voorzitter van de rechtbank moet duidelijk worden gepreciseerd over welke omstandigheden hij oordeelt. Oordeelt hij uitsluitend over de vraag of de dringende reden verband houdt met syndicale gedragingen of stelt hij zich meer algemeen de vraag of een verdere tewerkstelling in de onderneming mogelijk is? Kan hij eventueel voorstellen dat de werknemer naar een andere afdeling wordt overgeplaatst of blijft de personeelsafgevaardigde tewerkgesteld in zijn oorspronkelijke functie? Graag kreeg ik van de minister hieromtrent een antwoord. Kan de beschikking van de voorzitter van de rechtbank enige invloed hebben op de discussie die later ten gronde zal worden gevoerd?

Het tweede deel van de procedure roept heel wat vragen op. Wanneer een werkgever van oordeel is dat hij een procedure moet aanvatten tot afdanking om dringende reden dan impliceert zulks dat hij verdere samenwerking onmogelijk acht. Hoe kan men dan nog aan deze werkgever vragen of de personeelsafgevaardigde nog verder kan arbeiden in de onderneming? Deze procedure draagt immers haar eigen negatie. Ook hierop had ik graag een antwoord.

Over het ontslag om economische of technische redenen, geregeld in dit wetsontwerp, wens ik enkele bedenkingen te maken.

Elke economische of technische reden kan door de werkgever worden aangevoerd om het ontslag te rechtvaardigen, zowel bij de procedure voor het paritair comité als bij deze voor de arbeidsrechtbank. De achterliggende redenering is dat de unanimiteitsregel bij de beslissing in het paritair comité voldoende waarborgen biedt aan de bedreigde personeelsafgevaardigde.

Tot onze grote spijt moeten wij echter zeggen dat deze garantie naar ons gevoel niet sluitend is. De praktijk heeft dit reeds uitgewezen. De afdankingen die enkele jaren geleden de ABVV-militanten in de Boelwerf troffen zijn daarvan getuige. De vakbond moest aanvaarden dat ingevolge de economische beleidskeuze, gemaakt door de directie, de syndicalisten die men wilde treffen, werden ontslagen.

Om deze redenen stelden wij in ons wetsvoorstel voor de afdanking om economische redenen te beperken tot drie objectieve gevallen, namelijk: de bedrijfsafsluiting, de sluiting van een bedrijfsafdeling of de afdanking van een hele personeelscategorie. Wij betreuren dat het wetsontwerp onze visie niet is bijgetreden.

Met het opentrekken van de waaijer van ontslagmogelijkheden, zonder evenwel de sluitende garantie dat de personeelsafgevaardigden niet konden worden belaagd wegens hun syndicale opdracht, opent het ontwerp opnieuw de weg voor anti-syndicale drukmiddelen.

In verband nog met het ontslag om economische redenen heb ik een concrete vraag voor de minister. Het ontwerp bepaalt in de laatste alinea van artikel 3, paragraaf 1, dat de werkgever de uitvoering van de arbeidsovereenkomst moet verzekeren tijdens de procedure voor de arbeidsgerechten. Wat indien de werkgever dit niet doet en de personeelsafgevaardigde verbiedt nog verder te werken? Over de verdere tewerkstelling tijdens de procedure voor het paritair comité en tijdens de periode daaropvolgend tot de behandeling voor de rechtbank wordt niets expliciet gezegd. Uit de geest van de tekst leid ik af dat ook tijdens die periode de uitvoering van de arbeidsovereenkomst — dus de verdere effectieve tewerkstelling van de personeelsafgevaardigde — wordt gewaarborgd. Kan de minister deze interpretatie bevestigen?

In verband met de gemeenschappelijke bepalingen opgenomen in artikel 14 en volgende kreeg ik graag een antwoord op de volgende vraag.

Deze artikelen bepalen dat een ontslagen werknemer reïntegratie kan vragen. Vraagt hij zijn reïntegratie niet, dan verliest hij overeenkomstig artikel 17 de vergoeding die overeenkomt met het nog resterende gedeelte van zijn mandaat.

Deze regeling heeft mijns inziens geen betekenis wanneer het gaat om een afdanking om economische redenen. In dat geval heeft het voor de ontslagen werknemer geen zin zijn reïntegratie te vragen aangezien er voor hem — per hypothese — geen werk meer is. Ik stel dan ook voor dat in dit geval artikel 17 niet als een substantiële vormvoorwaarde zou worden beschouwd.

Tot slot pleit ik ervoor dat de wetgever deze bescherming tegen ontslag niet alleen zou zien als een bescherming gericht op de werking van de inspraakorganen. De bedoeling moet ook zijn de individuele personeelsafgevaardigde te vrijwaren voor allerhande wraaknemingen, gericht tegen zijn persoon, zelfs indien deze op een of andere manier zou worden gedekt door zijn vakorganisatie.

Het lijkt mij aangewezen dat de minister deze bekommernis tot uiting zou brengen.

Graag dan onze eindevaluatie. Het SP-wetsvoorstel inzake de bescherming van de personeelsafgevaardigde verschilt op menig punt van het wetsontwerp. Niettemin zijn wij ons ervan bewust dat in een dergelijke delicate materie compromissen moeten worden gesloten. Dit wetsontwerp is voor ons een eervol compromis dat ons een stap dichterbij brengt bij een betere bescherming, zonder dat daarom al wat wij hebben gevraagd, kon worden bereikt. Het werk is niet af, doch de SP zal met overtuiging dit wetsontwerp goedkeuren. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Flagothier.

M. Flagothier. — Monsieur le Président, je tiens à remercier notre collègue rapporteur pour la qualité de son rapport.

La protection contre le licenciement des délégués des travailleurs dans les conseils d'entreprises existe depuis l'application de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie. La même protection a été garantie aux délégués des travailleurs dans les comités de sécurité et d'hygiène par la loi du 10 juin 1952. Les délégués en question ne peuvent être licenciés. Toutefois, leur licenciement est permis pour des raisons d'ordre économique ou technique reconnues au préalable par la commission paritaire ou pour motif grave imputable au travailleur — le motif grave devant être reconnu par la commission paritaire.

L'application de ces dispositions a connu des difficultés au cours des dernières années.

L'accord du gouvernement du 10 mai 1988 précise à cet égard que le gouvernement invitera le Conseil national du travail à examiner cette problématique.

Les interlocuteurs sociaux devaient en parler dans les discussions préparatoires à l'accord interprofessionnel 1989-1990. Sur cette base, le gouvernement aurait déposé un projet de loi qui aurait permis un arbitrage plus rapide et plus efficace des conflits, la sécurité juridique et la sécurité de rémunération des parties.

Les interlocuteurs sociaux ne purent se mettre d'accord et comme cette question risquait de mettre en péril la conclusion de l'accord interprofessionnel, le ministre de l'Emploi et du Travail s'engagea à déposer lui-même un projet de loi réglant les problèmes posés par la protection des délégués dans les conseils d'entreprises et dans les comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail ainsi que les candidats, non choisis lors des élections de ces instances.

Le texte qui nous est soumis ne modifie pas les principes de la législation actuelle. Le principe reste donc que le travailleur protégé ne peut être licencié, sauf en cas de faute grave ou pour des raisons d'ordre économique ou technique.

Mais l'objet essentiel du projet de loi est de rendre les procédures applicables — en prévoyant notamment des délais de procédure raisonnables mais contraignants — et efficaces en tentant d'éviter autant que possible les conflits. Il vise aussi, et c'est important, à combler des lacunes de la législation actuelle comme, par exemple, l'absence de dispositions sur la situation du travailleur pendant la procédure judiciaire.

C'est ainsi que les raisons d'ordre économique ou technique évoquées pour le licenciement d'un travailleur protégé devront être reconnues par la commission paritaire ou par le Conseil national du travail dans un délai de deux mois. S'il n'y a pas de

décision dans ce délai, l'employeur peut licencier le travailleur protégé ou demander aux juridictions du travail de reconnaître les raisons d'ordre économique ou technique si le licenciement résulte d'une fermeture de l'entreprise ou d'une division de celle-ci.

La saisine du tribunal du travail est obligatoire si le licenciement est dû à la suppression d'une catégorie de personnel. En cas de motif grave, le projet instaure une procédure de négociation très courte : cinq jours ouvrables pour tenter d'arriver ainsi à une solution amiable. Si la négociation n'aboutit pas et qu'il y a procédure devant le tribunal du travail, le président de ce tribunal décide immédiatement si le délégué est maintenu ou suspendu. S'il s'agit d'un candidat non élu, cette décision sera prise par l'employeur lui-même.

Si l'exécution du contrat de travail est suspendue, le travailleur protégé a droit aux allocations de chômage, à un complément à charge de l'employeur qui lui assure l'équivalent de sa rémunération nette. Cette allocation et ce complément ne sont pas remboursables, même si le motif invoqué est reconnu grave.

Il faut souligner par ailleurs que, si le motif invoqué n'est pas reconnu grave, le travailleur n'a pas droit à l'intégralité du salaire avec rétroactivité pour la période de suspension.

Enfin, il apparaît, des sondages réalisés dans certaines juridictions du travail pour la période 1979-1980, que, dans 50 p.c. des cas, le motif grave a été reconnu. Cette constatation ne permet pas de soutenir la thèse selon laquelle les délégués des travailleurs ne seraient motivés que par la protection prévue par la loi.

Lorsqu'on analyse les positions des interlocuteurs sociaux dans l'avis 903 du 20 décembre 1988 du Conseil national du travail, on constate que les dispositions du présent projet de loi se situent à mi-chemin entre les positions des représentants des employeurs et celles des représentants des travailleurs. Elles sont donc équilibrées et il y a lieu de les adopter.

Il y a des lois comme des institutions, elles ne sont que ce qu'en font les hommes. Il faut donc espérer que les dispositions de ce projet seront appliquées dans le souci d'éviter des conflits qui naissent souvent des abus de part et d'autre.

Je voudrais cependant exprimer un regret. Le présent projet de loi retire les dispositions relatives à la protection des délégués de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie. Or, ce n'est pas sans raison que le législateur de l'époque avait repris ces dispositions dans la loi portant organisation de l'économie. A l'époque, le projet de loi, qui a fait l'objet de longues discussions à la Chambre, était conforme à l'accord intervenu entre employeurs et travailleurs à la Conférence nationale du travail du 13 janvier 1946.

Les idées généreuses contenues dans cet accord étaient nées dans la clandestinité, pendant la guerre, entre syndicalistes et employeurs qui préparaient l'après-guerre. Dans son intervention, l'un de nos anciens présidents, M. Harmel — à l'époque jeune député — souligna que le projet se situait dans le cadre de la libre entreprise mais aussi dans celui d'une collaboration entre travailleurs et employeurs. Il fut adopté par 121 voix contre 1 et 31 abstentions. Plusieurs libéraux dont M. Rey avaient joint leur voix à celle de la majorité.

Je terminerai en souhaitant que le projet soit voté dans le même esprit et que son application contribue à diminuer les tensions qui existent encore entre les travailleurs et les employeurs. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Harnie.

Mevrouw Harnie. — Mijnheer de Voorzitter, om te beginnen dank ik de rapporteur, de heer Deneir, voor de bondige wijze waarop hij de sfeer van de commissiebespreking zo goed heeft weergegeven en de tegenstellingen en vragen heeft duidelijk gemaakt.

Van bij de aanvang van de commissiebesprekingen was het mij duidelijk dat inzake het ontwerp niet alleen de kaarten waren geschud, maar ook het spel reeds was gespeeld.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1990-1991
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1990-1991

Er kunnen hier immers nog wel komma's en punten worden gewijzigd, maar dan ook niets meer. De regeringspartijen zullen geen inhoudelijke amendementen aanvaarden, maar enkel technische wijzigingen. Daarom heb ik verkozen onze visie op de bescherming van délégués, geconcretiseerd in ons wetsvoorstel, hier naar voren te brengen in de vorm van amendementen en niet het ontwerp van het begin tot het einde te kraken.

Graag wilde ik eerst de evolutie van de voorbije twintig jaar schetsen. In het begin van de jaren zeventig, toen de crisis voelbaar werd, maakten de werkgevers veelvuldig misbruik van de mogelijkheid tot afdanking om dringende redenen. Dit bracht de vakbonden ertoe een grotere bescherming te eisen voor hun afgevaardigden. Zij kregen die bescherming gedeeltelijk door het volmachtenbesluit nummer 4 van 11 oktober 1978, dat de werkgever verplichtte op voorhand de erkenning te vragen van de dringende redenen die hij wenst in te roepen. Tijdens die erkenningsprocedure moest de beschermde werknemer in dienst blijven. De beschermde werknemer mocht in elk geval niet worden afgedankt voor feiten die verband houden met de uitoefening van zijn vakbondsmandaat.

De heer Swaelen, voorzitter, treedt opnieuw als voorzitter op

Zodra het koninklijk besluit verschenen was, hebben de werkgevers de vernietiging ervan gevraagd aan de Raad van State, maar zonder succes. Zij hadden echter meer succes toen zij in een uitspraak van de rechtbank een interpretatie kregen over de door de wet bepaalde verplichting om de beschermde werknemer in dienst te houden. De inkt van het koninklijk besluit nummer 4 was immers nog niet droog of de werkgevers tondloegen délégués en weigerden hen de toegang tot het bedrijf tijdens de procedureperiode, die maanden en zelfs jaren kon duren. De arbeidsovereenkomst bleef weliswaar bestaan, maar werd opgeschort. Het Hof van cassatie heeft deze interpretatie van de werkgevers bekrachtigd op 1 juli 1981.

In het begin van de jaren tachtig is het Hof van cassatie ook afgeweken van een begrip dat de rechtbanken reeds meer dan dertig jaar hanteerden. Tot dan bleef immers de mogelijkheid tot afdanking van beschermde werknemers om economische en technische redenen beperkt tot drie welbepaalde gevallen: de sluiting van een onderneming, de sluiting van een afdeling van een onderneming en de afdanking van een welbepaalde categorie van werknemers. Het Hof van cassatie zette de poorten wijd open voor een politiek van stelselmatige afdanking van beschermde werknemers door een vierde categorie in te voeren, namelijk collectieve afdankingen bij herstructureringen.

Hoewel de cijfers hieromtrent tegenstrijdig zijn, werden de délégués bij duizenden afgedankt zij het met een kleine of een grote gouden handdruk, waarover overigens nog veel kan worden gezegd, maar daarop ga ik thans niet in.

Uit ontevredenheid over die praktijken wilden de werknemers in de jaren tachtig de wetgeving verbeteren, maar het overleg werkgevers-werknemers leverde niets op. Het initiatief kwam dan van de minister die ervoor zorgde dat er uiteindelijk een compromis-ontwerp uit de bus kwam.

Ik heb wel de indruk dat de vakbonden, noch zij die de bescherming van de délégués ter harte nemen, noch zij die de democratisering in de onderneming belangrijk vinden, lering gehaald hebben uit de geschiedenis van de jongste jaren. In al die tijd hebben werkgevers wel de kans gehad délégués af te danken en bovendien zijn de krachtverhoudingen tussen werknemers en werkgevers de jongste jaren grondig herschikt.

Bovendien werd in al die tijd de deregulering van contracten, lonen en arbeidstijden in belangrijke mate verwezenlijkt. Het is tegen deze achtergrond dat wij een sluitende regeling voor de bescherming van de délégués nodig vonden, idee dat dit ontwerp helaas niet realiseert. Vertegenwoordigers van de werknemers moeten werkelijk in staat zijn hun opdracht zo goed mogelijk te vervullen. Daarvoor, en niet om de voordelen, hebben ze een sluitende wettelijke bescherming nodig. Willekeur en weerwraak

dienen niemand, noch de werkgevers, noch de werknemers. Voor ons is de délégué in de eerste plaats een vertegenwoordiger van de werknemers en in de tweede plaats een werknemer. Hierin verschillen wij dus fundamenteel van mening met de heer Boël en de liberale familie.

De macht om te ontslaan moet worden beperkt. Voor ons bestaat pas ontslagrecht als de arbeidsrechtbank daarvoor een dringende reden heeft erkend. Als de rechtbank de dringende reden ingeroepen door de werkgever, niet erkent, moet de werkgever ertoe gehouden zijn de werknemer, als die het vraagt, terug op te nemen in zijn vroegere functie met behoud van loon en alle voordelen afgesproken in de overeenkomst.

Voor ons is de bescherming van het recht op die vergoeding niet meer nodig op één uitzondering na, namelijk als de werknemer de reïntegratie niet wenst om dringende redenen. Wij weigeren de afkoopbaarheid in de wet te schrijven omdat de werkgever dan weet welke sanctie hij zal krijgen als hij de wetgeving niet naleeft. Onze amendering is, zoals ons wetsvoorstel, gegroeid uit onze visie op werknemersraden en op de verantwoordelijkheid die de délégués daarin dragen.

Dan kom ik tot de beoordeling van het ontwerp. De heer Stroobant heeft de leemten en tekortkomingen van het ontwerp al voldoende aangetoond, zodat ik hierop niet hoeft terug te komen. Voor ons is het belangrijk dat de syndicale delegaties in het ontwerp werden opgenomen, ook al blijft het een discussiepunt. Wij vinden het echter niet goed dat de verschillende mandaten hoger of lager worden ingeschat bij de beschermingsprocedures.

De beschermde werknemer mag niet worden afgedankt. Dit principe is onvoldoende vastgelegd in het ontwerp omdat het afkoopbaar blijft. De schadevergoeding is volgens ons alleen gerechtvaardigd indien de beschermde werknemer zelf niet wenst gereïntegreerd te worden ondanks een voor hem gunstige uitspraak van de arbeidsrechtbank, namelijk de niet-erkenning van de dringende reden.

Het ontwerp bevat een aantal verbeteringen ten aanzien van de huidige wetgeving en haar interpretaties, maar niet ten aanzien van de toestand van voor 1980. Het betekent dus alleszins geen stap vooruit in de democratisering van de onderneming; wij gaan integendeel tien jaar achteruit. Agalev en Ecolo geven daarom een « min » aan dit ontwerp. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil beginnen met een persoonlijke noot: naast mijn gekende interesse voor dit onderwerp, heb ik in mijn vorige levens tweemaal de illustere eer genoten ontslagen te worden niettegenstaande ik personeelsafgevaardigde was. In het eerste geval gebeurde dit omdat ik afgevaardigde was en in het tweede « desondanks », er bestond geen directe band tussen mijn mandaat en het ontslag.

In die situaties heb ik ervaren hoe groot het gevoel van eenzaamheid kan zijn, vooral als blijkt dat de werkgemeenschap waartoe men behoort niet bij machte is om solidair verzet tegen dat ontslag te organiseren. Die eenzaamheid heeft in mijn geval weliswaar geen honderd jaar geduurd, zoals bij Marquez, maar toch laat dit littekens na.

Mijn tweede voorafgaandelijke opmerking is dat het hier gaat om een belangrijk ontwerp. Het mag kenmerkend worden genoemd voor de politieke lijn van deze coalitie. Ik trap allicht een open deur in als ik zeg dat dit ontwerp geen schijn van kans had gekregen in de vorige coalitie met een andere samenstelling.

In een derde voorafgaande beschouwing wil ik wijzen op de belangrijke rol die het Parlement samen met de regering, *in casu* de minister, heeft kunnen spelen bij de totstandkoming van dit ontwerp. Er was een vrij perfect samenspel tussen de minister en zijn medewerkers enerzijds en de commissie anderzijds. Het verslag is hiervan een weergave. Bovendien werden wij *en cours de route* niet teruggefloten door één of ander signaal vanwege de Nationale Arbeidsraad of vanuit één of andere vergadering van de sociale partners. In tegenstelling tot het wetsvoorstel over de ploegenarbeid, hebben deze instanties dit werk niet naar zich getrokken door een zagezegd beter voorstel uit te werken. Ik prijs ons gelukkig, omdat wij daardoor het begonnen werk hebben kunnen afmaken.

Meer in verband met de kern van de zaak, onderstreep ik dat wij hier te maken hebben met een belangrijke politieke controverse in de echte zin van het woord. De sprekers die mij hier vandaag vooraf zijn gegaan hebben dat op hun manier onderstreept. Wij hebben hier duidelijk te maken met een spanningsveld tussen het uitoefenen van een mandaat namens de werknemers en de functie van de werknemers, de gezagsrelatie tussen de ondergeschikten en de werkgever.

Voor dit spanningsveld kan moeilijk een evenwicht worden gevonden. Wij hebben dit geprobeerd, hoewel de oplossing niet volmaakt is. Wij moeten ons er goed van bewust zijn dat de uitgewerkte regeling geen fundamentele verandering brengt aan de macht om te ontslaan.

Door dit ontwerp wordt wel gesleuteld aan de verschillende aspecten van het recht om te ontslaan, maar de macht om te ontslaan blijft volledig in handen van de werkgever. Wij hebben de afgevaardigden geen waterdichte bescherming kunnen geven om hun mandaat uit te oefenen, zoals dat wel geldt voor de parlementsleden die een speciale bescherming genieten om het mandaat dat hun kiezer hun heeft toebedeeld uit te oefenen. Dit alles heeft te maken met de « juridische cultuur van ons land » zoals de kabinetschef van de minister het in de commissie uitdrukte. Deze juridische cultuur kan moeilijk worden verzoend met zaken zoals de verplichte reïntegratie waarvoor onder meer mevrouw Harnie pleitte. Vandaar het afkoopsysteem, wat misschien nogal hard en onsympathiek klinkt.

Ook in andere materies duikt dit verschijnsel op. Toevallig wordt vandaag in de commissie voor de Justitie ook de nieuwe huurwet besproken. Ook daar hebben wij met hetzelfde probleem te maken. Wanneer een verhuurder zijn huurder aan de deur wenst te zetten, kan hij dit altijd doen, ook al heeft hij daarvoor geen afdoende redenen. Ook in het nieuwe ontwerp dat ter tafel ligt blijft dit mogelijk, zij het dan dat er een extra-vergoeding moet worden uitgekeerd wanneer er geen echte motieven aanwezig zijn.

De twee regelingen zijn vergelijkbaar en het is misschien zelfs geen toeval dat zij tegelijkertijd worden besproken. Hetzelfde maakten wij mee bij de totstandkoming van de CAO op de ploegenarbeid. Ook daar zijn de werknemersorganisaties er niet echt in geslaagd — indien zij dat echt wilden — om ter zake sluitende normeringen, waaraan de werkgevers zich zouden moeten houden, voorop te stellen. De regeling werd ook mogelijk door afkoping, zoals extra premies, enzovoort.

Ik wens in dat verband, en ik richt mij nu speciaal tot mevrouw Harnie, nog even aan te halen dat zelfs in het op het eerste gezicht verstrekkende voorstel van Agalev, dat in de vorm van amendementen ter sprake is gekomen, wordt voorgesteld dat een werkgever, wanneer hij door een rechtbank in het ongelijk wordt gesteld en wanneer moet worden overgegaan tot verplichte reïntegratie, bij weigering onder druk kan worden gezet door de verplichting dwangsommen te betalen.

Ik geef toe dat het een zeer zware pecuniaire bestraffing is en van een totaal andere omvang, maar ik stel vast dat men ook daar een uitweg probeert te vinden via een pecuniaire bestraffing. Wanneer wij dit niet doen, en ik ben er voorstander van om nog verder te gaan, bevinden wij ons wellicht in een ander land, in een andere maatschappij. Zulks zou moeten betekenen dat, wanneer een werkgever blijft weigeren een ten onrechte ontslagen werknemer te reïntegreren, de werknemer of zijn organisatie de middelen moet krijgen om de werkgever te ontslaan.

Stel u voor dat wij in een dergelijke situatie terechtkomen. Misschien moeten wij ons daarover eens bezinnen. Ofwel moet er een beroep gedaan worden op de rijkswacht of op de staatsveiligheid om *manu militari* de te reïntegreren werknemer terug in de onderneming te brengen.

Dat klinkt misschien ridiculiserend of karikaturaal, maar eigenlijk bedoel ik het zo niet. Ik moet toch onderstrepen dat ook nu, in onze juridische cultuur, situaties bestaan waarbij dit blijkbaar wel kan. Ik haal hier slechts één voorbeeld aan omdat ik er maar één ken.

Wanneer in de overheidsadministratie door de overheid een bepaalde ambtenaar ten onrechte wordt ontslagen of ten onrechte niet wordt benoemd, kan hij zich wenden tot de afdeling adminis-

tratie van de Raad van State, die dan bij arrest kan beslissen dat die ambtenaar of toekomstige ambtenaar toch zijn ambt moet kunnen opnemen of terug opnemen. Blijkbaar vloekt dat dus toch niet helemaal met onze juridische cultuur aangezien in de overheidssector die mogelijkheid dan toch bestaat.

De heer Boël zegt dat we hier voor een enorm probleem staan, aangezien het aantal personen dat op deze rechten aanspraak zou kunnen maken in de duizenden loopt.

Ik wil deze bewering toch enigszins relativeren. Ik meen dat er in heel veel gevallen eigenlijk geen problemen zijn. De heer Boël heeft me op dat punt in de commissie trouwens gelijk gegeven. Wanneer een volwassen vakbond met zijn afgevaardigde tegenover zijn patroon in een conflictsituatie komt te staan, dan wordt deze meestal in der minne geregeld. Wanneer het werkelijk gaat om een onaanvaardbare situatie en een onbetwistbare zware fout vanwege de werknemer, dan ken ik geen enkel voorbeeld waarbij de vakbond desondanks de verdediging opneemt van die werknemer.

Ik vind dit ontwerp belangrijk omdat het op een aantal punten belangrijke vernieuwingen probeert te realiseren. Wij mogen dit niet onderschatten. Het kan een detail lijken, maar ik vind het om psychologische, maar ook om juridisch-technische redenen, belangrijk te onderstrepen dat dit ontwerp wordt gepresenteerd als een afzonderlijke wet. Het is niet zo maar een wijziging van de basiswetgeving van 1948 of 1952 op de organisatie van het bedrijfsleven, integendeel, de betrokken artikelen worden geschrapt in de basiswetgeving en in de plaats daarvan komt dit ontwerp, dat straks een wet zal worden.

Misschien is het mogelijk om mettertijd de toepassing van deze bijzondere wet nog te verruimen. Zij zou bijvoorbeeld kunnen verruimd worden naar de syndicale afgevaardigden. Ik weet dat onze juridische cultuur ons ook hier wellicht parten speelt, maar op het ogenblik is de tijd nog niet rijp voor een dergelijke verruiming van de wet.

De sociale partners wensen deze materie niet aan ons over te laten. Zij hebben geoordeeld dat dit onder hun bevoegdheid moet blijven. Wij zullen zien hoelang zij dit zullen volhouden. Ik vermoed dat zij vroeg of laat toch op ons een beroep zullen doen. Daarom moeten wij voorbereid zijn. Het ontwerp dat wij nu bespreken is een goede oefening. Misschien kan de bescherming van de syndicale afgevaardigde eveneens opgenomen worden ter gelegenheid van een wijziging van deze wet.

Wij moeten er ons goed van bewust zijn dat in dit ontwerp werd geprobeerd een nieuwe omschrijving te geven van het begrip «dringende redenen». Rechtsgeleerden en critici zullen ons binnenkort wel uitleggen in welke mate dit gelukt is. Toch moeten we daaraan ook nu aandacht besteden en erop wijzen dat werd geprobeerd twee zaken te verzoenen die sinds het koninklijk besluit nummer 4 van 1978 onverzoenbaar bleken.

Enerzijds moet de arbeid onmiddellijk kunnen worden stopgezet in geval van dringende reden, als namelijk in de zin van artikel 35 van de arbeidsovereenkomst niet verder kan worden samengewerkt omdat de vertrouwensrelatie is verstoord. Het is noodzakelijk dat dit mogelijk is.

Anderzijds is er de vereiste, opgenomen in het koninklijk besluit nummer 4, dat vooraf de dringende reden door de rechtbank wordt erkend.

Het bestaan van deze twee elementen had heel wat moeilijkheden tot gevolg. Het Hof van cassatie en ook rechtsgeleerden neigen zich met de zaak bemoeid. Ik haal enkele citaten aan van de toenmalige advocaat-generaal Lenaerts, die nu procureur-generaal is van het Hof van cassatie. Het probleem heeft hem dus niet belet carrière te maken. Hij verklaarde: «Het begrip «dringende reden» is gewoon onverenigbaar met de regel dat de werkgever de werknemer eerst mag ontslaan, nadat de arbeidsrechtbank uitspraak heeft gedaan, ook al zou dat binnen de korte tijdsspanne van enkele weken zijn.»

Verder heeft de heer Lenaerts gezegd: «Een van de grondregels van het ontslagrecht is dat de dringende reden het voortduren van de dienstbetrekking onmogelijk maakt.» Toen ik deze uitspraken voor het eerst las, had ik daar enorm veel moeite mee, omdat ze bij

mij bijna de indruk wekten van een soort rechtswegering. Zij betekenden eigenlijk een soort verzet tegen de bedoeling van de toenmalige wetgeving ook al was het een «volmachtenwet».

Ik hoop dat de huidige procureur-generaal Lenaerts de nieuwe wet niet alleen zeer aandachtig zal lezen, wanneer hij de toepassing ervan mede moet controleren, maar haar ook op een loyale manier zal uitvoeren, nu men heeft getracht die twee schijnbaar onverzoenbare elementen op een originele manier te verzoenen. Anderen, onder meer de rapporteur, hebben daarover reeds uitleg verstrekt.

Een andere belangrijke nieuwigheid is de invoering van een onderhandelingsperiode van vijf werkdagen. Ik zal dit element niet uitspitten, want dat is al gebeurd. Ik wijs enkel op de zeer grote verantwoordelijkheid die wordt gelegd op de schouders van de voorzitters van de arbeidsrechtbanken. Deze verantwoordelijkheid wordt overigens nog zwaarder, als men beseft dat deze voorzitters ook moeten nagaan of de opgegeven dringende reden al dan niet vreemd is aan de hoedanigheid van de personeelsafgevaardigde en de vakbondsactiviteit. Hierover moeten zij op zeer korte tijd oordelen en tegelijkertijd moeten zij de rol van sociaal bemiddelaar spelen en trachten tijdens de onderhandelingsperiode tot een verzoening te komen. Ik weet niet of vele voorzitters van arbeidsrechtbanken op het ogenblik voldoende beseffen wat hun taak inhoudt. Ik vermoed dat een aantal van hen nu reeds met de handen in het haar zit of een grondige bijscholing, ook van pedagogische aard, volgt.

Voor mij is dit alleszins een aanleiding om de minister eraan te herinneren hoe belangrijk het is goede rechters te benoemen. De benoeming van rechters aan arbeidsrechtbanken en -hoven is traditioneel een zaak die de minister van Justitie behartigt, maar wij weten ook dat er in deze materie een belangrijke verantwoordelijkheid rust op de schouders van de minister van Tewerkstelling en Arbeid. Ik vraag de minister dus nog meer aandacht te besteden aan de benoeming van goede rechters en voorzitters van arbeidsrechtbanken. Zij zullen immers een zware klus te klaren hebben.

Belangrijk is ook dat de sanctieregeling in aanzienlijke mate wordt hervormd. Wanneer een werknemer in het gelijk wordt gesteld door een rechtbank die moest oordelen over de dringende reden, krijgt hij de keuze al dan niet zijn reïntegratie aan te vragen. Indien hij geen reïntegratie aanvraagt, heeft hij recht op een forfaitaire vergoeding. Hij moet daar zelfs niet om vragen.

Dit is nu wel het geval. Wanneer hij evenwel een reïntegratie aanvraagt, krijgt hij een bijkomende vergoeding. De werkgeversorganisaties hebben daartegen de voorbije maanden geweldig stormgelopen. Dit element is één van de belangrijke nieuwigheden van het wetsontwerp.

In een algemene evaluatie wil ik erop wijzen dat dit wetsontwerp een belangrijk compromis is met eigen merites. Er werd niet zo maar geprobeerd iets te geven aan de ene en aan de andere partij. Er werd integendeel getracht een compromis te vinden op basis van billijkheid en haalbaarheid.

Wij weten echter niet of dit wetsontwerp zal leiden tot een pacificatie tussen de diverse sociale groepen die erbij zijn betrokken.

Het koninklijk besluit nummer 4 van de heer Spitaels had tot doel een hangend probleem op te lossen; het leidde evenwel niet tot pacificatie.

Wij hopen dat het wetsontwerp tot pacificatie zal leiden, maar wij zijn er niet helemaal zeker van. Er werd immers niet tegemoetgekomen aan een aantal fundamentele eisen van de vakbonden, zoals bijvoorbeeld het recht op reïntegratie. Er werd in ruime mate tegemoetgekomen aan het behoud van arbeid, loon en mandaat tijdens de erkenningsprocedure, maar er is geen complete garantie.

Van werkgeverszijde is er het blijvend bezwaar dat er te veel geld wordt toegekend aan de zogenoemde geprivilegieerden.

Ik ben het eens met mevrouw Harnie en met de heer Stroobant wanneer zij zeggen dat er niets substantieel werd veranderd aan de bescherming van de personeelsafgevaardigden. De basisprincipes blijven dezelfde. Eén van de belangrijkste merites is de betere waarborg voor het lot van de betrokken werknemer tijdens de erkenningsprocedure.

Met dit ontwerp wil men een beter statuut geven aan de bescherming van de personeelsafgevaardigden; er werd echter niet gesleuteld aan de bescherming van de vakbondsmilitant ten aanzien van zijn vakbond. Dit kan evenwel moeilijk wettelijk worden geregeld. Het wordt meestal geregeld via interne reglementen.

Dit ontwerp, dat een betere bescherming geeft aan de vakbondsvertrouwensman staat of valt met de correcte uitoefening van het mandaat in correcte cohesie met de organisatie waarvoor hij optreedt. Bij conflictsituaties tussen de vakbondsvertrouwensman en zijn vakbond is er immers geen rechtmatige oplossing voorhanden.

Tot slot breng ik hulde aan de rapporteur die een echt waardevol verslag heeft gemaakt. De praktizijnen zullen er veel aan hebben voor de interpretatie van de wet.

Ik dank bovendien de minister en zijn kabinetschef voor de loyale manier waarop zij deelnamen aan de commissiebesprekingen en de wijze waarop zij de gelegenheid gaven een aantal correcties in de tekst aan te brengen.

Tenslotte dank ik ook de voorzitter van de commissie, de heer Egelsemeers die zoals steeds in een strak tempo de besprekingen heeft geleid, maar die toch steeds alles heeft laten zeggen wat moest worden gezegd. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Van den Brande.

De heer Van den Brande, minister van Tewerkstelling en Arbeid. — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats, en niet louter als formaliteit, wil ik iedereen danken voor de open en constructieve manier waarop dit ontwerp is besproken in commissie en in openbare vergadering. Uiteraard valt het mij ook niet moeilijk om de heer Deneir te danken die niet alleen een uitstekend verslag van de werkzaamheden heeft gemaakt, maar tevens een document dat bij de behandeling van betwistingen — laten we hopen dat het er in de toekomst minder zijn dan nu — een goede basis kan zijn voor een juiste interpretatie.

Mijnheer de Voorzitter, vele standpunten van de leden kan ik bijvallen. De ondernemingsraad en het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen zijn overlegorganen op ondernemingsvlak die, zoals daarnet al is aangehaald, voortspruiten uit het pact van sociale solidariteit dat op het einde van de Tweede Wereldoorlog tussen werkgevers- en werknemersorganisaties werd gesloten.

Het overzicht dat de heer Boël gegeven heeft, toont duidelijk de cyclische bewegingen en de evolutie. Daarin is 1948 volgens mij het ankerpunt. Van bij de aanvang in 1948 oordeelde de wetgever het namelijk noodzakelijk dat de werknemersvertegenwoordigers, gezien hun specifieke taak, een bijzondere bescherming tegen ontslag zouden krijgen.

Mevrouw Harnie, zonder nu reeds in te gaan op uw vragen en beschouwingen, moet ik wijzen op het soort sociale maatschappij dat onze voorgangers en in zekere mate wijzelf tot stand hebben willen brengen. Wij leven in een sociale markteconomie met de nadruk op beide elementen. Wat ons betreft, ligt de nadruk vooral op het sociale.

Wij moeten ons realiseren dat in ons arbeidsbestel de overeenkomst tussen een werkgever en een werknemer een vrije overeenkomst is, maar dat de werknemer die een werknemersgroep vertegenwoordigt niet zomaar een conventionele, maar wel een wettelijke bescherming werd gegeven. Dit was een belangrijke introductie van de wetgever in 1948.

De beschermde werknemers kunnen in principe niet ontslagen worden. Dit verbod kan slechts in twee gevallen opgeheven worden: om economische of technische redenen, vooraf erkend door het paritair comité, en om dringende redenen, vooraf erkend door het arbeidsgerecht.

La procédure de licenciement pour motif grave fut modifiée en 1978 parce que l'ancien texte permettait aux employeurs d'éloigner de facto de l'entreprise les travailleurs protégés, même s'ils n'avaient pour cela aucun motif grave.

En effet, la seule sanction était d'ordre financier et, apparemment, elle ne faisait pas reculer certains employeurs.

C'est la raison pour laquelle l'arrêté royal numéro 4 du 11 octobre 1978 apporta deux modifications importantes. D'une

part, il prévoyait que le licenciement ne pourrait plus avoir lieu qu'après que le tribunal ait admis le motif grave; une procédure judiciaire accélérée fut organisée à cet effet. D'autre part, il prévoyait que si le tribunal n'admettait pas le motif grave, le travailleur devait demander sa réintégration et, en cas de refus de l'employeur, ce dernier était tenu de lui verser une indemnité majorée.

Il s'avéra qu'effectivement, l'arrêté royal numéro 4 présentait, nonobstant ses bonnes intentions, pas mal de lacunes dont voici quelques exemples.

Quelle était la situation du travailleur concerné pendant la durée de la procédure judiciaire? Pour toutes sortes de raisons, les délais très courts imposés aux juridictions du travail ne purent jamais être respectés dans les faits. Vous conviendrez que là se posait assurément un problème.

Le mécontentement suscité par cette situation donna lieu, à partir de 1980, à plusieurs propositions de loi qui firent toutes l'objet d'avis partagés du CNT.

De kwestie van de betere bescherming van de werknemersafgevaardigden stond eind 1988 weer op de agenda van het interprofessioneel overleg. Het ontwerp is een — eerlijk — vergelijk tussen tegengestelde opvattingen. Daar kunnen wij niet naast zien.

Ik heb nooit de pretentie gehad om te zeggen dat of de werknemers of de werkgevers, zich ten volle kunnen herkennen in het ontwerp. Wanneer ik vaststel dat er een reëel probleem rijst, maar dat de sociale partners er niet in slagen hierover een akkoord te bereiken, dan is het mijn politieke verantwoordelijkheid om tot een synthese van de verschillende standpunten te komen. Dit pogen wij te doen met de bespreking en — zo hoop ik — met de goedkeuring van dit ontwerp.

Het was nodig deze aangelegenheid uit de agenda van het interprofessioneel overleg te lichten om tot een interprofessioneel akkoord te kunnen komen. Het probleem moest op het beleidsniveau worden aangepakt. Ik wil er terloops even op wijzen dat België een van de weinige landen is, zowel in de Europese Gemeenschap als daarbuiten, waar werkgevers en werknemers erin geslaagd zijn een interprofessioneel akkoord te sluiten, waarbij ook regering en Parlement werden betrokken.

Eigenlijk zijn werknemers en werkgevers geen opponenten. Hoe tegengesteld hun opvattingen ook soms zijn, zij willen samen doelstellingen bereiken op het vlak van de onderneming en op het vlak van de werkgelegenheid. Dit is ook de draagkracht van het ontwerp.

Het ontwerp kan op kritiek stuiten. Sommige leden hebben trouwens de kritiek van werknemerszijde of van werkgeverszijde naar voren gebracht. Dat er van beide zijden kritiek komt, bewijst trouwens dat het ontwerp een goed evenwicht bereikt heeft.

Mevrouw Harnie, uw visie komt mij eigenlijk conservatief over. Een open en progressieve visie op de economische en sociale maatschappij houdt mijns inziens immers rekening met de bestaande mogelijkheden en met de noodzaak aan evenwicht. U benadert het ontwerp als het ware vanuit een kaasstolp. U geeft aan hoe het had kunnen zijn, maar u ontkent de realiteit.

Mijnheer de Voorzitter, ik zal niet lang blijven stilstaan bij de krachtlijnen van het ontwerp. Ik verwijs hiervoor naar het verslag van de commissiebespreking. Ik zal slechts enkele krachtlijnen opsommen.

Om te beginnen wordt er een onderhandelingsperiode ingevoerd, die werkgever en werknemer verplicht samen te spreken. Dit overleg is toch de enige manier om resultaten te boeken in een onderneming. Bij bezoeken aan ondernemingen stel ik trouwens dikwijls vast hoe zeer de werknemers zich identificeren met de doelstellingen van de onderneming. Men kan dus niet alles plaatsen in tegenstellingen. De onderhandelingsperiode die werkgever en werknemer verplicht tot elkaar te komen, kan oplossingen brengen.

Vervolgens zal de voorzitter van de arbeidsrechtbank beslissen of de werknemer gedurende de gerechtelijke procedure in functie zal blijven of zal worden geschorst. In het eerste geval behoudt hij loon en mandaat. In het tweede geval geniet hij een gewaarborgd inkomen.

Ook zal de gerechtelijke procedure worden verbeterd. Dit zal niet eenvoudig zijn, want er moet rekening worden gehouden met de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek. Een van de moeilijkheden van koninklijk besluit nummer 4 was juist dat de termijnen, opgelegd voor de procedure, zo kort waren, dat men in die periode niet tot een oplossing kon komen. De regelingen van het ontwerp moeten ons in staat stellen de conflicten, als zij dan toch uitbreken, beter af te handelen.

De sanctie voor de werkgever die de reglementering overtreedt wordt aangepast. Het begrip technische en economische redenen dat een ontslag rechtvaardigt, wordt expliciet beperkt tot de drie gevallen die we kennen. Ik meen dat deze wetgeving tegemoet komt aan de materiële en psychologische noden van de werknemer, wat met de vroegere procedure niet het geval was.

Overigens stemden ook de werkgevers ermee in dat een werknemer tijdens de procedure meer zekerheid moest krijgen. Dit ontwerp lijkt mij een eerlijke poging om een probleem op te lossen dat in de jongste twaalf jaar in alle scherpste was gerezen. Ik hoop dat het ontwerp een duurzame oplossing biedt, dat het de rechtszekerheid verhoogt en vooral dat het conflicten zal vermijden. Zelfs als er een conflict ontstaat tussen een beschermde werknemer en de onderneming moet het de betrachting zijn dat de onderneming verder kan functioneren zowel voor degenen die de onderneming leiden als voor degenen die er hun boterham verdienen.

Aangezien de rapporteur een uitstekend verslag heeft gemaakt over de werkzaamheden in de commissie, kan ik mij beperken tot het essentiële.

M. Boël a émis une remarque au sujet des nombres et des chiffres avancés. A cet égard, je tiens à souligner que nous oublions souvent les données quantitatives d'un problème ou d'une situation. Je n'engagerai toutefois pas de polémique à ce sujet.

Sur la base des éléments dont nous disposons, nous devons être conscients du fait que 35 000 mandats environ sont, en l'occurrence, concernés. Par ailleurs, si l'on tient compte de tous les protégés potentiels — conseils d'entreprises, comités, trois syndicats plus listes « maison » et CNC, listes doubles, etc. —, 380 000 personnes pourraient théoriquement bénéficier de cette protection.

Or, quelle est la situation réelle? En réalité, seulement 92 000 candidatures ont été introduites. En outre, il y a lieu de tenir compte du fait que dans un grand nombre de cas, une seule personne est en même temps candidat pour le conseil d'entreprise et pour le comité de sécurité et d'hygiène.

De ce fait, il s'agit en réalité de beaucoup moins que 92 000 personnes.

Pour la clarté des données, il est donc utile de préciser le groupe impliqué. Comme vous le savez, les élections sociales se dérouleront du 3 au 16 juin prochain. Actuellement, 29 359 personnes élues sont protégées; ces chiffres sont, à mon avis, éloquentes.

M. Boël a fort bien relaté l'évolution historique du sujet. Je connais également son sens social. Il clôture néanmoins son intervention par ces mots: « Vous créez un privilège sans responsabilité juridique des syndicats et d'autres... » A mon sens, nous n'établissons pas de privilège. Nous voulons simplement préserver un droit démocratique, qui doit être maintenu. Nous essayons, par ailleurs, d'améliorer les procédures et d'accroître les certitudes et la « sécurisation des équilibres ».

Mijnheer Stroobant, ik dank u voor uw positieve beoordeling. Uiteraard kunnen er bedenkingen worden gemaakt, maar uit uw opmerkingen alsmede uit uw voorstel blijkt dat u ermee akkoord gaat dat de bescherming van de délégué fundamenteel is in een sociale democratie.

Op uw concrete vragen kan ik het volgende antwoorden. De voorzitter van de arbeidsrechtbank treedt op zoals bij een rechtszaak in kort geding. Dit houdt in dat de arbeidsrechtelijke rekening moet houden met een aantal elementen die verband houden met de finaliteit van de onderneming. Zo moeten de veiligheid en de integriteit worden gewaarborgd. De rechter moet ook de nodige schroom aan de dag leggen. Hij mag niet ingrijpen ten gronde en evenmin de beoordeling ten gronde oriënteren of onmogelijk maken.

De heer Pataer en de heer Stroobant hebben het probleem aangehaald van de situatie van de individuele vertegenwoordiger.

Deze is inderdaad nog problematisch, maar een aantal van die mogelijke problemen zal worden ondervangen door de huidige rechtspraak.

Over de situatie van de werknemer die wordt ontslagen om economische redenen, kan ik duidelijk zijn: een werkgever die vóór of tijdens de gerechtelijke procedure de spelregels niet respecteert — dus de werknemer niet tewerkstelt en zijn loon en mandaat niet waarborgt — overtreedt uitdrukkelijk de wettelijke voorschriften. De eenzijdige patronale beslissing een werknemer niet tewerk te stellen ondanks dit wettelijk voorschrift, kan door de werknemer ingeroepen worden als een handeling in hoofde van de werkgever die gelijkstaat met een verbreking of *un acte équipollant la rupture*. De werknemer in kwestie kan dan opteren voor een reïntegratievraag of voor de onmiddellijke schadevergoeding.

Op uw vraag of het logisch is dat een werknemer die het slachtoffer is van een wederrechtelijk ontslag om economische redenen altijd de reïntegratie moet vragen, moet ik antwoorden dat dit « formalisme » noodzakelijk is om verschillende redenen. Men kan in de reglementering moeilijk een onderscheid maken tussen de ondernemingen naargelang reïntegratie al dan niet mogelijk is, omdat dit een feitenbeoordeling is. Indien een werkgever binnen de dertig dagen volgend op de vraag tot reïntegratie zich hiertoe verbindt, kan hij alsnog zijn reïntegratieplicht nakomen, zelfs als de heropname pas later effectief plaatsvindt. Het Hof van cassatie heeft in zijn arrest van 10 september 1979 de expliciete reïntegratie-aanvraag noodzakelijk gesteld, zelfs wanneer de onderneming intussen gesloten is.

Ik meen aldus duidelijk te hebben geantwoord op de vragen die de heer Stroobant heeft gesteld.

Je vous remercie, monsieur Flagothier, du jugement globallement favorable que vous avez porté sur ce projet. Vous avez cependant regretté qu'il n'y soit pas fait mention des dispositions relatives à la protection des délégués, prévues dans la loi de 1948.

Si je puis être d'accord avec vous sur le fond et faire miennes vos préoccupations, je voudrais néanmoins ajouter que cette problématique devenait à ce point large qu'il convenait, pour des raisons de cohérence et de clarté — M. Pataer y a fait allusion —, d'élaborer un texte séparé. Cependant, celui-ci doit s'articuler étroitement avec le concept et les objectifs des législations de 1948 et de 1952.

Tout comme vous, j'émet l'espoir que ce projet de loi permettra de diminuer les tensions, au sein de l'entreprise; c'est d'ailleurs un de ses objectifs essentiels.

Ik ben het niet eens met mevrouw Harnie wanneer zij zegt dat wij de klok tien jaar terugzetten. Wij willen niet alles op zijn kop zetten, maar komen tot een coherent evenwicht. Als wij erin slagen om aan de hand van deze wijziging in de praktijk tegemoet te komen aan drie of vier van onze essentiële bekommelingen die de jongste jaren zo veel spanningen hebben veroorzaakt in de ondernemingen, dan meen ik dat wij serieus werk hebben geleverd en dat wij de klok tien jaar vooruitzetten omdat wij proberen in te vullen wat sociale democratie op het vlak van de onderneming is.

Mevrouw Harnie, uw uitspraak verbaast mij ten zeerste. U zou de realiteit goed moeten kennen, maar toch houdt u er onvolgende rekening mee.

Met de heer Pataer ben ik het eens wanneer hij verklaart dat spanningen moeten worden vermeden, maar dat zoiets slechts kan wanneer de partners op een volwassen manier tegenover mekaar staan. Dat ligt ook in de bedoeling van het door ons voorgestelde synthesesmodel. Ik ben van oordeel dat op die manier heel wat procedures kunnen worden vermeden.

Ook het aangehaalde probleem van de individuele bescherming en de algemene evolutie kan men in het ontwerp terugvinden.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb gepoogd om te reflecteren op de verschillende uiteenzettingen en vraag de Senaat met overtuiging dit ontwerp goed te keuren. Het zal een belangrijke stap zijn naar meer sociale democratie. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Harnie.

Mevrouw Harnie. — Mijnheer de Voorzitter, de minister is niet de eerste die ons wetsvoorstel conservatief en te weinig progressief noemt of beweert dat het te weinig rekening houdt met de huidige evolutie.

Wij kennen ook andere overlegvormen binnen en buiten de vakbond en wensen die niet te negeren, maar er integendeel rekening mee te houden.

Het belangrijkste voor ons is dat de werknemersgroep daadwerkelijk een gelijkwaardige kans krijgt op inspraak en een medebepalende en medecontroleerende rol kan spelen inzake de werkomstandigheden en de werkvoorwaarden.

Dit ontwerp voldoet volgens ons niet aan deze voorwaarden. Wij kijken dan ook met veel hoop uit naar meer progressieve voorstellen die een beter evenwicht kunnen bewerkstelligen en die wij goed zullen onthalen.

Ik heb dan nog een tweede bedenking. Ik ben inderdaad goed vertrouwd met de realiteit. Ik laat de theoretische bespiegelingen en de vele woorden van de collega's, die met het ontwerp eigenlijk niet zo tevreden zijn, vallen. Ik zeg u dat zelfs indien wij erin slagen deze wet te doen toepassen, we nog maar in de jaren tachtig zitten.

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het ontwerp van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

L'article premier est ainsi rédigé :

Chapitre 1er. — Dispositions préliminaires

Article 1er. § 1er. La présente loi s'applique :

1° Aux membres effectifs et suppléants représentant le personnel au sein des conseils d'entreprise et des comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail;

2° Aux candidats aux élections des représentants du personnel dans ces mêmes organes;

3° Aux employeurs qui occupent les personnes précitées.

§ 2. Pour l'application de la présente loi, il faut entendre par :

1° Délégué du personnel : le membre effectif ou suppléant au sens du § 1er, 1°;

2° Candidat-délégué du personnel : le candidat au sens du § 1er, 2°;

3° Conseil : le conseil d'entreprise;

4° Comité : le comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail;

5° Entreprise ou unité technique d'exploitation : l'unité technique d'exploitation au sens de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie et de la loi du 10 juin 1952 concernant la santé et la sécurité des travailleurs ainsi que la salubrité du travail et des lieux de travail;

6° Fermeture : toute cessation définitive de l'activité principale de l'entreprise ou d'une division de celle-ci.

Hoofdstuk 1. — Inleidende bepalingen

Artikel 1. § 1. Deze wet is van toepassing :

1° Op de gewone en plaatsvervangende leden die het personeel in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen vertegenwoordigen;

2° Op de kandidaten voor de verkiezingen van de vertegenwoordigers van het personeel in diezelfde organen;

3° Op de werkgevers welke voormelde personen tewerkstellen.

§ 2. Voor de toepassing van deze wet verstaat men onder :

1° Personeelsafgevaardigde : het gewoon of het plaatsvervangend lid als bedoeld in § 1, 1°;

2° Kandidaat-personeelsafgevaardigde : de kandidaat als bedoeld in § 1, 2°;

3° Raad : de ondernemingsraad;

4° Comité : het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen;

5° Onderneming of technische bedrijfseenheid : de technische bedrijfseenheid in de zin van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven en van de wet van 10 juni 1952 betreffende de gezondheid en de veiligheid van de werknemers alsmede de salubriteit van de werkplaatsen;

6° Sluiting : elke definitieve stopzetting van de hoofdactiviteit van de onderneming of van een afdeling ervan.

Mevrouw Harnie c.s. stelt volgend amendement voor :

« Aan § 1, 1°, van dit artikel toe te voegen, de woorden « en op de leden van de syndicale afvaardiging. »

« Compléter le premier alinéa du § 1er de cet article par les mots « et aux membres de la délégation syndicale. »

Ik neem aan mevrouw, dat u verwijst naar wat u hierover heeft gezegd tijdens de algemene bespreking.

Mevrouw Harnie. — Inderdaad, Voorzitter.

M. le Président. — M. Boël et consorts proposent les amendements que voici :

« A. Au § 1er, 1°, de cet article, supprimer les mots « et suppléants. »

« A. In § 1, 1°, van dit artikel de woorden « en plaatsvervangende » te doen vervallen. »

« B. Au § 2, 1°, de cet article, supprimer les mots « ou suppléant. »

« B. In § 2, § 1°, van dit artikel de woorden « of het plaatsvervangend » te doen vervallen. »

La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, conformément à ce que j'ai dit au cours de la discussion générale, nous souhaitons que seule la protection des délégués effectifs soit maintenue. Nous proposons donc de supprimer les mots « ou suppléants ».

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article premier sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 1 worden aangehouden.

L'article 2 est ainsi rédigé :

Art. 2. § 1er. Les délégués du personnel et les candidats-délégués du personnel ne peuvent être licenciés que pour un motif grave préalablement admis par la juridiction du travail ou pour des raisons d'ordre économique ou technique préalablement reconnues par l'organe paritaire compétent.

Pour l'application du présent article, est considéré comme licenciement :

1° Toute rupture du contrat de travail par l'employeur, avec ou sans indemnité, avec ou sans respect d'un préavis, notifiée pendant la période visée aux §§ 2 ou 3;

2° Toute rupture du contrat de travail par le travailleur en raison de faits qui constituent un motif imputable à l'employeur;

3° Le non-respect par l'employeur de l'ordonnance du président du tribunal du travail prise en application de l'article 5, § 3, décidant de la poursuite de l'exécution du contrat de travail pendant la procédure en cours devant les juridictions du travail.

§ 2. Les délégués du personnel bénéficient des dispositions du § 1er pendant une période allant du trentième jour précédant l'affichage de l'avis fixant la date des élections, jusqu'à la date d'installation des candidats élus lors des élections suivantes.

Lorsque l'effectif minimum du personnel prévu pour l'institution d'un conseil ou d'un comité n'est plus atteint et que, dès lors, il n'y a plus lieu à renouvellement de ces organes, les candidats élus lors des élections précédentes continuent à bénéficier des dispositions du présent paragraphe pendant six mois, à dater du premier

jour de la période des élections fixée par le Roi. Il en est de même lorsque de nouvelles élections ne sont pas organisées à défaut des candidatures nécessaires.

Le bénéfice des dispositions du présent paragraphe n'est plus accordé aux délégués du personnel qui atteignent l'âge de soixante-cinq ans, sauf s'il est de pratique constante dans l'entreprise de maintenir en service la catégorie de travailleurs à laquelle ils appartiennent.

§ 3. Les candidats-délégués du personnel, présentés lors des élections des représentants du personnel dans les conseils et les comités, qui réunissent les conditions d'éligibilité, bénéficient des dispositions des §§ 1er et 2 lorsqu'il s'agit de leur première candidature.

Les candidats-délégués du personnel au sens de l'alinéa premier bénéficient des dispositions des §§ 1er et 2 pendant une période allant du trentième jour précédant l'affichage de l'avis fixant la date des élections et se terminant deux ans après l'affichage du résultat des élections lorsqu'ils ont déjà été candidats et qu'ils n'ont pas été élus à l'occasion des élections précédentes.

Le bénéfice des dispositions du présent paragraphe est également accordé aux candidats présentés lors d'élections qui ont été annulées.

§ 4. Le mandat des délégués du personnel ou la qualité de candidat-délégué du personnel ne peut entraîner ni préjudice ni avantages spéciaux pour l'intéressé.

§ 5. Les délégués du personnel et les candidats-délégués du personnel ne peuvent être transférés d'une unité technique d'exploitation à une autre d'une même entité juridique qu'en cas d'accord écrit de leur part au moment de la décision ou pour des raisons d'ordre économique ou technique préalablement reconnues par l'organe paritaire compétent au sens de l'article 3, § 1er, alinéa 1er.

Un transfert d'une division d'une unité technique d'exploitation à une autre de la même unité technique d'exploitation est considéré comme inexistant, pour l'application de la présente loi, s'il est intervenu dans les six mois qui précèdent la fermeture de cette nouvelle division.

§ 6. Aucun autre mode de cessation du contrat de travail que ceux visés au § 1er, ne peut être invoqué, à l'exception :

- De l'expiration du terme;
- De l'achèvement du travail en vue duquel le contrat a été conclu;
- De la rupture unilatérale de ce contrat par le travailleur;
- Du décès du travailleur;
- De la force majeure;
- De l'accord entre l'employeur et le travailleur.

Art. 2. § 1. De personeelsafgevaardigden en de kandidaat-personeelsafgevaardigden kunnen slechts worden ontslagen om een dringende reden die vooraf door het arbeidsgerecht aangenomen werd, of om economische of technische redenen die vooraf door het bevoegd paritair orgaan werden erkend.

Voor de toepassing van dit artikel geldt als ontslag :

1° Elke beëindiging van de arbeidsovereenkomst door de werkgever, gedaan met of zonder vergoeding, al dan niet met naleving van een opzegging, die ter kennis wordt gebracht gedurende de periode bedoeld in de §§ 2 of 3;

2° Elke beëindiging van de arbeidsovereenkomst door de werknemer wegens feiten die een reden uitmaken die ten laste van de werkgever kan gelegd worden;

3° Het niet in acht nemen door de werkgever van de beschikking van de voorzitter van de arbeidsrechtbank, genomen met toepassing van artikel 5, § 3, en waarin besloten wordt tot de voortzetting van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst tijdens de procedure voor de arbeidsgerechten.

§ 2. De personeelsafgevaardigden genieten het voordeel van de bepalingen van § 1 gedurende een periode die loopt vanaf de dertigste dag voorafgaand aan de aanplakking van het bericht dat de verkiezingsdatum vaststelt, tot de datum waarop de bij de volgende verkiezingen verkozen kandidaten worden aangesteld.

Wanneer de minimumpersoneelsbezetting voorzien voor de oprichting van een raad of een comité niet meer is bereikt en er bijgevolg geen aanleiding is tot hernieuwing van deze organen, genieten de bij de vorige verkiezingen verkozen kandidaten verder het voordeel van de bepalingen van deze paragraaf gedurende zes maanden, te rekenen vanaf de eerste dag van de door de Koning vastgestelde periode der verkiezingen. Dit is eveneens het geval wanneer er geen nieuwe verkiezingen moeten georganiseerd worden bij ontstentenis van de vereiste kandidaturen.

Het voordeel van de bepalingen van deze paragraaf wordt niet meer toegekend aan de personeelsafgevaardigden die de leeftijd van vijftenzestig jaar bereiken, behoudens wanneer de onderneming de gewoonte heeft de categorie van werknemers, waartoe zij behoren, in dienst te houden.

§ 3. De kandidaat-personeelsafgevaardigden die bij de verkiezingen van de vertegenwoordigers van het personeel voor de raden en voor de comités worden voorgedragen en aan de voorwaarden van verkiesbaarheid voldoen, genieten het voordeel van de bepalingen van de §§ 1 en 2 zo het hun eerste kandidatuur betreft.

De kandidaat-personeelsafgevaardigden als bedoeld in het eerste lid genieten het voordeel van de bepalingen van de §§ 1 en 2 gedurende een periode die loopt vanaf de dertigste dag voorafgaand aan de aanplakking van het bericht dat de datum van de verkiezingen vastlegt, en een einde neemt twee jaar na de aanplakking van de uitslag der verkiezingen zo zij reeds kandidaat waren en niet werden verkozen bij de vorige verkiezingen.

Het voordeel van de bepalingen van deze paragraaf wordt eveneens toegekend aan de kandidaten voorgedragen bij verkiezingen die nietig werden verklaard.

§ 4. Het mandaat van de personeelsafgevaardigden, of de hoedanigheid van kandidaat-personeelsafgevaardigde mag voor de betrokkene noch nadelen, noch bijzondere voordelen tot gevolg hebben.

§ 5. De personeelsafgevaardigden en de kandidaat-personeelsafgevaardigden mogen niet worden overgeplaatst van een technische bedrijfseenheid naar een andere van een zelfde juridische entiteit, tenzij zij schriftelijk hun instemming betuigen op het ogenblik dat de beslissing wordt genomen of indien er economische of technische redenen aanwezig zijn die vooraf door het bevoegd paritair orgaan in de zin van artikel 3, § 1, eerste lid, werden erkend.

De overplaatsing van één afdeling van een technische bedrijfseenheid naar een andere van dezelfde technische bedrijfseenheid wordt beschouwd als niet bestaande voor de toepassing van deze wet indien zij gebeurd is binnen de zes maanden die de sluiting van deze nieuwe afdeling voorafgaan.

§ 6. Geen enkele andere wijze van beëindiging van de arbeidsovereenkomst dan die bepaald in § 1, mag ingeroepen worden, met uitzondering van :

- De afloop van de termijn;
- De voltooiing van het werk waarvoor de overeenkomst werd gesloten;
- De éenzijdige beëindiging van de overeenkomst door de werknemer;
- Het overlijden van de werknemer;
- Overmacht;
- Het akkoord tussen de werkgever en de werknemer.

Mevrouw Harnie c.s. stelt volgend amendement voor :

« Dit artikel te vervangen als volgt :

« § 1. De leden die de werknemers in de ondernemingsraad en in het comité voor veiligheid en gezondheid en de syndicale afvaardiging vertegenwoordigen alsmede de kandidaten mogen enkel ontslagen worden wegens een vooraf door het arbeidsgerecht erkende dringende reden.

§ 2. Geen enkele andere wijze om de arbeidsovereenkomst te beëindigen mag ingeroepen worden, met uitzondering van :

- De verbreking van het contract op initiatief van de werknemer;

- Het overlijden van de werknemer;
- Overmacht tengevolge van de totale en definitieve vernieling van de onderneming;
- Een akkoord tussen de werkgever en de werknemer.

In dit laatste geval moet dit akkoord nochtans tegengetekend worden door de vertegenwoordiger van de vakbondsorganisatie die de kandidatuur van de kandidaat of van de afgevaardigde van de werknemers in de ondernemingsraad, het comité voor veiligheid en gezondheid of de syndicale afvaardiging heeft voorgedragen.

§ 3. Wordt voor de toepassing van wet als ontslag beschouwd :

1° Elke handeling van de werkgever die ertoe strekt een einde te stellen aan de overeenkomst, met of zonder opzeggingsvergoeding, zonder opzegging of met opzegging, betekend gedurende de beschermingsperiode;

2° Elke verbreking van de overeenkomst door de werknemer omwille van feiten die in hoofde van die werknemer een reden vormen om de overeenkomst te verbreken zonder opzegging of vóór het verstrijken van de duur ervan.

§ 4. De dringende reden is die reden waarbij elke beroepssamenwerking tussen de werkgever en de werknemer onmiddellijk en definitief onmogelijk wordt.

§ 5. De uitoefening van het mandaat van werknemers-afgevaardigde mag echter door de werkgever niet worden ingeroepen om het ontslaan om dringende redenen van een kandidaat of een vertegenwoordiger van de werknemers te verantwoorden.

§ 6. Het mogelijk bestaan van een dringende reden voor het ontslag verhindert niet dat de kandidaat of de werknemers-vertegenwoordiger aan het werk blijft gedurende de gerechtelijke procedure tot voorafgaande erkenning van de ingeroepen reden.»

« Remplacer le texte de cet article par les dispositions suivantes :

« § 1er. Les membres représentant les travailleurs au conseil d'entreprise, au comité de sécurité et d'hygiène et à la délégation syndicale, ainsi que les candidats à ces organes, ne peuvent être licenciés que pour motif grave préalablement admis par la juridiction du travail.

§ 2. Aucune autre raison ne peut être invoquée pour mettre fin au contrat de travail, hormis :

- La rupture du contrat à l'initiative du travailleur;
- Le décès du travailleur;
- La force majeure consécutive à la destruction totale et définitive de l'entreprise;
- Un accord entre l'employeur et le travailleur.

Dans ce dernier cas cependant, l'accord doit être contresigné par le représentant de l'organisation syndicale qui a présenté la candidature du candidat ou du délégué des travailleurs au conseil d'entreprise, au comité de sécurité et d'hygiène ou à la délégation syndicale.

§ 3. Pour l'application de la présente loi, est considéré comme licenciement :

1° Tout acte de l'employeur tendant à mettre fin unilatéralement au contrat, avec ou sans indemnité de congé, sans préavis ou avec préavis, signifié pendant la période de protection;

2° Toute rupture du contrat par le travailleur en raison de faits qui, dans le chef de ce travailleur, constituent un motif de rompre le contrat sans préavis ou avant l'expiration du terme.

§ 4. Le motif grave est celui qui rend immédiatement et définitivement impossible toute collaboration professionnelle entre l'employeur et le travailleur.

§ 5. L'exercice du mandat de délégué des travailleurs ne peut toutefois être invoqué par l'employeur pour justifier le licenciement pour motif grave d'un candidat ou d'un représentant des travailleurs.

§ 6. L'existence éventuelle d'un motif grave de licenciement ne fait pas obstacle au maintien en service du candidat ou du représentant des travailleurs pendant la procédure judiciaire de reconnaissance préalable du motif invoqué.»

M. Boël et consorts proposent les amendements que voici :

« A. Au § 2 de cet article, apporter les modifications suivantes :

— Au premier alinéa, remplacer les mots « pendant une période allant du trentième jour précédant l'affichage de l'avis fixant la date des élections » par les mots « pendant une période allant du jour où la candidature du travailleur a été portée à la connaissance de l'employeur conformément à la procédure prévue pour l'organisation des élections pour le conseil d'entreprise et le comité ».

— Au deuxième alinéa, supprimer la deuxième phrase. »

« B. Au deuxième alinéa du § 3, supprimer les mots « et qu'ils n'ont pas été élus. »

« C. Au § 6, ajouter les mots : « — De la résiliation judiciaire du contrat de travail. »

« A. In § 2 van dit artikel, de volgende wijzigingen aan te brengen :

— In het eerste lid de woorden « gedurende een periode die loopt vanaf de dertigste dag voorafgaand aan de aanplakking van het bericht dat de verkiezingsdatum vaststelt » te vervangen door de woorden « gedurende een periode die loopt vanaf de dag waarop de kandidaatstelling van de werknemer ter kennis werd gebracht van de werkgever overeenkomstig de procedure inzake het houden van verkiezingen voor de ondernemingsraad en het comité ».

— In het tweede lid, de tweede volzin te doen vervallen. »

« B. In het tweede lid van § 3, de woorden « en niet werden verkozen » te doen vervallen. »

« C. Aan § 6 toe te voegen de woorden : « — De beëindiging van de arbeidsovereenkomst bij rechterlijke beslissing. »

La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, en ce qui concerne le point A, il s'agit d'un problème réel, dont j'ai fait part au ministre. La façon dont le texte est rédigé laisse supposer que le nom des personnes protégées n'est pas connu avant le fin d'une période de trente jours. Nous estimons ce système quelque peu bizarre; aussi nous proposons de remplacer dans ce texte les mots « pendant une période allant du trentième jour précédant l'affichage de l'avis fixant la date des élections » par les mots « pendant une période allant du jour où la candidature du travailleur a été portée à la connaissance de l'employeur conformément à la procédure prévue pour l'organisation des élections ». En effet, il est normal que la protection commence dès la communication des noms.

Quant au point B, il vise également à faire diminuer le nombre de personnes auxquelles ce projet apporte une protection supplémentaire.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 2 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 2 worden aangehouden.

L'article 3 est ainsi rédigé :

Chapitre II. — Licenciement pour des raisons d'ordre économique ou technique

Art. 3. § 1er. L'employeur qui envisage de licencier un délégué du personnel ou un candidat-délégué du personnel pour des raisons d'ordre économique ou technique doit saisir préalablement la commission paritaire compétente par lettre recommandée à la poste. A défaut de commission paritaire ou si la commission paritaire ne fonctionne pas, il doit saisir le Conseil national du travail.

La commission paritaire ou, le cas échéant, le Conseil national du travail est tenu de se prononcer au sujet de l'existence ou de l'absence de raisons d'ordre économique ou technique dans les deux mois à compter de la date de la demande qui en est faite par l'employeur.

A défaut de décision de l'organe paritaire dans le délai fixé à l'alinéa précédent, l'employeur ne peut licencier le délégué du

personnel ou le candidat-délégué du personnel qu'en cas de fermeture de l'entreprise ou d'une division de l'entreprise ou en cas de licenciement d'une catégorie déterminée du personnel.

Sauf en cas de fermeture de l'entreprise ou d'une division de celle-ci, l'employeur ne peut procéder au licenciement avant que les juridictions du travail n'aient reconnu l'existence des raisons d'ordre économique ou technique. Pour obtenir cette reconnaissance, l'employeur est tenu de saisir, par citation, le président du tribunal du travail d'une demande de reconnaissance des raisons d'ordre économique ou technique justifiant le licenciement du représentant du personnel ou du candidat-représentant du personnel. La procédure est régie par les règles fixées aux articles 8, 10 et 11 de la présente loi. L'employeur est tenu d'assurer l'exécution du contrat de travail pendant la procédure en cours devant les juridictions du travail. Lorsque le jugement reconnaît les raisons d'ordre économique ou technique, il ne peut notifier le congé qu'à partir du troisième jour ouvrable qui suit l'échéance du délai d'appel ou, s'il y a eu appel, du troisième jour ouvrable qui suit la notification de l'arrêt reconnaissant les raisons d'ordre économique ou technique.

§ 2. En aucun cas, ni la qualité de représentant du personnel ou de candidat-représentant du personnel ni le fait que sa candidature a été introduite par une organisation représentative des travailleurs déterminée ne peut avoir une incidence sur la décision de l'employeur de le licencier.

§ 3. La charge de la preuve des raisons d'ordre économique ou technique invoquées pour justifier le licenciement, et du fait que le licenciement ne va pas à l'encontre de la disposition du § 2, incombe à l'employeur.

Hoofdstuk II. — Ontslag om economische of technische redenen

Art. 3. § 1. De werkgever die een personeelsafgevaardigde of een kandidaat-personeelsafgevaardigde wil ontslaan om economische of technische redenen, moet vooraf de zaak bij een ter post aangetekende brief aanhangig maken bij het bevoegd paritair comité. Bij ontstentenis van een paritair comité of zo het paritair comité niet werkt, moet hij de zaak bij de Nationale Arbeidsraad aanhangig maken.

Het paritair comité of, in voorkomend geval, de Nationale Arbeidsraad moet zich uitspreken over het al dan niet bestaan van economische of technische redenen binnen twee maanden vanaf de datum van de aanvraag die hiertoe door de werkgever werd gedaan.

Bij ontstentenis van beslissing van het paritair orgaan binnen de termijn, vastgesteld in het vorige lid, mag de werkgever de personeelsafgevaardigde of de kandidaat-personeelsafgevaardigde enkel ontslaan in geval van sluiting van de onderneming of van een afdeling van de onderneming of in geval van het ontslag van een welbepaalde personeelsgroep.

Behalve in het geval van sluiting van de onderneming of van een afdeling hiervan, mag de werkgever niet tot ontslag overgaan alvorens de arbeidsgerechten het bestaan van de economische of technische redenen erkend hebben. Om deze erkenning te verkrijgen, moet de werkgever, bij dagvaarding, een verzoek tot erkenning van de economische of technische redenen die het ontslag van een personeelsafgevaardigde of van een kandidaat-personeelsafgevaardigde, rechtvaardigt, bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank aanhangig maken. De procedure wordt geregeld door de bepalingen die zijn vastgesteld door de artikelen 8, 10 en 11 van deze wet. De werkgever moet de uitvoering van de arbeidsovereenkomst verzekeren tijdens de procedure voor de arbeidsgerechten. Hij mag, in geval het vonnis de economische of technische redenen erkent, het ontslag enkel ter kennis brengen vanaf de derde werkdag na het verstrijken van de termijn van hoger beroep of, indien er hoger beroep is ingesteld, de derde werkdag na de kennisgeving van het arrest dat de economische of technische redenen erkent.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1990-1991
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1990-1991

§ 2. Het feit dat de werknemer een personeelsafgevaardigde of een kandidaat-personeelsafgevaardigde is of dat zijn kandidatuur ingediend is door een welbepaalde representatieve werkmersorganisatie mag in geen geval de beslissing van de werkgever om hem te ontslaan beïnvloeden.

§ 3. De werkgever behoort het bewijs te leveren van de voor het ontslag ingeroepen technische en economische redenen evenals van het feit dat het ontslag niet indruist tegen het bepaalde in § 2.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 3 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 3 sont réservés.

L'article 4 est ainsi rédigé:

Chapitre III. — Licenciement pour motif grave

Art. 4. § 1er. L'employeur qui envisage de licencier un délégué du personnel ou un candidat-délégué du personnel pour motif grave doit en informer l'intéressé et l'organisation qui l'a présenté par lettre recommandée à la poste envoyée dans les trois jours ouvrables qui suivent le jour au cours duquel il a eu connaissance du fait qui justifierait le licenciement. Il doit également, dans le même délai, saisir, par requête, le président du tribunal du travail.

§ 2. La requête est adressée au greffe par lettre recommandée à la poste et contient:

1° L'indication des jour, mois et an;

2° Les nom, prénom, profession, domicile du requérant, ainsi que, le cas échéant, ses qualités et inscription au registre de commerce ou au registre de l'artisanat ou, s'il s'agit d'une personne morale, l'indication de sa dénomination, de sa nature juridique et de son siège social;

3° Les nom, prénom, domicile et qualité des personnes à convoquer;

4° La signature du requérant ou de son avocat.

L'employeur joint à la requête une copie des lettres visées au § 1er.

§ 3. L'employeur doit faire mention dans les lettres dont il est question à l'alinéa 1er, de tous les faits dont il estime qu'ils rendraient toute collaboration professionnelle définitivement impossible à partir du moment où ils auraient été reconnus exacts et suffisamment graves par les juridictions du travail. En aucun cas, il ne peut s'agir de faits liés à l'exercice du mandat du délégué du personnel.

§ 4. Les modalités et les délais de notification ainsi que les menctions imposées par le présent article sont prévus à peine de nullité.

Hoofdstuk III. — Ontslag om een dringende reden

Art. 4. § 1. De werkgever die het voornemen heeft een personeelsafgevaardigde of een kandidaat-personeelsafgevaardigde om een dringende reden te ontslaan, moet hem en de organisatie die hem heeft voorgedragen hierover inlichten bij een ter post aangetekende brief, die verstuurd wordt binnen drie werkdagen volgend op de dag gedurende welke hij kennis heeft gekregen van het feit dat het ontslag zou rechtvaardigen. Hij moet eveneens, binnen dezelfde termijn, bij verzoekschrift zijn zaak aanhangig maken bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank.

§ 2. Het verzoekschrift wordt gericht naar de griffie bij een ter post aangetekende brief en vermeldt:

1° De aanduiding van de dag, maand en jaar;

2° De naam, voornaam, beroep, woonplaats van de verzoeker evenals, in voorkomend geval, zijn hoedanigheden en inschrij-

ving in het handelsregister of in het ambachtsregister of, indien het een rechtspersoon betreft, de aanduiding van zijn benaming, van zijn juridische aard en van zijn maatschappelijke zetel;

3° De naam, voornaam, woonplaats en hoedanigheid van de op te roepen personen;

4° De handtekening van de verzoeker of van zijn advocaat.

De werkgever voegt bij zijn verzoek een afschrift van de brieven, bedoeld in § 1.

§ 3. In de bij het eerste lid bedoelde brieven moet de werkgever alle feiten vermelden die naar zijn oordeel elke professionele samenwerking definitief onmogelijk maken vanaf het ogenblik waarop zij door de arbeidsgerechten als juist en voldoende zwaarwichtig zouden beoordeeld worden. In geen geval mogen deze feiten verband houden met de uitoefening van het mandaat van de personeelsafgevaardigde.

§ 4. De modaliteiten, de termijnen van kennisgeving en de vermeldingen die dit artikel oplegt, zijn voorgeschreven op straffe van nietigheid.

Mevrouw Harnie c.s. stelt volgend amendement voor:

« Dit artikel te vervangen als volgt:

« § 1. De werkgever die voornemens is een lid, dat de werknemers vertegenwoordigt, of een kandidaat wegens dringende reden te ontslaan, dient binnen drie werkdagen na kennisname van het feit dat de dringende reden uitmaakt, de werknemer en de werknemersorganisatie die zijn kandidatuur heeft voorgedragen, hiervan in kennis te stellen en de aangevoerde reden(en) duidelijk mee te delen, hetzij bij aangetekend schrijven, hetzij bij deurwaardersexploot.

Een onderhandelingsperiode van tien dagen gaat in vanaf de dag waarop de aangetekende brief wordt verzonden.

Gedurende deze periode onderhandelen de partijen op ondernemingsniveau of, op verzoek van de meest gerede partij, op het niveau van het paritair comité.

De partijen zijn verplicht deze onderhandelingen te voeren. Zij zullen aan de rechter het bewijs moeten leveren van de inspanningen die zij geleverd hebben om tot een oplossing van het geschil te komen.

De werknemersorganisatie die de kandidatuur heeft voorgedragen mag tijdens de duur van de procedure haar gewone actiemiddelen gebruiken.

§ 2. Indien bij het verstrijken van deze onderhandelingsperiode geen overeenkomst bereikt is over de erkenning of het ontbreken van de dringende reden, kan de werkgever het geschil aan de voorzitter van de arbeidsrechtbank voorleggen.

§ 3. De zaak wordt door de werkgever bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank ingeleid binnen drie werkdagen vanaf de dag dat de onderhandelingsperiode verstrijkt, bij middel van een verzoekschrift.

Het verzoekschrift vermeldt de dringende reden die het verzoek rechtvaardigt.

Afschrift van het verzoekschrift wordt door de griffie van de betrokken rechtbank aan de werknemer en de werknemersorganisatie betekend, de dag zelf van de indiening ervan door de werkgever.

De voorzitter van de arbeidsrechtbank zetelt in een enkele zitting, alle andere zaken ter zijde gelaten.

Bij verstek van één van de partijen wordt zijn uitspraak tegensprekelijk geacht. Er is geen enkele mogelijkheid tot verdaging.

De voorzitter van de arbeidsrechtbank tracht de partijen te verzoenen.

In geval van akkoord constateert het proces-verbaal de inhoud ervan en de expeditie wordt bekleed met het formulier van tenuitvoerlegging.

De werknemersorganisatie die de kandidatuur heeft voorgedragen mag tijdens de duur van de procedure haar gewone actiemiddelen gebruiken.

Bij niet-verzoening, neemt de voorzitter er akte van in de beschikking.

Tevens bepaalt de voorzitter dan de datum van de zitting ten gronde.

Deze vindt plaats binnen een termijn van maximum dertig dagen.

Met machtiging van de voorzitter en het akkoord van de partijen, kan deze termijn nochtans tot vijfenveertig dagen worden verlengd.

De voorzitter bepaalt eveneens de termijnen voor het indienen van de stukken en de conclusies.

De beschikking van de voorzitter van de arbeidsrechtbank wordt tijdens de zitting uitgesproken.

Indien een partij niet verschijnt, wordt de beschikking haar de eerste werkdag na de zitting bij gerechtsbrief meegedeeld.

§ 4. De werkgever legt het eerst zijn besluiten neer.

De vraag om getuigenverhoor door middel van conclusies bevat de namen, voornamen, woonplaats, of bij ontstentenis, de plaats van tewerkstelling van de getuigen.

Als de partijen de termijnen niet naleven wordt een vonnis bij verstek uitgesproken dat geacht wordt tegensprekelijk te zijn.

De arbeidsgerechten hebben tot taak het al dan niet ontstaan van de dringende redenen, alsmede de ontvankelijkheid ervan vast te stellen.

Zij waken over de naleving van de procedure.

De arbeidsrechtbank beslecht ten gronde binnen de termijn die de voorzitter van de rechtbank in zijn beschikking heeft gesteld.

Zij gaat na of de partijen de door de voorzitter van de rechtbank opgelegde procedure zijn nagekomen.

Uitsstel kan slechts één keer worden verleend.

Het kan worden toegekend op grond van een met redenen omklede vraag en kan maximum acht dagen bedragen.

Elk voorlopig vonnis wordt binnen drie dagen gewezen.

Het bepaalt de termijnen binnen welke de onderzoeksverrichtingen moeten worden uitgevoerd.

Die termijnen zijn geldig op straffe van nietigheid.

Het vonnis wordt aan de partijen betekend bij gerechtsbrief binnen drie dagen na de uitspraak.

Het is niet vatbaar voor tegenspraak.

§ 5. Tegen het vonnis van de arbeidsrechtbank kan hoger beroep worden aangetekend met een verzoekschrift binnen tien dagen vanaf de betekening.

Het verzoekschrift geldt als definitieve conclusies.

Het hele dossier van de appellant moet erbij worden gevoegd.

De griffie betekent het verzoekschrift aan de andere partijen.

De geïntimeerde antwoordt binnen vijftien dagen, te rekenen vanaf de derde dag van die kennisgeving.

De rechtszitting heeft plaats binnen acht dagen volgend op de neerlegging van de conclusies van de geïntimeerde(n).

De partijen, alsmede de representatieve werknemersorganisatie die de kandidatuur heeft voorgedragen, worden opgeroepen bij gerechtsbrief waarin de dag van verschijning voor het arbeidshof vermeld staat.

Het hof spreekt recht binnen acht dagen te rekenen vanaf de dag van de rechtszitting.

Uitsstel kan slechts één keer worden toegekend.

Het wordt toegekend op grond van een met redenen omklede vraag en kan maximum acht dagen bedragen.

Het tussenarrest bepaalt de termijnen binnen welke de onderzoeksverrichtingen worden uitgevoerd.

De rechtszitting wordt vastgesteld binnen een termijn van maximum dertig dagen.

Het arrest wordt binnen drie dagen vanaf de uitspraak bij gerechtsbrief of deurwaardersexploot aan de partijen betekend.

Wanneer de rechtbank of het hof het bestaan of de ontvankelijkheid van de dringende reden(en) erkent, gaat de termijn van drie werkdagen bedoeld in artikel 35, derde lid, van de wet van

3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten in, op de dag dat de beslissing van het arbeidsrecht in kracht van gewijsde treedt.

De hierboven bepaalde termijnen zijn voorgeschreven op straffe van nietigheid.

Het vonnis en het arrest dat door de rechter wordt uitgesproken is bij voorraad uitvoerbaar.

§ 6. Tot de toepassing van de schriftelijke procedure bepaald in de artikelen 755 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek wordt in gemeenschappelijk overleg door de partijen beslist, ongeacht of zij vertegenwoordigd zijn door een advocaat of door een afgevaardigde van een representatieve werknemersorganisatie in de zin van artikel 728 van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 7. Van de dag dat de werkgever kennis heeft van het feit dat als dringende reden wordt ingeroepen tegen de werknemer, tot de dag waarop de beslissing van het arbeidsgerecht kracht van gewijsde heeft, wordt in de uitoefening van de functies en van het mandaat van de betrokken werknemer geen enkele wijziging aangebracht.

Op straffe van betaling van 100 000 frank per werkdag is de werkgever verplicht de werknemer in de gelegenheid te stellen zijn werk op de werkplaats uit te voeren, hem zijn bezoldiging te blijven uitbetalen, en hem toe te laten zijn mandaat als werknemers-vertegenwoordiger te blijven vervullen.»

« Remplacer cet article par ce qui suit :

« § 1er. L'employeur qui envisage de licencier pour motif grave un membre représentant les travailleurs ou un candidat, est tenu, dans les trois jours ouvrables qui suivent celui où il a eu connaissance du fait constitutif du motif grave, de l'en informer, ainsi que l'organisation de travailleurs qui a présenté la candidature de celui-ci, et de leur communiquer avec précision le ou les motifs invoqués, soit par lettre recommandée, soit par exploit d'huissier.

Une période de négociation de dix jours court à partir du jour de l'envoi de la lettre recommandée.

Au cours de celle-ci, les parties négocient au niveau de l'entreprise ou, à la demande de la partie la plus diligente, au niveau de la commission paritaire.

Les parties sont tenues de procéder à ces négociations. Elle devront fournir au juge la preuve des efforts qu'elles auront faits en vue de résoudre le litige.

L'organisation syndicale qui a présenté la candidature peut faire usage de ses moyens d'action ordinaires pendant la durée de la procédure.

§ 2. Si, à l'expiration de cette période de négociation, aucun accord n'est intervenu sur la reconnaissance ou l'absence de motif grave, l'employeur peut soumettre le litige au président du tribunal du travail.

§ 3. Le président du tribunal du travail est saisi par l'employeur par voie de requête, dans les trois jours ouvrables à compter du jour où la période de négociation expire.

La requête mentionne le motif grave qui justifie la demande.

Copie de la requête est adressée par le greffe du tribunal saisi au travailleur et à l'organisation de travailleurs le jour même de son introduction par l'employeur.

Le président du tribunal du travail siège en une seule audience, toutes affaires cessantes.

En cas de défaut d'une des parties, sa décision est réputée contradictoire. L'affaire ne peut en aucun cas être remise.

Le président du tribunal tente de concilier les parties.

En cas d'accord, le procès-verbal en constate les termes et l'expédition est revêtue de la formule exécutoire.

L'organisation syndicale qui a présenté la candidature peut faire usage de ses moyens d'action ordinaires pendant la durée de la procédure.

Si les parties ne peuvent être conciliées, le président en fait mention dans l'ordonnance.

En outre, le président fixe alors la date de l'audience sur le fond.

Celle-ci a lieu dans un délai de trente jours maximum.

Toutefois, moyennant autorisation du président et avec l'accord des parties, ce délai peut être prorogé jusqu'à quarante-cinq jours.

Le président fixe également les délais dans lesquels les pièces et les conclusions doivent être déposées.

L'ordonnance du président du tribunal du travail est rendue sur les bancs.

En cas de défaut de l'une des parties, l'ordonnance lui est communiquée par pli judiciaire le lendemain du jour de l'audience.

§ 4. L'employeur conclut le premier.

La demande d'enquête par voie de conclusions mentionne les noms, prénoms, domiciles ou, à défaut, le lieu de travail des témoins.

En cas de non-respect des délais par les parties, un jugement est rendu par défaut, qui est réputé contradictoire.

Les juridictions du travail ont pour mission de constater l'existence ou l'absence du motif grave ainsi que sa recevabilité.

Elles veillent au respect de la procédure.

Le tribunal du travail tranche sur le fond dans le délai fixé par le président du tribunal dans son ordonnance.

Il vérifie si les parties ont observé la procédure fixée par le président du tribunal.

La remise ne peut être accordée qu'une seule fois.

Elle peut l'être à la suite d'une demande motivée et ne peut dépasser huit jours.

Tout jugement avant dire droit est rendu dans les trois jours.

Il fixe les délais dans lesquels doivent être accomplis les actes d'instruction.

Ces délais sont prescrits à peine de nullité.

Le jugement est notifié aux parties par pli judiciaire, dans les trois jours du prononcé.

Il n'est pas susceptible d'opposition.

§ 5. Il peut être interjeté appel contre le jugement rendu par le tribunal du travail par voie de requête, dans les dix jours de la notification.

La requête vaut conclusions définitives.

Le dossier complet de l'appelant y est joint.

Le greffe notifie la requête aux autres parties.

L'intimé répond dans les quinze jours à compter du troisième jour de cette notification.

L'audience a lieu dans les huit jours du dépôt des conclusions de la ou des parties intimées.

Les parties ainsi que l'organisation représentative des travailleurs qui a présenté la candidature sont convoquées par pli judiciaire portant fixation du jour de la comparution devant la cour du travail.

La cour statue dans les huit jours à compter du jour de l'audience.

La remise ne peut être accordée qu'une seule fois.

Elle fait suite à une demande motivée et ne peut dépasser huit jours.

L'arrêt avant dire droit fixe les délais dans lesquels il est procédé aux mesures d'instruction.

L'audience est fixée dans un délai maximum de trente jours.

L'arrêt est notifié aux parties dans les trois jours du prononcé, par pli judiciaire ou par exploit d'huissier.

Lorsque le tribunal ou la cour reconnaît l'existence ou la recevabilité du ou des motifs graves, le délai de trois jours ouvrables visé à l'article 35, troisième alinéa, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail court à partir du jour où la décision de la juridiction du travail est passée en force de chose jugée.

Les délais prévus ci-dessus sont prescrits à peine de nullité.

Le jugement ou l'arrêt rendu par le juge est exécutoire par provision.

§ 6. L'application de la procédure écrite prévue aux articles 755 et suivants du Code judiciaire est décidée d'un commun accord

par les parties, que celles-ci soient représentées par un avocat ou par un délégué d'une organisation représentative des travailleurs au sens de l'article 728 du Code judiciaire.

§ 7. Depuis le jour où l'employeur a connaissance du fait invoqué comme motif grave à charge de l'employeur jusqu'au jour où la décision de la juridiction du travail est passée en force de chose jugée, aucune modification n'intervient dans l'exercice des fonctions et du mandat du travailleur concerné.

Sous peine de paiement de 100 000 francs par jour ouvrable, l'employeur doit permettre au travailleur d'exécuter ses prestations sur le lieu de travail, continuer à lui payer sa rémunération et l'autoriser à poursuivre l'exercice de son mandat de représentant des travailleurs.»

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 4 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 4 sont réservés.

L'article 5 est ainsi rédigé:

Art. 5. § 1er. Une période de négociation de cinq jours ouvrables débute le troisième jour ouvrable qui suit le jour de l'envoi des lettres recommandées prévues à l'article 4.

Le travailleur et l'organisation qui l'a présenté prennent contact avec l'employeur pour lui faire connaître leur point de vue sur les faits invoqués.

§ 2. Les parties sont convoquées par le greffier pour comparaître séparément et personnellement devant le président du tribunal du travail, à l'effet d'être informées de la portée de la procédure à suivre, à une audience fixée pendant la période visée au paragraphe 1er. Une copie de la requête est annexée à la convocation.

§ 3. Le président fixe une nouvelle audience se situant immédiatement après la période de négociation et au cours de laquelle il tente de concilier les parties.

Si un accord intervient, le président en constate les termes dans le procès-verbal qu'il dresse et l'expédition est revêtue de la formule exécutoire.

Si les parties ne peuvent être conciliées, le président en fait mention dans l'ordonnance qu'il prend le même jour et par laquelle il se prononce sur la suspension éventuelle du contrat de travail du délégué du personnel pendant la durée de la procédure relative à la reconnaissance du motif grave.

La décision se fonde sur la considération que les motifs invoqués sont étrangers à la qualité de délégué du personnel et aux activités syndicales et prend effet à la date de la saisie du président du tribunal du travail par l'employeur en application de l'article 6. Elle n'est susceptible ni d'appel ni d'opposition. Elle est notifiée aux parties par pli judiciaire au plus tard le troisième jour ouvrable qui suit le prononcé.

§ 4. La suspension de l'exécution du contrat de travail implique également la suspension de l'exercice du mandat de délégué du personnel.

§ 5. En ce qui concerne le candidat-délégué du personnel, l'employeur décide lui-même si le contrat de travail sera suspendu pendant la procédure judiciaire. Cette suspension ne peut débiter avant la date de la citation visée à l'article 6.

§ 6. Par parties, il y a lieu d'entendre l'employeur, le travailleur et l'organisation qui a présenté sa candidature.

Art. 5. § 1. Een onderhandelingsperiode van vijf werkdagen begint de derde werkdag na de dag waarop de bij artikel 4 bedoelde aangetekende brieven werden verzonden.

De werknemer en de organisatie die hem heeft voorgedragen, nemen contact met de werkgever om hem in kennis te stellen van hun standpunt over de ingeroepen feiten.

§ 2. De partijen worden opgeroepen door de griffier om afzonderlijk en in persoon te verschijnen voor de voorzitter van de arbeidsrechtbank, teneinde ingelicht te worden over de draagwijdte van de te volgen procedure, op een rechtsdag die wordt vastgesteld tijdens de periode bedoeld in paragraaf 1. Een afschrift van het verzoekschrift wordt bij de oproeping gevoegd.

§ 3. De voorzitter legt een nieuwe rechtsdag vast die onmiddellijk na de onderhandelingsperiode valt en waarop hij de partijen tracht te verzoenen.

Indien een akkoord bereikt wordt, legt de voorzitter de bepalingen hiervan vast in het proces-verbaal dat hij opmaakt en de uitgifte wordt bekleed met het formulier van tenuitvoerlegging.

Indien de partijen niet kunnen verzoend worden, maakt de voorzitter hiervan melding in de beschikking die hij dezelfde dag neemt en waarbij hij zich uitsprekt over de eventuele schorsing van de arbeidsovereenkomst van de personeelsafgevaardigde tijdens de duur van de procedure betreffende de erkenning van de dringende reden.

De beslissing wordt gesteund op de overweging dat de ingeroepen redenen vreemd zijn aan de hoedanigheid van personeelsafgevaardigde en aan vakbondsactiviteiten en heeft gevolg vanaf de datum van de aanhangigmaking bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank door de werkgever met toepassing van artikel 6. Zij is niet vatbaar voor hoger beroep of verzet. Zij wordt aan de partijen ter kennis gebracht bij gerechtsbrief uiterlijk de derde werkdag na de uitspraak.

§ 4. De schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst houdt tevens de schorsing in van de uitoefening van het mandaat van personeelsafgevaardigde.

§ 5. Voor de kandidaat-personeelsafgevaardigde, beslist de werkgever zelf of de arbeidsovereenkomst tijdens de gerechtelijke procedure zal worden geschorst. Deze schorsing kan geen aanvang nemen voor de datum van de dagvaarding, bedoeld in artikel 6.

§ 6. Onder partijen wordt verstaan de werkgever, de werknemer en de organisatie die zijn kandidatuur heeft voorgedragen.

Mevrouw Harnie c.s. stelt volgend amendement voor:

«Dit artikel te vervangen als volgt:

«§ 1. De leden die de werknemers vertegenwoordigen genieten van de bepalingen van deze wet gedurende de periode gaande van de dertigste dag voorafgaand aan de aanplakking van het bericht waarin de verkiezingsdatum vastgelegd wordt tot de datum van de installatie van de kandidaten die bij de volgende verkiezingen verkozen worden.

Voor de leden van de syndicale delegatie loopt de beschermde periode vanaf de dag waarop, conform de bepalingen van CAO nr. 5, de vakorganisatie de werkgever in kennis stelt van haar vraag tot oprichting van een syndicale delegatie. De dag van verzending van deze kennisgeving wordt als eerste dag van de beschermde periode aangezien.

§ 2. Wanneer het minimumpersoneelsbestand voor de instelling van een ondernemingsraad of een comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen niet meer bereikt wordt en er dus geen reden is om de raad of het comité te vernieuwen, blijven de kandidaten die bij de vorige verkiezingen verkozen werden, gedurende zes maanden van de bepalingen van deze wet genieten, te rekenen vanaf de eerste dag van de door de Koning vastgestelde verkiezingsperiode.

§ 3. De kandidaten voorgedragen voor de verkiezingen voor de ondernemingsraad of het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen en die de voorwaarden inzake kiesbaarheid vervullen, genieten van de bepalingen van deze wet wanneer het gaat om hun eerste kandidatuur voor de raad of het comité.

§ 4. Wanneer het gaat om een volgende kandidatuur, genieten de niet-verkozen kandidaten van de bepalingen van deze wet slechts gedurende een periode gaande van de dertigste dag voorafgaand aan de aanplakking van het bericht tot vastlegging van de verkiezingsdatum en eindigend twee jaar na de aanplakking van de verkiezingsresultaten.

§ 5. Het genot van de bepalingen van deze wet wordt ook toegekend aan de kandidaten voorgedragen voor de verkiezingen die vernietigd werden.»

« Remplacer cet article par ce qui suit :

« § 1er. Les membres représentant les travailleurs bénéficient des dispositions de la présente loi pendant une période allant du trentième jour précédant l'affichage de l'avis fixant la date des élections jusqu'à la date d'installation des candidats élus lors des élections suivantes.

Pour les membres de la délégation syndicale, la période protégée prend cours le jour où, conformément aux dispositions de la CCT n° 5, l'organisation syndicale notifie à l'employeur sa demande de création d'une délégation syndicale. La date d'envoi de cette notification est considérée comme le premier jour de la période protégée.

§ 2. Lorsque l'effectif minimum du personnel prévu pour instituer un conseil d'entreprise ou un comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail n'est plus atteint et que, dès lors, il n'y a pas lieu à renouvellement du conseil ou du comité, les candidats élus lors des élections précédentes continuent à bénéficier des dispositions de la présente loi pendant six mois à dater du premier jour de la période des élections fixée par le Roi.

§ 3. Les candidats présentés aux élections au conseil d'entreprise ou au comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail qui réunissent les conditions d'éligibilité, bénéficient des dispositions de la présente loi lorsqu'il s'agit de leur première candidature au conseil ou au comité.

§ 4. Lorsqu'il s'agit d'une candidature subséquente, les candidats non élus ne bénéficient des dispositions de la présente loi que pendant une période commençant le trentième jour précédant l'affichage de l'avis fixant la date des élections et se terminant deux ans après l'affichage du résultat des élections.

§ 5. Le bénéfice des dispositions de la présente loi est également accordé aux candidats présentés à des élections qui ont été annulées. »

M. Boël et consorts proposent l'amendement que voici :

« Remplacer les troisième et quatrième alinéas du § 3 de cet article par la disposition suivante :

« Si les parties ne peuvent être conciliées, le président en fait mention et décide de suspendre le contrat de travail. »

« Het derde en het vierde lid van § 3 van dit artikel te vervangen als volgt :

« Indien de partijen niet met elkaar verzoend kunnen worden, maakt de voorzitter hiervan melding en spreekt hij de schorsing van de arbeidsovereenkomst uit. »

La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, cet amendement nous semble essentiel. Nous estimons, en effet, que le délégué ne doit plus être présent dans l'entreprise pendant la période du conflit. Si les points de vue des parties ne peuvent être conciliés, le président doit pouvoir en faire mention et décider de suspendre le contrat de travail.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 5 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 5 worden aangehouden.

L'article 6 est ainsi rédigé :

Art. 6. L'employeur qui, à l'expiration de la période de négociation prévue à l'article 5, paragraphe 1er, maintient sa décision de licencier doit saisir, selon les formes du référé, le président du tribunal du travail dans les trois jours ouvrables qui suivent l'échéance de la période de négociation s'il s'agit d'un candidat-délégué du personnel et dans les trois jours ouvrables qui suivent le jour où le président du tribunal du travail a rendu la décision visée à l'article 5, paragraphe 3, s'il s'agit d'un délégué du personnel.

Art. 6. De werkgever die na verloop van de bij artikel 5, paragraaf 1, vastgestelde onderhandelingsperiode bij zijn voornemen blijft om te ontslaan, moet de zaak bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank volgens de vormen van het kort geding aanhangig maken binnen drie werkdagen na verloop van de onderhandelingsperiode zo het om een kandidaat-personeelsafgevaardigde gaat en binnen drie werkdagen na de dag waarop de voorzitter van de arbeidsrechtbank de bij artikel 5, paragraaf 3, bedoelde beslissing heeft genomen zo het om een personeelsafgevaardigde gaat.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 6 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 6 worden aangehouden.

L'article 7 est ainsi rédigé :

Art. 7. La citation mentionne le motif grave qui justifie la demande. Les faits invoqués ne peuvent être différents de ceux qui ont été notifiés en application de l'article 4, paragraphe 1er. Aucun autre motif ne pourra, dans la suite de la procédure, être soumis à la juridiction du travail. Une copie de la lettre envoyée au travailleur et à l'organisation qui l'a présentée, comme prévu à l'article 4, paragraphe 1er, doit être déposée au dossier.

Art. 7. De dagvaarding vermeldt de dringende reden die het verzoek rechtvaardigt. De ingeroepen feiten mogen niet verschillen van die welke met toepassing van artikel 4, paragraaf 1, ter kennis werden gebracht. Tijdens de procedure mag geen enkele andere reden aan het arbeidsgerecht worden voorgelegd. Een afschrift van de brief, die, zoals geregeld in artikel 4, paragraaf 1, moet worden verstuurd naar de werknemer en de organisatie die hem heeft voorgedragen, moet bij het dossier worden neergelegd.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

M. Boël et consorts proposent l'amendement que voici :

« Compléter la deuxième phrase de cet article par ce qui suit :
« sauf s'il s'agit de faits qui se seraient produits au cours de la procédure après la notification visée à l'article 4. »

« De tweede volzin van dit artikel aan te vullen als volgt :

« , behalve wanneer het gaat om feiten die zich zouden hebben voorgedaan in de loop van de procedure na de kennisgeving bedoeld in artikel 4. »

La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, le projet de loi prévoit que les motifs de licenciement sont limitativement énumérés dans la première lettre de notification. Nous estimons qu'il faudrait quand même prévoir la possibilité d'y ajouter, le cas échéant, des faits qui se seraient produits au cours de la procédure, après la notification visée à l'article 4. Sinon, il serait impossible pour l'employeur d'invoquer des faits qui pourraient se produire pendant cette période, par exemple des faits de violence.

M. le Président. — Cet amendement de M. Boël est un amendement subsidiaire à l'amendement principal de Mme Harnie demandant de supprimer cet article et il n'entrera donc en ligne de compte que si l'amendement de Mme Harnie n'est pas adopté.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 7 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 7 sont réservés.

L'article 8 est ainsi rédigé :

Art. 8. L'affaire est introduite à la plus proche audience utile et y est retenue à fin de conciliation des parties.

Si les parties ne peuvent être conciliées, le président en fait mention dans l'ordonnance qu'il prend le même jour et par laquelle il

distribue l'affaire à une chambre du tribunal. Cette ordonnance est notifiée aux parties au plus tard le troisième jour ouvrable qui suit le prononcé et n'est susceptible ni d'appel ni d'opposition.

L'audience du tribunal du travail à laquelle la cause est plaidée a lieu dans un délai de trente jours ouvrables. Toutefois, le juge peut proroger ce délai jusqu'à quarante-cinq jours ouvrables avec l'accord des parties.

Il fixe également les délais dans lesquels les pièces et les conclusions doivent être déposées.

Ces décisions du président sont notifiées aux parties, par pli judiciaire, au plus tard le troisième jour ouvrable qui suit le prononcé. Elle ne sont susceptibles ni d'appel ni d'opposition.

Art. 8. De zaak wordt bij de eerstvolgende nuttige zitting ingeleid en in behandeling genomen teneinde de partijen te verzoeken.

Indien de partijen niet verzoend kunnen worden, maakt de voorzitter hiervan melding in de beschikking die hij dezelfde dag neemt en waarbij hij de zaak naar een kamer van de rechtbank verwijst. Deze beschikking wordt ter kennis gebracht van de partijen ten laatste de derde werkdag na de uitspraak en is niet vatbaar voor hoger beroep of voor verzet.

De terechtzitting van de arbeidsrechtbank tijdens welke de zaak wordt gepleit, vindt plaats binnen een termijn van dertig werkdagen. De rechter kan deze termijn nochtans verlengen tot vijftienveertig dagen met de instemming van de partijen.

Hij bepaalt eveneens de termijnen voor het neerleggen van de stukken en de conclusies.

Deze beslissingen van de voorzitter worden aan de partijen ter kennis gebracht bij gerechtsbrief uiterlijk de derde werkdag na de uitspraak. Zij zijn niet vatbaar voor hoger beroep of voor verzet.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 8 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 8 worden aangehouden.

L'article 9 est ainsi libellé:

Art. 9. Si le président du tribunal du travail a décidé, à titre de mesure provisoire, pour un délégué du personnel ou si l'employeur a décidé pour un candidat-délégué du personnel que l'exécution du contrat de travail doit être suspendue jusqu'à ce que soit notifiée une décision passée en force de chose jugée sur la gravité des motifs invoqués par l'employeur ou, s'il n'y a pas eu appel, jusqu'à l'échéance du délai d'appel, l'employeur est tenu de payer, à l'échéance de chaque période normale de paie, une indemnité complémentaire aux allocations de chômage assurant au délégué du personnel ou au candidat-délégué du personnel un revenu égal à sa rémunération nette.

Le Roi détermine le mode de calcul de cette indemnité complémentaire. La rémunération de référence servant de base au calcul de l'indemnité complémentaire est liée à l'évolution de l'indice des prix à la consommation selon la formule prévue par la convention collective de travail applicable au travailleur ou, à défaut d'une telle convention, selon la formule applicable normalement à la rémunération de ce travailleur.

Les dispositions de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs salariés sont applicables au paiement par l'employeur de l'indemnité complémentaire prévue au présent article.

L'indemnité complémentaire prévue à l'alinéa 1er reste acquise au délégué du personnel, quelle que soit la décision de la juridiction du travail sur les motifs invoqués par l'employeur.

Le Roi peut étendre la mission du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises au paiement de cette indemnité complémentaire. Dans ce cas, celle-ci est payée par le fonds à partir du moment où l'inspection des lois sociales constate qu'elle n'a pas été payée dans les délais fixés par ou en vertu de l'article 9 de la loi du 12 avril 1965 concernant la

protection de la rémunération des travailleurs. Le Roi désigne les articles de la loi du 28 juin 1966 relative à l'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises et de la loi du 30 juin 1967 portant extension de la mission du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises applicables au présent article. Il peut, sans préjudice des intérêts, prévoir une majoration des sommes qui devront être remboursées par l'employeur au Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises pour couvrir les frais administratifs complémentaires entraînés par cette nouvelle mission.

Art. 9. Indien de voorzitter van de arbeidsrechtbank bij wijze van voorlopige maatregel voor een personeelsafgevaardigde beslist of indien de werkgever voor een kandidaat-personeelsafgevaardigde beslist dat de uitvoering van de arbeidsovereenkomst moet geschorst blijven tot hem de in kracht van gewijsde gegane uitspraak over de ernst van de door de werkgever ingeroepen redenen wordt betekend of, indien er geen hoger beroep geweest is, tot bij het verstrijken van de termijn voor hoger beroep moet de werkgever op het einde van elke gewone betaalperiode een vergoeding bovenop de werkloosheidsuitkeringen betalen, waardoor aan de personeelsafgevaardigde of aan de kandidaat-personeelsafgevaardigde een inkomen wordt gewaarborgd dat gelijk is aan zijn nettoloon.

De Koning bepaalt de wijze van berekening van deze bijkomende vergoeding. Het referteloon dat als basis dient voor de berekening van de bijkomende vergoeding is gebonden aan de evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijzen overeenkomstig de formule geregeld bij de collectieve arbeidsovereenkomst die op de werknemer van toepassing is of, bij ontstentenis van dergelijke overeenkomst, volgens de formule die normaal van toepassing is op het loon van deze werknemer.

De bepalingen van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers zijn van toepassing op de betaling door de werkgever van de bij dit artikel bedoelde bijkomende vergoeding.

De bijkomende vergoeding bedoeld in het eerste lid blijft verworven voor de personeelsafgevaardigde, ongeacht de beslissing van het arbeidsgerecht over de door de werkgever ingeroepen redenen.

De Koning kan de opdracht van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers uitbreiden tot de betaling van deze bijkomende vergoeding. In dat geval wordt deze vergoeding door het fonds betaald vanaf het ogenblik dat de inspectie van de sociale wetten vaststelt dat zij niet werd betaald binnen de termijnen vastgesteld door of krachtens artikel 9 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers. De Koning wijst de artikelen aan van de wet van 28 juni 1966 betreffende de schade-loosstelling van de werknemers die ontslagen worden bij sluiting van ondernemingen en van de wet van 30 juni 1967 tot verruiming van de opdracht van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers die op dit artikel van toepassing zijn. Onverminderd de intresten, kan Hij een verhoging vaststellen van de bedragen die de werkgever moet terugbetalen aan het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers, om de aanvullende administratieve kosten te dekken die door deze nieuwe opdracht gemaakt werden.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

M. Boël et consorts proposent les amendements que voici:

« A. Au premier alinéa de cet article, remplacer les mots « l'employeur est tenu de payer... à sa rémunération nette » par les mots « le travailleur a droit à des allocations de chômage provisoires. »

« A. In het eerste lid van dit artikel de woorden « moet de werkgever... dat gelijk is aan zijn nettoloon » te vervangen door de woorden « heeft de werknemer recht op voorlopige werkloosheidsuitkeringen. »

Subsidiairement:

« Au premier alinéa de cet article, remplacer les mots « l'employeur est tenu de payer... à sa rémunération nette » par les mots « le travailleur a droit à une rémunération égale à la partie de la rémunération qui ne peut être cédée ni saisie en vertu de l'article 1409 du Code judiciaire. »

« In het eerste lid van dit artikel de woorden « moet de werkgever... dat gelijk is aan zijn nettoloon » te vervangen door de woorden « heeft de werknemer recht op een bedrag dat gelijk is aan het gedeelte van het loon dat krachtens artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek niet kan worden overgedragen noch in beslag genomen. »

« B. Supprimer le troisième alinéa de cet article. »

« B. Het derde lid van dit artikel te doen vervallen. »

Subsidiairement:

« Remplacer le troisième alinéa de cet article par ce qui suit :

« L'indemnité complémentaire prévue à l'alinéa 1er doit être restituée à l'employeur dès lors que l'existence du motif grave a été reconnue par une décision coulée en force de chose jugée, suivie du licenciement. »

« Het derde lid van dit artikel te vervangen als volgt :

« De bijkomende vergoeding bedoeld in het eerste lid moet aan de werkgever worden teruggegeven zodra het bestaan van een dringende reden is erkend bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing, gevolgd door het ontslag. »

La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, nous avons introduit notre amendement au point A parce que nous ne voyons pas pourquoi l'employeur devrait payer la rémunération. Nous estimons que, dans ces circonstances, le travailleur devrait avoir droit à des allocations de chômage provisoires. Si cet amendement n'est pas accepté, nous estimons que la rémunération doit être limitée à la partie de la rémunération qui ne peut être saisie.

Par notre amendement B, nous demandons la suppression du troisième alinéa de l'article.

Subsidiairement, nous demandons de prévoir qu'en cas de faute grave reconnue par une décision coulée en force jugée suivie de licenciement, l'employé doit rembourser l'indemnité qu'il aurait perçue.

De Voorzitter. — De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 9 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 9 sont réservés.

L'article 10 est ainsi libellé:

Art. 10. Après que le juge ait rendu sa décision en application de l'article 8, alinéa 4, l'employeur conclut le premier.

La décision est réputée contradictoire à l'égard de la partie défaillante ou qui n'a pas conclu dans les délais fixés conformément à l'article 8, alinéa 3. Elle est prononcée dans les huit jours qui suivent la clôture des débats.

La remise ne peut être accordée qu'une seule fois. Elle peut l'être à la suite d'une demande motivée et ne peut dépasser huit jours.

La demande d'enquête formulée par voie de conclusions mentionne les nom, prénoms, domicile ou, à défaut, le lieu de travail des témoins. Pour le surplus, les dispositions du Code judiciaire relatives à la matière sont d'application.

Par jugement avant dire droit, le juge détermine les délais dans lesquels les mesures d'instruction sont exécutées. Ce jugement n'est pas susceptible d'appel. Ces délais sont prescrits pour les parties à peine de déchéance.

Le juge statue dans les huit jours qui suivent la clôture des débats.

Si le ministère public prend la cause en communication, il doit déposer son avis dans les cinq jours qui suivent la clôture des débats. Dans ce cas, le délai pour délibérer est prorogé de cinq jours.

Tous les jugements sont notifiés aux parties par pli judiciaire, au plus tard le troisième jour ouvrable qui suit le prononcé. Ils ne sont pas susceptibles d'opposition et, sauf le jugement définitif, ils ne sont pas susceptibles d'appel.

Art. 10. Nadat de rechter met toepassing van artikel 8, vierde lid, zijn beslissing heeft gewezen, neemt de werkgever als eerste conclusie.

De beslissing wordt geacht op tegenspraak te zijn gewezen ten opzichte van de niet-verschenen partij of de partij die geen conclusies heeft genomen binnen de termijnen vastgelegd overeenkomstig artikel 8, derde lid. Zij wordt uitgesproken binnen de acht dagen die volgen op de sluiting van de debatten.

Uitstel kan slechts één keer worden verleend. Het kan worden toegekend op grond van een met redenen omkleed verzoek en kan maximum acht dagen bedragen.

Het door middel van conclusies geformuleerde verzoek om getuigenverhoor bevat de naam, voornamen, woonplaats of, bij ontstentenis daarvan, de plaats van tewerkstelling van de getuigen. Voor het overige gelden de desbetreffende bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek.

De rechter bepaalt bij tussenvonnis de termijnen waarbinnen de onderzoeksmaatregelen worden uitgevoerd. Hiertegen is geen hoger beroep mogelijk. Die termijnen gelden voor de partijen op straffe van verval.

De rechter doet uitspraak binnen acht dagen na de sluiting van de debatten.

Indien het openbaar ministerie mededeling krijgt van de zaak, moet het zijn advies neerleggen binnen vijf dagen na het sluiten van de debatten. In dat geval wordt de beraadslagingstermijn met vijf dagen verlengd.

Alle vonissen worden aan de partijen ter kennis gebracht bij gerechtsbrief uiterlijk de derde werkdag na de uitspraak. Ze zijn niet vatbaar voor verzet en, behalve het eindvonnis, zijn ze niet vatbaar voor hoger beroep.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 10 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 10 sont réservés.

L'article 11 est ainsi libellé:

Art. 11. § 1er. Il peut être interjeté appel contre le jugement définitif rendu par le tribunal du travail, par voie de requête, dans les dix jours ouvrables de la notification. Cette requête est introduite par lettre recommandée à la poste et est envoyée par le greffe à toutes les parties. La cour du travail est censée être saisie le jour du dépôt de la lettre à la poste.

Par dérogation à l'article 1057 du Code judiciaire, la requête contient l'exposé des moyens de l'appel; seuls les moyens formulés dans la requête sont recevables.

Le dossier complet de l'appelant doit être déposé au greffe dans les trois jours ouvrables qui suivent l'envoi de la requête.

§ 2. Le premier président de la cour du travail qui siège en une seule audience, rend une ordonnance distribuant l'affaire à une chambre de la cour du travail qu'il détermine. Cette ordonnance est notifiée aux parties au plus tard le troisième jour ouvrable qui suit le prononcé et n'est susceptible ni d'appel ni d'opposition.

L'audience de la cour du travail a lieu dans un délai maximum de trente jours ouvrables à compter du jour où l'ordonnance visée à l'alinéa précédent a été rendue. Toutefois, ce délai peut être prolongé jusqu'à quarante-cinq jours ouvrables avec l'accord des parties.

Le juge fixe également les délais dans lesquels les pièces et les conclusions doivent être déposées.

La décision de la cour est notifiée aux parties par pli judiciaire au plus tard le troisième jour ouvrable qui suit le prononcé.

La remise ne peut être accordée qu'une seule fois. Elle fait suite à une demande motivée et ne peut dépasser huit jours.

La cour fixe par arrêt avant dire droit les délais dans lesquels il est procédé aux mesures d'instruction. Cet arrêt n'est pas susceptible de pourvoi en cassation. Ces délais sont prescrits pour les parties à peine de déchéance.

§ 3. La cour statue dans les huit jours qui suivent la clôture des débats.

En cas d'inobservation par les parties des délais pour le dépôt des conclusions et des pièces, fixés par le premier président en application du § 2, un arrêt rendu par défaut est réputé contradictoire.

Si le ministère public prend la cause en communication, il doit rendre son avis dans les cinq jours qui suivent la clôture des débats. Dans ce cas, le délai pour délibérer est prorogé de cinq jours.

Tous les arrêts sont notifiés aux parties par pli judiciaire au plus tard le troisième jour ouvrable qui suit le prononcé. Ils ne sont pas susceptibles d'opposition.

Art. 11. § 1. Tegen het eindvonnis van de arbeidsrechtbank kan met een verzoekschrift hoger beroep aangezekend worden binnen tien werkdagen vanaf de betekening. Dit verzoekschrift wordt ingediend bij een ter post aangezekende brief en wordt door de griffie aan alle partijen toegezonden. De zaak wordt geacht ahangig te zijn gemaakt bij het arbeidshof de dag dat de brief ter post werd neergelegd.

In afwijking van artikel 1057 van het Gerechtelijk Wetboek, vermeldt het verzoekschrift de opgave van de middelen in hoger beroep; enkel de middelen in het verzoekschrift zijn ontvankelijk.

Het volledige dossier van de eiser in hoger beroep moet bij de griffie neergelegd worden binnen drie werkdagen na de verzending van het verzoekschrift.

§ 2. De eerste voorzitter van het arbeidshof die in een enkele zitting zetelt, neemt een beschikking waarbij een rechtsdag wordt bepaald voor de behandeling van de zaak ten gronde voor de kamer van het arbeidshof die hij aanwijst. Deze beschikking wordt ter kennis gebracht van de partijen ten laatste de derde werkdag na de uitspraak en is niet vatbaar voor hoger beroep of voor verzet.

De terechtzitting van het arbeidshof tijdens welke de zaak wordt gepleit, vindt plaats binnen een termijn van maximum dertig werkdagen vanaf de dag van de uitspraak van de in het vorige lid bedoelde beschikking. Deze termijn kan nochtans verlengd worden tot vijfenveertig werkdagen met de instemming van de partijen.

De rechter bepaalt eveneens de termijnen voor het neerleggen van de stukken en de conclusies.

De beslissing van het hof wordt aan de partijen ter kennis gebracht bij gerechtsbrief uiterlijk de derde werkdag na de uitspraak.

Uitstel kan slechts één keer worden toegekend. Het wordt toegekend op grond van een met redenen omkleed verzoek en kan maximum acht dagen bedragen.

Het hof bepaalt bij tussenarrest de termijnen waarbinnen de onderzoeksmaatregelen worden uitgevoerd. Hiertegen staat geen voorziening open. Die termijnen gelden voor de partijen op straffe van verval.

§ 3. Het hof doet uitspraak binnen acht dagen na de sluiting van de debatten.

Als de partijen de termijnen voor de neerlegging van de conclusies en de stukken vastgesteld door de eerste voorzitter met toepassing van § 2 niet naleven, wordt een arrest bij verstek gewezen dat geacht wordt op tegenspraak te zijn gewezen.

Indien het openbaar ministerie mededeling krijgt van de zaak, moet het zijn advies geven binnen vijf dagen na het sluiten van de debatten. In dat geval wordt de beraadslagingstermijn met vijf dagen verlengd.

Alle arresten worden aan de partijen ter kennis gebracht bij gerechtsbrief uiterlijk de derde werkdag na de uitspraak. Ze zijn niet vatbaar voor verzet.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 11 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 11 sont réservés.

L'article 12 est ainsi libellé :

Art. 12. Lorsque le tribunal ou la cour du travail reconnaît le motif grave, le délai de trois jours ouvrables prévu à l'article 35, alinéa 3, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, court à partir du troisième jour ouvrable qui suit l'échéance du délai d'appel ou, si appel a été interjeté, du troisième jour ouvrable qui suit la notification de l'arrêt.

Art. 12. Wanneer de arbeidsrechtbank of het arbeidshof de dringende reden erkent, gaat de termijn van drie werkdagen bepaald in artikel 35, derde lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, in op de derde werkdag na het verstrijken van de termijn van hoger beroep of, indien er hoger beroep is ingesteld, de derde werkdag na de kennisgeving van het arrest.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 12 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 12 sont réservés.

L'article 13 est ainsi libellé :

Art. 13. Le travailleur dont l'exécution du contrat de travail est suspendue pendant la durée de l'instance relative à la reconnaissance du motif grave, peut mettre fin au contrat sans préavis ni indemnité.

Lorsque l'exécution de son contrat de travail n'est pas suspendue, il est tenu de respecter le délai de préavis légal. S'il s'agit d'un contrat de travail d'employé, il est fait application du délai de préavis réduit, conformément à l'article 84 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail.

Art. 13. De werknemer van wie de arbeidsovereenkomst in haar uitvoering is geschorst tijdens de duur van het geding betreffende de erkenning van de dringende reden, kan aan de overeenkomst een einde maken zonder opzeggingstermijn of -vergoeding.

Wanneer de uitvoering van zijn arbeidsovereenkomst niet geschorst is, moet hij de wettelijke opzeggingstermijn in acht nemen. Gaat het om een arbeidsovereenkomst voor bedienden, dan geldt de verkorte opzeggingstermijn overeenkomstig artikel 84 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 13 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 13 sont réservés.

L'article 14 est ainsi libellé :

Chapitre IV. — Dispositions communes

Art. 14. Lorsque l'employeur met fin au contrat de travail sans respecter les conditions et les procédures visées aux articles 2 à 11, le travailleur ou l'organisation qui a présenté sa candidature peut demander sa réintégration dans l'entreprise aux mêmes conditions que celles dont il bénéficiait avant la rupture du contrat, à condition d'en faire la demande, par lettre recommandée à la poste, dans les trente jours qui suivent :

— La date de la notification du préavis ou la date de rupture du contrat de travail sans préavis;

— Ou le jour de la présentation des candidatures si celle-ci intervient après la date de la notification du préavis ou la date de rupture du contrat de travail sans préavis.

Hoofdstuk IV. — Gemeenschappelijke bepalingen

Art. 14. Wanneer de werkgever een einde maakt aan de arbeidsovereenkomst zonder de bij de artikelen 2 tot 11 bedoelde voorwaarden en procedures na te leven, kan de werknemer of de organisatie die zijn kandidatuur heeft voorgedragen zijn reïntegratie in de onderneming aanvragen onder dezelfde voorwaarden als die welke hij voor de beëindiging van de overeenkomst genoot, op voorwaarde dat bij aangetekend schrijven hiertoe een aanvraag wordt ingediend binnen dertig dagen volgend op:

— De datum van de betekening van de opzegging of de datum van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst zonder opzegging;

— Of de dag van de voordracht van de kandidaturen zo deze na de datum van de betekening van de opzegging of de datum van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst zonder opzegging geschiedt.

Mevrouw Harnie c.s. stelt volgend amendement voor:

«Dit artikel te vervangen als volgt:

«Ingeval de dringende reden, zoals ze door de werkgever werd ingeroepen, niet erkend wordt door de rechter, is de werkgever ertoe gehouden, op vraag van de werknemer deze herop te nemen in zijn functie met behoud van loon en alle andere voordelen verworven krachtens de arbeidsovereenkomst, en dit op straffe van betaling van een dwangsom van 100 000 frank per kalenderdag.

De werknemer die wenst heropgenomen te worden in zijn functie, richt zijn aanvraag tot de werkgever door middel van een ter post aangetekende brief, die verzonden moet worden binnen zeven dagen volgend op de betekening van het vonnis of het arrest.

De werknemer die niet heropgenomen wenst te worden deelt dit mee aan de werkgever door middel van een ter post aangetekende brief die verzonden moet worden binnen zeven dagen volgend op de betekening van het vonnis of het arrest.

Binnen dertig dagen volgend op de verzending van het in vorig lid vermelde aangetekend schrijven betaalt de werkgever aan de werknemer een verbrekingsvergoeding uit gelijk aan het loon van drie jaar. Als loon worden aangemerkt: het lopende loon, evenals alle voordelen, verworven krachtens de overeenkomst. Deze verbrekingsvergoeding moet worden aangegeven bij de RSZ, en derhalve dienen de volledige RSZ-bijdragen erop betaald te worden.

De vorderingen met betrekking tot de in dit artikel vermelde vergoedingen verjaren door het verstrijken van een termijn van vijf jaar, te rekenen vanaf het einde van de in lid 4 van dit artikel vermelde termijn van dertig dagen.»

«Remplacer cet article par ce qui suit:

«Au cas où le motif grave invoqué par l'employeur n'est pas reconnu par le juge, l'employeur est tenu, à la demande du travailleur, de réintégrer celui-ci dans sa fonction, avec maintien de la rémunération et de tous les autres avantages acquis en vertu du contrat de travail, et ce sous peine du paiement d'une astreinte de 100 000 francs par jour civil.

Le travailleur qui désire être réintégré dans sa fonction adresse sa demande à l'employeur par lettre recommandée à la poste, qui doit être envoyée dans les sept jours de la signification du jugement ou de l'arrêt.

Le travailleur qui ne désire pas être réintégré le fait savoir à l'employeur par lettre recommandée à la poste, qui doit être envoyée dans les sept jours de la signification du jugement ou de l'arrêt.

Dans les trente jours de l'envoi de la lettre recommandée visée à l'alinéa précédent, l'employeur paie au travailleur une indemnité

de rupture égale à la rémunération de trois ans. Sont considérés comme rémunération: la rémunération en cours, ainsi que tous les avantages acquis en vertu du contrat. Cette indemnité de rupture doit être déclarée à l'ONSS et, par conséquent, elle doit être soumise au paiement de l'ensemble des cotisations ONSS.

Les actions relatives aux indemnités visées au présent article se prescrivent à l'expiration d'un délai de cinq ans, à compter de la fin du délai de trente jours prévu au quatrième alinéa du présent article.»

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 14 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 14 sont réservés.

L'article 15 est ainsi libellé:

Art. 15. En cas de rupture du contrat de travail visée à l'article 14, l'employeur qui réintègre le travailleur est tenu de payer la rémunération perdue et de verser les cotisations de sécurité sociale des employeurs et des travailleurs à payer sur cette rémunération.

Art. 15. Bij beëindiging van de arbeidsovereenkomst als bedoeld in artikel 14, moet de werkgever, die de werknemer reïntegreert, het gederfde loon uitbetalen en de uit hoofde van dat loon verschuldigde werkgevers- en werknemersbijdragen voor sociale zekerheid storten.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 15 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 15 sont réservés.

L'article 16 est ainsi libellé:

Art. 16. Lorsque le travailleur ou l'organisation qui a présenté sa candidature n'a pas demandé sa réintégration dans les délais fixés à l'article 14, l'employeur est tenu de lui payer, sauf dans le cas où la rupture a eu lieu avant le dépôt des candidatures sans préjudice du droit à une indemnité plus élevée due en vertu du contrat individuel, d'une convention collective de travail ou des usages et à tous autres dommages et intérêts pour préjudice matériel ou moral, une indemnité égale à la rémunération en cours correspondant à la durée de:

— Deux ans lorsqu'il compte moins de dix années de service dans l'entreprise;

— Trois ans lorsqu'il compte de dix à moins de vingt années de service dans l'entreprise;

— Quatre ans lorsqu'il compte vingt années de service ou plus dans l'entreprise.

Art. 16. Wanneer de werknemer of de organisatie die zijn kandidatuur heeft voorgedragen, zijn reïntegratie niet heeft aangevraagd binnen de bij artikel 14 vastgestelde termijnen, moet de werkgever hem, uitgezonderd in het geval dat de verbreking heeft plaatsgehad voor de indiening van de candidaturen, onverminderd het recht op een hogere vergoeding, verschuldigd op grond van de individuele of collectieve arbeidsovereenkomst of van de gebruiken en op elke andere schadevergoeding wegens materiële of morele schade, een vergoeding betalen gelijk aan het lopende loon dat overeenstemt met de duur van:

— Twee jaar zo hij minder dan tien dienstjaren in de onderneming telt;

— Drie jaar zo hij tien doch minder dan twintig dienstjaren in de onderneming telt;

— Vier jaar zo hij twintig of meer dienstjaren in de onderneming telt.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

M. Boël et consorts proposent les amendements que voici :

« A. Au premier tiret de cet article, remplacer les mots « deux ans » par les mots « un an. »

« B. Au deuxième tiret, remplacer les mots « trois ans » par les mots « un an et demi. »

« C. Au troisième tiret, remplacer les mots « quatre ans » par les mots « deux ans. »

« A. In de bepaling na het eerste streepje van dit artikel de woorden « twee jaar » te vervangen door de woorden « één jaar. »

« B. In de bepaling na het tweede streepje van dit artikel de woorden « drie jaar » te vervangen door de woorden « anderhalf jaar. »

« C. In de bepaling na het derde streepje van dit artikel de woorden « vier jaar » te vervangen door de woorden « twee jaar. »

La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, nous entendons diminuer l'indemnité en diminuant de moitié la durée servant de base au calcul de ladite indemnité. Nous estimons que le coût éventuel résultant d'un licenciement qui n'est pas reconnu comme une faute grave, éventuellement pour vices de forme, peut conduire certaines entreprises, surtout petites, à la faillite. Nous estimons que la sanction prévue est beaucoup trop élevée.

De Voorzitter. — De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 16 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 16 sont réservés.

L'article 17 est ainsi libellé :

Art. 17. § 1er. Lorsque le travailleur ou l'organisation qui a présenté sa candidature a demandé sa réintégration et que celle-ci n'a pas été acceptée par l'employeur dans les trente jours qui suivent le jour où la demande lui a été envoyée, par lettre recommandée à la poste, cet employeur est tenu de payer au travailleur l'indemnité prévue à l'article 16 ainsi que la rémunération pour la période restant à courir jusqu'à la fin du mandat des membres représentant le personnel à l'élection desquels il a été candidat.

§ 2. En cas de contestation, l'employeur doit apporter la preuve qu'il a accepté la réintégration qui lui a été demandée.

Art. 17. § 1. Wanneer de werknemer of de organisatie die zijn kandidatuur heeft voorgedragen zijn reïntegratie heeft aangevraagd en deze door de werkgever niet werd aanvaard binnen dertig dagen na de dag waarop het verzoek hem bij een ter post aangetekende brief werd gezonden, moet deze werkgever aan de werknemer de bij artikel 16 bedoelde vergoeding betalen, evenals het loon voor het nog resterende gedeelte van de periode tot het einde van het mandaat van de leden die het personeel vertegenwoordigen bij de verkiezingen waarvoor hij kandidaat is geweest.

§ 2. In geval van betwisting moet de werkgever het bewijs leveren dat hij de reïntegratie, die hem gevraagd werd, aanvaard heeft.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

M. Boël et consorts proposent l'amendement que voici :

« Compléter le § 1er de cet article par ce qui suit :

« Le présent paragraphe n'est applicable qu'aux délégués effectifs du personnel. »

« Paragraaf 1 van dit artikel aan te vullen als volgt :

« Deze paragraaf is alleen van toepassing op de personeelsafgevaardigden. »

La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, le but de cet amendement est de limiter l'application de la mesure prévue dans le premier paragraphe de cet article aux délégués effectifs.

De Voorzitter. — De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 17 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 17 sont réservés.

L'article 18 est ainsi libellé :

Art. 18. Les mêmes indemnités sont dues lorsque le contrat de travail a été rompu par le travailleur suite à des faits qui constituent un motif grave dans le chef de l'employeur ou lorsque l'employeur ne respecte pas l'ordonnance du président du tribunal du travail, rendue en application de l'article 5 et décidant de la poursuite de l'exécution du contrat de travail pendant la procédure en cours devant les juridictions du travail.

Art. 18. Diezelfde vergoedingen zijn eveneens verschuldigd wanneer de arbeidsovereenkomst door de werknemer werd beëindigd wegens feiten die een dringende reden uitmaken in hoofde van de werkgever of wanneer de werkgever de beschikking van de voorzitter van de arbeidsrechtbank, genomen met toepassing van artikel 5 en waarin besloten wordt tot de voortzetting van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst tijdens de procedure voor de arbeidsgerechten, niet in acht neemt.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 18 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 18 sont réservés.

M. Boël et consorts proposent l'insertion d'un article 18bis (nouveau) libellé comme suit :

« Insérer un article 18bis (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 18bis. Les indemnités prévues aux articles 16 à 18 de la présente loi, constituent une rémunération au sens de l'article 126 de l'arrêté royal du 20 décembre 1963 relatif à l'emploi et au chômage. »

« Een artikel 18bis (nieuw) in te voegen, luidende :

« Art. 18bis. De vergoedingen bedoeld in de artikelen 16 tot 18 van deze wet vormen een loon in de zin van artikel 126 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid. »

La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, le libellé de cet article 18bis nouveau tend à clarifier le problème et veut éviter un cumul entre les allocations de chômage et les indemnités de protection. Etant donné que l'indemnité est une rémunération au sens de la loi relative à l'emploi et au chômage, il ne peut y avoir cumul avec les allocations de chômage.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

L'article 19 est ainsi libellé :

Art. 19. Le membre représentant le personnel, qui est licencié en violation des dispositions de la présente loi et est réintégré dans l'entreprise, reprend son mandat.

Art. 19. Het lid dat het personeel vertegenwoordigt en dat ontslagen wordt in strijd met de bepalingen van deze wet en in de onderneming gereïntegreerd wordt, neemt zijn mandaat opnieuw op.

Mevrouw Harnie c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Harnie et consorts proposent la suppression de cet article.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 19 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 19 sont réservés.

Chapitre V. — Dispositions finales

Art. 20. Le Roi peut modifier les dispositions légales existantes afin de les adapter aux dispositions de la présente loi.

Hoofdstuk V. — Slotbepalingen

Art. 20. De Koning kan de bestaande wetsbepalingen wijzigen, om ze aan te passen aan de bepalingen van deze wet.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 21. Un article 587bis, rédigé comme suit, est inséré dans le Code judiciaire:

« Art. 587bis. Le président du tribunal du travail, saisi par voie de requête, statue sur les demandes formées en vertu des articles 4 et 5, §§ 3 et 4, de la loi du ... »

Art. 21. Een artikel 587bis, luidend als volgt, wordt in het Gerechtelijk Wetboek ingevoegd:

« Art. 587bis. De voorzitter van de arbeidsrechtbank, bij verzoekschrift gevat, doet uitspraak over de vorderingen ingesteld krachtens de artikelen 4 en 5, §§ 3 en 4, van de wet van ... »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 22. Sont abrogés:

1° L'article 21, §§ 2 à 8, de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie, modifiée par les lois des 16 janvier 1967, 17 février 1971 et 23 janvier 1975, par l'arrêté royal n° 4 du 11 octobre 1978 et par la loi du 22 janvier 1985;

2° L'article 1^{er}bis, §§ 2 à 8, de la loi du 10 juin 1952 concernant la santé et la sécurité des travailleurs, ainsi que la salubrité du travail et des lieux de travail, modifiée par les lois des 16 janvier 1967, 17 février 1971 et 23 janvier 1975 et par l'arrêté royal n° 4 du 11 octobre 1978.

Ces dispositions restent toutefois d'application en ce qui concerne les motifs graves dont l'employeur avait connaissance avant ou à la date de l'entrée en vigueur de la présente loi, ainsi qu'en ce qui concerne les demandes de reconnaissance de raisons d'ordre économique ou technique dont l'organe paritaire compétent était déjà saisi à cette date.

Art. 22. Worden opgeheven:

1° Artikel 21, §§ 2 tot 8, van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, gewijzigd bij de wetten van 16 januari 1967, 17 februari 1971 en 23 januari 1975, het koninklijk besluit nr. 4 van 11 oktober 1978 en de wet van 22 januari 1985;

2° Artikel 1bis, §§ 2 tot 8, van de wet van 10 juni 1952 betreffende de gezondheid en de veiligheid van de werknemers, alsmede de salubriteit van het werk en van de werkplaatsen, gewijzigd bij de wetten van 16 januari 1967, 17 februari 1971 en 23 januari 1975 en het koninklijk besluit nr. 4 van 11 oktober 1978.

Die bepalingen blijven evenwel van toepassing met betrekking tot de dringende redenen waarvan de werkgever kennis had voor of op de dag van de inwerkingtreding van deze wet, alsmede met betrekking tot de aanvragen tot erkenning van redenen van economische of technische aard die op voormelde dag reeds bij het bevoegd paritair orgaan aanhangig zijn gemaakt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 23. La présente loi entre en vigueur le premier jour du deuxième mois qui suit celui au cours duquel elle aura été publiée au *Moniteur belge*.

Elle ne s'applique toutefois qu'aux motifs graves dont l'employeur a connaissance après la date de son entrée en vigueur et aux reconnaissances de raisons d'ordre économique ou technique dont n'a pas encore été saisi l'organe paritaire compétent.

Art. 23. Deze wet treedt in werking de eerste dag van de tweede maand volgend op die waarin zij in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Zij is enkel van toepassing op de dringende redenen waarvan de werkgever kennis heeft gekregen na de dag van haar inwerking-

treding en op de erkenning van redenen van economische of technische aard die nog niet bij het bevoegd paritair comité aanhangig is gemaakt.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — La commission propose un nouvel intitulé ainsi rédigé:

Projet de loi portant un régime de licenciement particulier pour les délégués du personnel aux conseils d'entreprise et aux comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, ainsi que pour les candidats-délégués du personnel.

De commissie stelt een nieuw opschrift voor dat luidt:

Ontwerp van wet houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden.

Ce texte rencontre-t-il l'accord de l'assemblée?

Is de Senaat het met die tekst eens? (*Instemming*.)

Le nouvel intitulé est approuvé.

Het nieuw opschrift is goedgekeurd.

Il sera procédé ultérieurement aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De aangehouden stemmingen en de stemming over het ontwerp van wet in zijn geheel hebben later plaats.

PROJET DE LOI REGLANT L'UTILISATION DES INFORMATIONS DU REGISTRE NATIONAL DES PERSONNES PHYSIQUES PAR DES SERVICES MINISTERIELS ET PAR LES INSTITUTIONS DE SECURITE SOCIALE RELEVANT DU MINISTERE DE LA PREVOYANCE SOCIALE

Discussion générale et vote des articles

ONTWERP VAN WET TOT REGELING VAN HET GEBRUIK VAN DE INFORMATIEGEGEVENS VAN HET RIJKSREGISTER VAN DE NATUURLIJKE PERSONEN DOOR MINISTERIELE DIENSTEN EN DOOR DE INSTELLINGEN VAN SOCIALE ZEKERHEID DIE ONDER HET MINISTERIE VAN SOCIALE VOORZORG RESORTEREN

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi réglant l'utilisation des informations du Registre national des personnes physiques par des services ministériels et par les institutions de sécurité sociale relevant du ministère de la Prévoyance sociale.

Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet tot regeling van het gebruik van de informatiegegevens van het Rijksregister van de natuurlijke personen door ministeriële diensten en door de instellingen van sociale zekerheid die onder het ministerie van Sociale Voorzorg ressorteren.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

Mme Blomme, rapporteur, se réfère à son rapport.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Daar niemand het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het ontwerp van wet.

Artikel één luidt:

Hoofdstuk I. — Gezinsbijslag

Afdeling 1. — Gezinsbijslag voor werknemers

Artikel 1. In artikel 55, derde lid, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gewijzigd bij

de wetten van 1 augustus 1986, worden de woorden « bij de vrederechter van zijn of haar woonplaats » vervangen door de woorden « bij de vrederechter van zijn of haar hoofdverblijfplaats in de zin van artikel 3, eerste lid, 4°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen ».

Chapitre 1er. — Prestations familiales

Section 1re. — Prestations familiales pour travailleurs salariés

Article 1er. Dans l'article 55, alinéa 3, des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, modifié par la loi du 1er août 1985, les mots « du juge de paix de son domicile » sont remplacés par les mots « du juge de paix de sa résidence principale au sens de l'article 3, alinéa 1er, 5°, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques ».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. In artikel 69, § 2, eerste lid, 2°, van dezelfde wetten, gewijzigd bij de wet van 1 augustus 1985, worden de woorden « een afzonderlijke woonplaats » vervangen door de woorden « een afzonderlijke hoofdverblijfplaats in de zin van artikel 3, eerste lid, 5°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen ».

Art. 2. Dans l'article 69, § 2, alinéa 1er, 2°, des mêmes lois, modifié par la loi du 1er août 1985, les mots « un domicile distinct » sont remplacés par les mots « une résidence principale distincte au sens de l'article 3, alinéa 1er, 5°, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques ».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. In artikel 70, derde en vierde lid, van dezelfde wetten, gewijzigd bij de wetten van 23 december 1974 en 5 januari 1976 en bij het koninklijk besluit nr. 122 van 30 december 1982, wordt het woord « verblijfplaats » telkens vervangen door de woorden « hoofdverblijfplaats in de zin van artikel 3, eerste lid, 5°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen ».

Art. 3. Dans l'article 70, alinéas 3 et 4, des mêmes lois, modifié par les lois des 23 décembre 1974 et 5 janvier 1976 et par l'arrêté royal n° 122 du 30 décembre 1982, le mot « résidence » est chaque fois remplacé par les mots « résidence principale au sens de l'article 3, alinéa 1er, 5°, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques ».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. In artikel 117, derde lid, van dezelfde wetten, gewijzigd bij de wetten van 10 oktober 1967 en 12 mei 1971, worden de woorden « woonachtig is » vervangen door de woorden « zijn hoofdverblijfplaats heeft in de zin van artikel 3, eerste lid, 5°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen ».

Art. 4. Dans l'article 117, alinéa 3, des mêmes lois, modifié par les lois des 10 octobre 1967 et 12 mai 1971, les mots « a son domicile » sont remplacés par les mots « a sa résidence principale au sens de l'article 3, alinéa 1er, 5°, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques ».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. Een artikel 173^{quater}, luidend als volgt, wordt in dezelfde wetten ingevoegd :

« Art. 173^{quater}. De kinderbijslaginstellingen en de ministeriële diensten die belast zijn met de uitvoering van deze wetten, zijn gehouden zich tot de Rijksregister van de natuurlijke perso-

nen te richten om de informatiegegevens bedoeld bij artikel 3, eerste en tweede lid, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, te bekomen of wanneer ze de juistheid van deze informatiegegevens nagaan.

Het beroep doen op een andere bron is slechts toegestaan in de mate dat de nodige informatiegegevens niet bij het Rijksregister kunnen bekomen worden. »

Art. 5. Un article 173^{quater}, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois :

« Art. 173^{quater}. Les organismes d'allocations familiales et les services ministériels, chargés de l'exécution des présentes lois, sont tenus de s'adresser au Registre national des personnes physiques pour obtenir les informations visées à l'article 3, alinéa 1er et 2, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques, ou lorsqu'ils vérifient l'exactitude de ces informations.

Le recours à une autre source n'est autorisé que dans la mesure où les informations nécessaires ne peuvent pas être obtenues auprès du Registre national. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 6. Een artikel 173^{quinquies}, luidend als volgt, wordt in dezelfde wetten ingevoegd :

« Art. 173^{quinquies}. De informatiegegevens, bedoeld bij artikel 173^{quater}, verkregen bij het Rijksregister van de natuurlijke personen en opgetekend op een identificatiefiche toegevoegd aan het dossier, hebben bewijskracht tot bewijs van het tegendeel.

Deze identificatiefiche mag gedateerd en ondertekend worden om de herkomst van de informatiegegevens en de datum van hun bewijskracht te waarmerken.

Wanneer ze beslissen om van deze mogelijkheid gebruik te maken, wijzen het bevoegd orgaan van iedere kinderbijslaginstelling en de bevoegde autoriteit van de ministeriële diensten die belast zijn met de uitvoering van deze wetten, de personeelsleden aan die gemachtigd zijn tot het aanbrengen van deze waarmerking.

Wanneer het bewijs van het tegendeel, bedoeld in het eerste lid, aanvaard wordt door de betrokken kinderbijslaginstelling of ministeriële dienst die belast is met de uitvoering van deze wetten, delen deze de inhoud van het aldus aanvaarde informatiegeven, ten titel van inlichting, mee aan het Rijksregister van de natuurlijke personen en voegen er de bewijsstukken bij. »

Art. 6. Un article 173^{quinquies}, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois :

« Art. 173^{quinquies}. Les informations visées à l'article 173^{quater}, obtenues auprès du Registre national des personnes physiques et consignées sur une fiche d'identification versée au dossier, font foi jusqu'à preuve du contraire.

Cette fiche d'identification peut être datée et signée pour certifier l'origine des informations et la date à laquelle elles font foi.

Lorsqu'ils décident de faire usage de cette faculté, l'organe compétent de chaque organisme d'allocations familiales et l'autorité compétente des services ministériels chargés de l'exécution des présentes lois, désignent les membres du personnel autorisés à procéder à cette certification.

Lorsque la preuve du contraire visée à l'alinéa 1er est acceptée par l'organisme d'allocations familiales ou le service ministériel chargé de l'exécution des présentes lois, ceux-ci communiquent le contenu de l'information ainsi acceptée, à titre de renseignement, au Registre national des personnes physiques en y joignant les documents justificatifs. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 7. Een artikel 173^{sexies}, luidend als volgt, wordt in dezelfde wetten ingevoegd :

« Art. 173^{sexies}. Het toezenden van stukken aan de betrokkene en het uitvoeren van betalingen aan de bijslagtrekkende gebeurten

op hun hoofdverblijfplaats in de zin van artikel 3, eerste lid, 5°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

Van deze verplichting kan evenwel afgeweken worden op schriftelijk verzoek van de betrokkene, gericht aan de kinderbijslaginstelling of de ministeriële dienst die belast is met de uitvoering van deze wetten. »

Art. 7. Un article 173sexies, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois :

« Art. 173sexies. L'envoi de pièces à l'intéressé et l'exécution de paiements à l'allocataire se font à la résidence principale de celui-ci, au sens de l'article 3, alinéa 1er, 5°, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques. »

Il peut toutefois être dérogé à cette obligation sur demande écrite de l'intéressé, adressée à l'organisme d'allocations familiales ou au service ministériel chargé de l'exécution des présentes lois. »

— Aangenomen.

Adopté.

Afdeling 2. — Gewaarborgde gezinsbijslag

Art. 8. Artikel 6 van de wet van 20 juli 1971 tot instelling van de gewaarborgde gezinsbijslag wordt aangevuld met het volgende lid :

« De artikelen 173quater, 173quinquies, en 173sexies van dezelfde wetten zijn eveneens van overeenkomstige toepassing. »

Section 2. — Prestations familiales garanties

Art. 8. L'article 6 de la loi du 20 juillet 1971 instituant des prestations familiales garanties est complété par l'alinéa suivant :

« Les articles 173quater, 173quinquies et 173sexies des mêmes lois sont également applicables par analogie. »

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk II. — Pensioenen

Afdeling 1. — Rust- en overlevingspensioenen voor werknemers

Art. 9. In artikel 10, § 5, eerste lid, a) en b), van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, gewijzigd bij de wetten van 27 december 1973 en 15 mei 1984 worden de woorden « gewone verblijfplaats in België » telkens vervangen door de woorden « hoofdverblijfplaats in België in de zin van artikel 3, eerste lid, 5°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen ».

Chapitre II. — Pensions

Section 1re. — Les pensions de retraite et de survie des travailleurs salariés

Art. 9. A l'article 10, § 5, alinéa 1er, a) et b), de l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés, modifié par les lois des 27 décembre 1973 et 15 mai 1984, les mots « résidence habituelle en Belgique » sont remplacés chaque fois par les mots « résidence principale en Belgique au sens de l'article 3, alinéa 1er, 5°, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques. »

— Aangenomen.

Adopté.

Afdeling 2. — Gewaarborgd inkomen voor bejaarden

Art. 10. In artikel 2, § 1, eerste lid, laatst gewijzigd bij het koninklijk besluit van 24 oktober 1990, en de tweede lid, van de

wet van 1 april 1969 tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden, worden de woorden « niet samenwonen » telkens vervangen door de woorden « onderscheiden hoofdverblijfplaatsen, in de zin van artikel 3, eerste lid, 5°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, hebben ».

Section 2. — Revenu garanti aux personnes âgées

Art. 10. A l'article 2, § 1er, alinéa 1er, modifié en dernier lieu par l'arrêté royal du 24 octobre 1990, et alinéa 2, de la loi du 1er avril 1969 instituant un revenu garanti aux personnes âgées, les mots « ne cohabitent pas » sont remplacés chaque fois par les mots « ont des résidences principales distinctes, au sens de l'article 3, alinéa 1er, 5°, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 11. In artikel 18, eerste lid, van dezelfde wet worden de woorden « niet samenwonen » vervangen door de woorden « onderscheiden hoofdverblijfplaatsen, in de zin van artikel 3, eerste lid, 5°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, hebben ».

Art. 11. A l'article 18, alinéa 1er, de la même loi, les mots « ne cohabitent pas » sont remplacés par les mots « ont des résidences principales distinctes, au sens de l'article 3, alinéa 1er, 5°, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques. »

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk III. — Ziekte- en invaliditeitsverzekering

Art. 12. Een artikel 5bis, luidend als volgt, wordt in de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling van verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering ingevoegd :

« Art. 5bis. Het bij titel II van deze wet ingestelde Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering evenals de verzekeringsinstellingen bedoeld in artikel 2, zijn gehouden zich tot het Rijksregister van de natuurlijke personen te richten om de informatiegegevens bedoeld bij artikel 3, eerste en tweede lid, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, te bekomen of wanneer ze de juistheid van deze informatiegegevens nagaan. »

Het beroep doen op een andere bron is slechts toegestaan in de mate dat de nodige informatiegegevens niet bij het Rijksregister kunnen bekomen worden. »

Chapitre II. — Assurance maladie-invalidité

Art. 12. Un article 5bis, rédigé comme suit, est inséré dans la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité :

« Art. 5bis. L'Institut national d'assurance maladie-invalidité, institué par le titre II de la présente loi, ainsi que les organismes assureurs visés à l'article 2, sont tenus de s'adresser au Registre national des personnes physiques pour obtenir les informations visées à l'article 3, alinéas 1er et 2, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques ou lorsqu'ils vérifient l'exactitude de ces informations. »

Le recours à une autre source n'est autorisé que dans la mesure où les informations nécessaires ne peuvent pas être obtenues auprès du Registre national. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 13. Een artikel 5ter, luidend als volgt, wordt in dezelfde wet ingevoegd :

« Art. 5ter. De informatiegegevens bedoeld bij artikel 5bis, verkregen bij het Rijksregister van de natuurlijke personen en opgetekend op een identificatiefiche en toegevoegd aan het dossier, hebben bewijskracht tot bewijs van het tegendeel. »

Deze identificatiefiche moet gedateerd en ondertekend worden om de herkomst van de informatiegegevens en de datum van hun bewijskracht te waarmerken.

De bevoegde autoriteit van elke instelling wijst de personeelsleden aan die gemachtigd zijn tot het aanbrengen van deze waarmerking.

Wanneer het bewijs van het tegendeel, bedoeld in het eerste lid, aanvaard wordt door de betrokken instelling, deelt deze de inhoud van het aldus aanvaarde informatiegeven, ten titel van inlichting, mee aan het Rijksregister van de natuurlijke personen en voegt er de bewijsstukken bij. »

Art. 13. Un article *Ster*, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi :

« Art. *Ster*. Les informations visées à l'article *5bis*, obtenues auprès du Registre national des personnes physiques et consignées sur une fiche d'identification versée au dossier, font foi jusqu'à preuve du contraire.

Cette fiche d'identification doit être datée et signée pour certifier l'origine des informations et la date à laquelle elles font foi.

L'autorité compétente de chaque organisme désigne les membres du personnel autorisés à procéder à cette certification.

Lorsque la preuve du contraire visée à l'alinéa 1er est acceptée par l'organisme concerné, celui-ci communique le contenu de l'information ainsi acceptée, à titre de renseignement, au Registre national des personnes physiques et y joignant les documents justificatifs. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 14. Een artikel *Squater*, luidend als volgt, wordt in dezelfde wet ingevoegd :

« Art. *Squater*. In alle gevallen waarin deze wet, de uitvoeringsbesluiten ervan of de verordeningen bedoeld in de artikelen 12, 4° en 40, 11°, voorzien in het toezenden van stukken of het doen van betalingen op de hoofdverblijfplaats, moet gebruik worden gemaakt van het informatiegeven betreffende de hoofdverblijfplaats bedoeld bij artikel 3, eerste lid, 5°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

Van deze verplichting kan evenwel afgeweken worden op schriftelijk verzoek van de betrokkene. »

Art. 14. Un article *Squater*, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi :

« Art. *Squater*. Dans tous les cas où la présente loi, ses arrêtés d'exécution ou les règlements visés aux articles 12, 4° et 40, 11°, prévoient que des documents sont envoyés ou des paiements sont effectués à la résidence principale, il est fait l'usage de l'information relative à la résidence principale visée à l'article 3, alinéa 1er, 5°, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques.

Il peut toutefois être dérogé à cette obligation sur demande écrite de l'intéressé. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 15. Artikel 22, eerste lid, 7°, van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 27 juni 1969, wordt vervangen door de volgende bepaling :

« 7° Tot de personen die niet onder 1° tot en met 6° zijn genoemd en in België hun hoofdverblijfplaats hebben in de zin van artikel 3, eerste lid, 5°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen. »

Art. 15. L'article 22, alinéa 1er, 7°, de la même loi, modifié par la loi du 27 juin 1969, est remplacé par la disposition suivante :

« 7° Aux personnes autres que celles énumérées aux 1° à 6° et qui ont leur résidence principale en Belgique au sens de l'article 3, alinéa 1er, 5°, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques. »

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk IV. — Arbeidsongevallen

Art. 16. Artikel 63, § 3, van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 wordt aangevuld met de volgende bepaling :

« De in § 1 en § 3, eerste lid, bedoelde kennisgevingen aan de getroffen of de rechthebbende gebeuren op hun hoofdverblijfplaats in de zin van artikel 3, eerste lid, 5°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, behoudens afwijking op schriftelijk verzoek. »

Chapitre IV. — Accidents du travail

Art. 16. L'article 63, § 3, de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail est complété par la disposition suivante :

« Les notifications à la victime ou à l'ayant droit visées au § 1er et au § 3, alinéa 1er, sont adressées à leur résidence principale, au sens de l'article 3, alinéa 1er, 5°, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques, sauf dérogation sur demande écrite. »

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk V. — Tegemoetkomingen aan gehandicapten

Art. 17. In artikel 8, § 1, tweede lid, van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten, worden de woorden « werkelijk verblijft » vervangen door de woorden « zijn hoofdverblijfplaats heeft, in de zin van artikel 3, eerste lid, 5°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen ». »

Chapitre V. — Allocations aux handicapés

Art. 17. Dans l'article 8, § 1er, alinéa 2, de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux handicapés, les mots « réside effectivement » sont remplacés par les mots « a sa résidence principale au sens de l'article 3, alinéa 1er, 5°, de la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques ». »

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk VI. — Slotbepalingen

Art. 18. De Koning kan de voorwaarden en de modaliteiten bepalen waaronder de volgens fotografische, optische, elektronische of andere elke techniek opgeslagen, bewaarde of weergegeven informatiegegevens evenals hun weergave op een leesbare drager, bewijskracht hebben voor de toepassing der sociale zekerheid.

Chapitre VI. — Dispositions finales

Art. 18. Le Roi peut déterminer les conditions et les modalités selon lesquelles les informations enregistrées, conservées ou reproduites selon des procédés photographiques, optiques, électroniques ou par toute autre technique, ainsi que leur représentation sur un support lisible, ont valeur probante pour l'application de la sécurité sociale.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 19. De Koning stelt voor iedere bepaling van deze wet de datum van inwerkingtreding vast.

Art. 19. Le Roi fixe la date de l'entrée en vigueur de chacune des dispositions de la présente loi.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN DE OVEREENKOMST TUSSEN DE REGERING VAN HET KONINKRIJK BELGIË EN DE REGERING VAN HET KONINKRIJK NOORWEGEN INZAKE HET VERVOER PER PIJPLEIDING VAN GAS VAN HET NOORSE CONTINENTAAL PLAT EN UIT ANDERE GEBIEDEN NAAR HET KONINKRIJK BELGIË, EN VAN DE WISSELING VAN BRIEVEN INZAKE DE UITLEGGING VAN ARTIKEL 2, PARAGRAAF 2, VAN DEZE OVEREENKOMST, ONDERTEKEND TE OSLO OP 14 APRIL 1988

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE L'ACCORD ENTRE LE GOUVERNEMENT DU ROYAUME DE BELGIQUE ET LE GOUVERNEMENT DU ROYAUME DE NORVEGE RELATIF AU TRANSPORT PAR GAZODUC DE GAZ EN PROVENANCE DU PLATEAU CONTINENTAL NORVEGIEN ET D'AUTRES ZONES VERS LE ROYAUME DE BELGIQUE, ET DE L'ECHANGE DE LETTRES CONCERNANT L'INTERPRETATION DE L'ARTICLE 2, PARAGRAPHE 2, DUDIT ACCORD, SIGNES A OSLO LE 14 AVRIL 1988

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van de overeenkomst tussen de regering van het koninkrijk België en de regering van het koninkrijk Noorwegen inzake het vervoer per pijpleiding van gas van het Noorse continentaal plat en uit andere gebieden naar het koninkrijk België, en van de wisseling van brieven inzake de uitlegging van artikel 2, paragraaf 2, van deze overeenkomst, ondertekend te Oslo op 14 april 1988.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de l'accord entre le gouvernement du royaume de Belgique et le gouvernement du royaume de Norvège relatif au transport par gazoduc de gaz en provenance du plateau continental norvégien et d'autres zones vers le royaume de Belgique, et de l'échange de lettres concernant l'interprétation de l'article 2, paragraphe 2, dudit accord, signés à Oslo le 14 avril 1988.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer De Bremaeker, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

Het enig artikel van het ontwerp van wet luidt:

Enig artikel. De overeenkomst tussen de regering van het koninkrijk België en de regering van het koninkrijk Noorwegen inzake het vervoer per pijpleiding van gas van het Noorse continentaal plat en uit andere gebieden naar het koninkrijk België, en de wisseling van brieven inzake de uitlegging van artikel 2, paragraaf 2, van deze overeenkomst, ondertekend te Oslo op 14 april 1988, zullen volkomen uitwerking hebben.

Article unique. L'accord entre le gouvernement du royaume de Belgique et le gouvernement du royaume de Norvège relatif au transport par gazoduc de gaz en provenance du plateau continental norvégien et d'autres zones vers le royaume de Belgique, et l'échange de lettres concernant l'interprétation de l'article 2, paragraphe 2, dudit accord, signés à Oslo le 14 avril 1988, sortiront leur plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET VERDRAG NR. 151 BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN HET VAKVERENIGINGSRECHT EN PROCEDURES VOOR HET VASTSTELLEN VAN ARBEIDSVOORWAARDEN IN DE OPENBARE DIENST, AANGENOMEN TE GENEVE OP 27 JUNI 1978 DOOR DE INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE TIJDENS HAAR VIERENZESTIGSTE ZITTING

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE LA CONVENTION N° 151 CONCERNANT LA PROTECTION DU DROIT D'ORGANISATION ET LES PROCEDURES DE DETERMINATION DES CONDITIONS D'EMPLOI DANS LA FONCTION PUBLIQUE, ADOPTÉE A GENEVE LE 27 JUIN 1978 PAR LA CONFERENCE INTERNATIONALE DU TRAVAIL AU COURS DE SA SOIXANTE-QUATRIEME SESSION

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag nr. 151 betreffende de bescherming van het vakverenigingsrecht en procedures voor het vaststellen van arbeidsvoorwaarden in de openbare dienst, aangenomen te Genève op 27 juni 1978 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar vierenzestigste zitting.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de la Convention n° 151 concernant la protection du droit d'organisation et les procédures de détermination des conditions d'emploi dans la fonction publique, adoptée à Genève le 27 juin 1978 par la Conférence internationale du travail au cours de sa soixante-quatrième session.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Kelchtermans, rapporteur, verwijst naar zijn verslag. Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

Het enig artikel van het ontwerp van wet luidt:

Enig artikel. Het Verdrag nr. 151 betreffende de bescherming van het vakverenigingsrecht en procedures voor het vaststellen van arbeidsvoorwaarden in de openbare dienst, aangenomen te Genève op 27 juni 1978 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar vierenzestigste zitting, zal volkomen uitwerking hebben.

Article unique. La Convention n° 151 concernant la protection du droit d'organisation et les procédures de détermination des conditions d'emploi dans la fonction publique, adoptée à Genève le 27 juin 1978, par la Conférence internationale du travail lors de sa soixante-quatrième session, sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING
VAN VOLGENDE INTERNATIONALE AKTEN:

1. OVEREENKOMST BETREFFENDE DE SOCIALE ZEKERHEID TUSSEN HET KONINKRIJK BELGIE EN HET KONINKRIJK ZWEDEN;
2. BELGISCH-ZWEEDS AKKOORD BETREFFENDE HET WEDERZIJDIG AFZIELEN VAN TERUGBETALING TUSSEN INSTELLINGEN VAN PRESTATIES IN NATURA BIJ ZIEKTE-MOEDERSCHAP;
3. BELGISCH-ZWEEDS AKKOORD TOT VASTSTELLING BIJ ZIEKTE-MOEDERSCHAP, VAN DE LIJST VAN PROTHESSEN, HULPMIDDELEN VAN GROTERE OMVANG EN ANDERE BELANGRIJKE VERSTREKKINGEN,

ONDERTEKEND TE STOCKHOLM OP 27 SEPTEMBER 1988

*Algemene beraadslaging**Terugverwijzing naar de commissie*PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DES ACTES
INTERNATIONAUX SUIVANTS:

1. CONVENTION ENTRE LE ROYAUME DE BELGIQUE ET LE ROYAUME DE SUEDE SUR LA SECURITE SOCIALE;
2. ACCORD BELGO-SUEDOIS CONCERNANT LA RENONCIATION RECIPROQUE AU REMBOURSEMENT ENTRE ORGANISMES DES PRESTATIONS EN NATURE EN CAS DE MALADIE-MATERNITE;
3. ACCORD BELGO-SUEDOIS FIXANT EN CAS DE MALADIE-MATERNITE, LA LISTE DES PROTHESES, DU GRAND APPAREILLAGE ET DES AUTRES PRESTATIONS EN NATURE DE GRANDE IMPORTANCE,

SIGNES A STOCKHOLM, LE 27 SEPTEMBRE 1988

*Discussion générale**Renvoi en commission*

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van volgende internationale akten:

1. Overeenkomst betreffende de sociale zekerheid tussen het koninkrijk België en het koninkrijk Zweden;
2. Belgisch-Zweeds akkoord betreffende het wederzijds afzien van terugbetaling tussen instellingen van prestaties in natura bij ziekte-moederschap;
3. Belgisch-Zweeds akkoord tot vaststelling bij ziekte-moederschap, van de lijst van prothesen, hulpmiddelen van grotere omvang en andere belangrijke verstrekkingen,

ondertekend te Stockholm op 27 september 1988.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation des actes internationaux suivants:

1. Convention entre le royaume de Belgique et le royaume de Suède sur la sécurité sociale;
 2. Accord belgo-suédois concernant la renonciation réciproque au remboursement entre organismes des prestations en nature en cas de maladie-maternité;
 3. Accord belgo-suédois fixant en cas de maladie-maternité, la liste des prothèses, du grand appareillage et des autres prestations en nature de grande importance,
- signés à Stockholm, le 27 septembre 1988.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Kelchtermans, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Het woord is aan de heer Egelmeers.

De heer Egelmeers. — Mijnheer de Voorzitter, bij het doorneemen van dit wetsontwerp, dat door de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen werd besproken, rijzen bij mij toch enkele opmerkingen en vragen.

Ik ga allereerst in op het gebruik van de sociale terminologie in de Nederlandse tekst. Ik behoor zeker niet tot de categorie van de haarklovers, maar ik vind toch dat de Nederlandse terminologie niet door de beugel kan, zeker niet als wij de vergelijking met de Franse tekst maken. Ik geef één voorbeeld. In artikel 1 wordt duidelijk vermeld wat men onder «prestatie» verstaat, in het Frans «prestation», namelijk een verstrekking of een uitkering. Deze begrippen zijn duidelijk conform onze sociale terminologie. Een verstrekking is een niet-geldelijke prestatie en een uitkering is een geldelijke prestatie.

In de artikelen 18 en 19 heeft men, uitsluitend in de Nederlandse tekst, deze termen echter totaal door elkaar gehaald. Dit is zeer jammer, aangezien de Nederlandse tekst, even goed als de Franse en de Zweedse, rechtsgeldig is. Het is belangrijk dit feit voor ogen te houden.

Ik wil niet vooruitlopen op de artikelsgewijze bespreking, maar toch maak ik een opmerking bij artikel 7 en zal daarop dan niet meer terugkomen. Uit artikel 7 blijkt duidelijk dat de internationale akkoorden betrekking hebben op personen die ononderbroken beroepsarbeid verrichten aan boord van een schip dat onder de vlag vaart van één van de Staten die de overeenkomst hebben gesloten, in dit geval dus België en Zweden. Dit is zeer belangrijk, want Zweden is bij uitstek een maritiem land, veel meer nog dan België. Toch had België nog een vloot van ongeveer 80 koopvaardij schepen.

Sinds enkele maanden echter gaan de Belgische koopvaardij schepen meer en meer onder Luxemburgse vlag varen. Enkele weken geleden is dit proces in het Luxemburgse parlement afgerond. Luxemburg is er zelfs in geslaagd een tweede vlag te creëren, namelijk een Luxemburgse vlag, dus met de kleuren gelijk aan de Nederlandse, en daarop een rode leeuw. Een schip met een dergelijke vlag is een ex-Belgisch koopvaardij schip.

De heer Luyten. — Dat is het symbool van Gabriëls.

De heer Egelmeers. — Dit alles betekent dat de internationale overeenkomsten bijna zonder voorwerp zijn en enkel gelden voor de bemanning van de twee schepen die tot nader order nog onder Belgische vlag varen, aangezien Luxemburg duidelijk niet België is. Dat mag ons natuurlijk niet beletten deze overeenkomst toch te ratificeren, maar er is meer.

Uit de kranten heb ik vernomen dat er met betrekking tot de sociale zekerheid van de bemanning van de Belgische schepen, welke nationaliteit zij ook heeft — meestal gaat het overigens om Belgen, zowel Vlamingen als Walen — een akkoord is gesloten tussen de sociale partners, dit wil zeggen de reders, de bevoegde vakorganisaties en de Belgische regering. Zonder afbreuk te doen aan de beslissing van het Luxemburgse parlement, heeft deze overeenkomst toch een weerslag. Ik vraag mij af wat de inhoud is van dit akkoord over de sociale zekerheid. Ik kreeg op deze vraag graag een antwoord om met kennis van zaken te kunnen stemmen over deze internationale overeenkomsten.

Mevrouw de staatssecretaris, u moet niets meer achter mijn woorden zoeken dan de uitleg die ik heb gegeven.

Mijnheer de Voorzitter, mij beroepend op artikel 56bis van het reglement van de Belgische Senaat vraag ik u dit ontwerp morgen niet in stemming te brengen. De commissie voor de Sociale Aangelegenheden moet de kans krijgen om hierover advies uit te brengen. De bevoegde minister moet op de hoogte zijn van de inhoud van het akkoord, waarvan wij de juiste draagwijdte toch moeten kennen.

In de Kamer is dit ontwerp van wet goedgekeurd en ik ben er dus van overtuigd dat wij aan de internationale akte zelf niets meer kunnen wijzigen.

Nadat ons de juiste draagwijdte is uitgelegd, is het meer dan wenselijk dat de Senaat tenminste een advies geeft aan de regering om de bilaterale besprekingen met betrekking tot deze internationale akten opnieuw aan te vatten, maar dan in het licht van het huidige akkoord tussen de betrokken partijen teneinde dat

akkoord opnieuw een betekenis te geven. Het akkoord is nu zo goed als dode letter voor de zeelieden, met uitzondering van de bemanning van die enkele resterende Belgische koopvaardij-schepen.

Ik vraag dus de instemming van de regering en ik vraag u, mijnheer de Voorzitter, om begrip. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Mijnheer Egelmeers, ik meen dat uw vraag gerechtvaardigd is, zij het dat ter zake geen toestemming van de regering is vereist.

Het behoort tot de bevoegdheid van de Voorzitter van de Senaat om te beslissen over de verwijzing naar een commissie voor advies. Uw vraag lijkt me redelijk en dus wordt het ontwerp van wet houdende goedkeuring van deze internationale akten voor berekend advies verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

De heer Egelmeers. — Dank u wel, mijnheer de Voorzitter.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN DE AANVULLENDE OVEREENKOMST BIJ DE OVEREENKOMST AFGESLOTEN OP 16 SEPTEMBER 1971 TUSSEN HET KONINKRIJK BELGIË EN DE NOORD-ATLANTISCHE VERDRAGSORGANISATIE BETREFFENDE DE CONCESSIE AAN DE NOORDATLANTISCHE VERDRAGSORGANISATIE VAN EEN TE BRUSSEL GELEGEN TERREIN VOOR DE OPRICHTING VAN DE PERMANENTE ZETEL VAN DEZE ORGANISATIE, EN BIJLAGE, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 22 JUNI 1988

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE LA CONVENTION ADDITIONNELLE A LA CONVENTION CONCLUE LE 16 SEPTEMBRE 1971 ENTRE LE ROYAUME DE BELGIQUE ET L'ORGANISATION DU TRAITE DE L'ATLANTIQUE NORD RELATIVE A LA CONCESSION A L'ORGANISATION DU TRAITE DE L'ATLANTIQUE NORD D'UN TERRAIN SITUÉ A BRUXELLES EN VUE DE LA REALISATION DU SIEGE PERMANENT DE CETTE ORGANISATION, ET ANNEXE, SIGNÉE A BRUXELLES, LE 22 JUIN 1988

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van de aanvullende overeenkomst bij de overeenkomst afgesloten op 16 september 1971 tussen het koninkrijk België en de Noordatlantische Verdragsorganisatie betreffende de concessie aan de Noordatlantische Verdragsorganisatie van een te Brussel gelegen terrein voor de oprichting van de permanente zetel van deze organisatie, en bijlage, ondertekend te Brussel op 22 juni 1988.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de la convention additionnelle à la convention conclue le 16 septembre 1971 entre le royaume de Belgique et l'Organisation du traité de l'atlantique nord relative à la concession à l'Organisation du traité de l'atlantique nord d'un terrain situé à Bruxelles en vue de la réalisation du siège permanent de cette organisation, et annexe, signée à Bruxelles, le 22 juin 1988.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Kelchtermans, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1990-1991
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1990-1991

Het enig artikel van het ontwerp van wet luidt:

Enig artikel. De aanvullende overeenkomst bij de overeenkomst afgesloten op 16 september 1971 tussen het koninkrijk België en de Noordatlantische Verdragsorganisatie betreffende de concessie aan de Noordatlantische Verdragsorganisatie van een te Brussel gelegen terrein voor de oprichting van de permanente zetel van deze organisatie, en bijlage, ondertekend te Brussel op 22 juni 1988 zal volkomen uitwerking hebben.

Article unique. La convention additionnelle à la convention conclue le 16 septembre 1971 entre le royaume de Belgique et l'Organisation du traité de l'atlantique nord relative à la concession à l'Organisation du traité de l'atlantique nord d'un terrain situé à Bruxelles en vue de la réalisation du siège permanent de cette organisation, et annexe, signée à Bruxelles le 22 juin 1988 sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

INTERPELLATIE VAN DE HEER DE BELDER TOT DE STAATSECRETARIS VOOR EUROPA 1992 OVER «DE CONTACTEN MET DE GEWESTEN IN HET KADER VAN DE VOORBEREIDING VAN 1992»

INTERPELLATION DE M. DE BELDER AU SECRETAIRE D'ETAT A L'EUROPE 1992 SUR «LES CONTACTS AVEC LES REGIONS DANS LE CADRE DE LA PREPARATION DE 1992»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer De Belder tot de staatssecretaris voor Europa 1992 over «de contacten met de Gewesten in het kader van de voorbereiding van 1992».

Het woord is aan de interpellant.

De heer De Belder. — Mijnheer de Voorzitter, de Golfcrisis zal verstrekkende gevolgen hebben voor de Europese Gemeenschap. Zoveel is vandaag wel duidelijk. Het laatste decennium van deze eeuw is aan flarden geschoten. In plaats van ons te kunnen bezighouden met de aan de gang zijnde intergouvernementele conferenties over de Europese Politieke Unie, de Economische en Monetaire Unie en het toekomstig gemeenschappelijk buitenlands beleid of met de Europese veiligheids- en defensiepolitiek, zal de belangstelling waarschijnlijk in de eerste plaats moeten gaan naar minder verheven doelstellingen.

De mokerslagen die de Gemeenschap recentelijk heeft moeten incasseren ten gevolge van de huidige Golfcrisis dreigen het werk van dertig jaar oprechte Europese samenwerking te compromitteren.

De tijd die ons nog van 1992 scheidt wordt met de dag korter, terwijl het belang van een goede voorbereiding op de Europese interne markt ieder uur dat voorbijgaat groter wordt.

Ik richt mij vandaag tot de staatssecretaris voor Europa 1992, niet zozeer om van haar te vernemen wat zij reeds heeft ondernomen ter uitvoering van het mandaat dat haar door de regeringsverklaring van mei 1988 werd opgelegd. Ik heb mevrouw Lizin daarover in het verleden vanuit verschillende invalshoeken ondervraagd en zij heeft ons langs diverse, onder meer parlementaire, kanalen af en toe op de hoogte gehouden van haar belangrijkste realisaties, problemen en ambities.

Mevrouw de staatssecretaris, wij kennen de hoofdlijnen van uw beleid en uw inspanningen om zowel het publiek, als het bedrijfsleven en de Belgische overheid voor te bereiden op de schok die de interne markt ons allen zal bezorgen op 31 december 1992.

Eén aspect van de door u gevolgde procedure is mij als Vlaams-nationaal senator niet voldoende duidelijk.

Wanneer ik immers uw werk analyseer en de resultaten herlees van de stuurgroep van de Centrale Raad voor het bedrijfsleven, van de werkgroepen per thema, van de hearings of van de bijzondere raadgevende commissies die u aan het werk heeft gezet, wanneer ik de besluiten herlees van de VBO-dag van november 1990 of van de consulaire dagen op Hertoginnedal, wanneer ik de antwoorden op enkele parlementaire vragen herlees die door collega's in detail werden gesteld, wanneer ik de uitvoerige teksten van uw hand herlees die in het Parlement circuleren of wanneer ik de persartikels met uw mededelingen en deze die over u en uw mandaat werden geschreven lees, blijft mij één punt onduidelijk, meer bepaald: welke rol spelen de Gemeenschappen en de Gewesten in de voorbereiding van België op 1992?

Ik heb u deze vraag reeds vroeger gesteld naar aanleiding van een parlementaire vraag in april 1990. Ik had toen reeds het gevoel dat het niet zozeer uw opdracht was Europa in België binnen te loodsen, maar wel België op Europa-1992 voor te bereiden. Toen reeds vroeg ik mij af wat uw indruk was over de manier waarop de Belgische economie de Europese dimensie zou opvangen, welke verschillen per sector u had vastgesteld en hoe de verschillende economische sectoren zich opstelden. Ik vroeg mij af op welke manier u de verschillende regio's bij uw activiteiten heeft betrokken, en welke hun respectieve sterke en zwakke punten waren.

Welke initiatieven wou u nemen om het de Gewesten en de Gemeenschappen mogelijk te maken hun eigen bevoegdheden uit te oefenen om in coördinatie met de nationale overheid, zo nauwkeurig mogelijk in te spelen op 1992? Vandaag wil ik het uitvoeriger hebben over dit laatste aspect van het probleem.

Mevrouw de staatssecretaris, ik ben van oordeel dat de Gemeenschappen en de Gewesten niet voldoende uw aandacht krijgen. U was nochtans goed begonnen. In een van uw eerste publikaties van 1988 lees ik dat het uw bedoeling was om op het staatssecretariaat een beleid te voeren in overleg met de betrokken beleidsniveaus, namelijk met de nationale overheid — u citeerde heel wat nationale ministeries —, maar ook de Gewesten (Vlaanderen, Brussel en Wallonië) voor de sociaal-economische aangelegenheden, zoals tewerkstelling, economisch beleid, leefmilieu en verkeer, en ook de drie Gemeenschappen voor de materies onderwijs, audiovisuele technieken, maatschappelijk welzijn en cultuur.

Sedertdien hebt u — tenzij ik mij vergis — geen formele verwijzing meer gemaakt naar contacten, laat staan coördinatie met de deelgebieden om uw mandaat uit te oefenen. Integendeel, sommige van de talrijke door u georganiseerde studies gaan zelfs in tegen de ambities van de Gemeenschappen en Gewesten, tenminste wanneer ik de verklaringen die ik lees in de pers mag geloven.

Zo is er de verklaring van professor Viaene, weergegeven in een artikel in de *Gazet van Antwerpen* van 20 april: « Als gevolg van de regionalisering worden de inspanningen om met Belgische produkten de exportmarkten te bewerken, meer en meer versnipperd. Dat zal geen goed doen aan de uitvoer. Zo klinkt een eerste, voorzichtige conclusie die de Gentse professor Viaene uit zijn studie over de effecten van de regionalisering op de handelspositie van ons land in 1992 heeft opgedaan. Die studie is een opdracht van het staatssecretariaat Europa 1992 van Anne-Marie Lizin en zal in de maand juni worden uitgegeven. De regio's zijn te beperkt om in het buitenland voldoende slagkracht te hebben. »

Dat is de tonaliteit van één van uw belangrijke studies.

Bovendien lees ik dat u soms zelf persoonlijk initiatieven neemt, zonder concertatie met de Gewesten. Ik citeer uit *L'Echo de la Bourse* van 7 juni: « Mme Lizin a proposé la création d'un service spécial au sein de la direction générale des Relations économiques extérieures, chargé du suivi du marché intérieur. Ce service, composé d'un économiste et d'un juriste, devrait assister les entreprises en difficulté dans leur accès à un marché voisin. Il examinerait également chaque plainte ou demande d'information qui lui serait adressée par un de nos postes diplomatiques ou des fédérations professionnelles. »

Ik vraag mij af of dit voorstel in overleg met de Gewesten werd ingediend.

Een ander voorbeeld houdt verband met de Gemeenschappen. Ik heb het u reeds gesignaleerd op 10 januari 1990, toen ik had vastgesteld dat u in een heel gespecialiseerd tijdschrift *Art, antiquities and auctions*, de gevolgen van Europa 1992 op de culturele aspecten van de Europese Gemeenschap hebt beschreven. U hebt mij toen een uitvoerig antwoord gegeven om te illustreren wat u zou doen inzake het boek, fonoplaten, antiquiteiten, theaters, cinema, schilderijen, tentoonstellingen, vrij verkeer van kunstenaars, hun fiscaal statuut, enzovoort in de Europese interne markt.

De verwijzing naar de bevoegde Gemeenschappen was in uw antwoord echter heel oppervlakkig en maakte het mij toen niet mogelijk vast te stellen of u overleg hebt gepleegd met de Gemeenschappen, *in casu* de Vlaamse, voor al deze domeinen waarvoor de Gemeenschappen duidelijk bevoegd zijn.

Ik heb hier een Engelse publikatie van u, mevrouw de staatssecretaris, van maart 1990. U schrijft: « The following list comprises the major actions of the State Secretariat for Europe 1992: 1. Public Sector. ... Concertation with regional authorities on matters concerning trans-frontier cooperation has been organised. »

Dit is de enige recente referentie die ik gevonden heb in verband met *regional authorities*, wat dat ook mag betekenen. Verder preciseert u echter: « Meetings are regularly held with local authorities to discuss the consequences of 1992 on the specific activities of their towns. » Hier gaat het dus niet meer om Gemeenschappen of Gewesten, maar om gemeenten en steden.

Waar bevinden zich die Gemeenschappen en Gewesten in uw beleid? Deze vraag rijst nog meer wanneer men de conclusies leest van uw studiedag van 5 oktober 1989. De Eerste minister zegde bij het voorstellen van de resultaten van die studiedag aan de pers, dat ieder departement dat met 1992 te maken heeft, zal worden uitgenodigd om een coördinator aan te stellen. Op de lijst van coördinatoren komen echter alleen maar vertegenwoordigers voor van nationale instanties, maar geen enkele van de Gemeenschappen of de Gewesten.

Uw opdracht bestaat erin het land voor te bereiden op de Europese interne markt, mevrouw de staatssecretaris, en hierbij moeten volgens mij ook de Gemeenschappen en de Gewesten worden betrokken.

Ik moet u wel voor iets feliciteren. Bij het begin van uw mandaat schreef u namelijk in een perscommuniqué: « Le secrétariat d'Etat souligne cependant les difficultés que connaît notre pays qui sont liées à la mise en place des structures régionales et communautaires. »

Ik heb gepoogd na te gaan wat u daarmee toentertijd bedoelde. U heeft echter achteraf verschillende keren gezegd dat de regionalisering niet de oorzaak was van, bijvoorbeeld, de vertraging van de omschakeling naar het Belgisch recht van Europese richtlijnen. Op dat punt heeft u dus wel rekening gehouden met de bevoegdheden van de Gemeenschappen en de Gewesten in deze veranderde situatie.

Ik vraag u dus mij nauwkeurig mee te delen waarover en met wie in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest er contacten zijn geweest om 1992 voor te bereiden. Vooral inzake het Vlaamse Gewest zou ik precieze gegevens appreciëren, zowel stroomopwaarts als stroomafwaarts.

Ik bedoel hiermee: hoe ziet de coördinatie met de Gemeenschappen en de Gewesten eruit vooraleer in de EG beslissingen worden genomen en hoe is de samenwerking daarna? (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Lizin.

Mevrouw Lizin, staatssecretaris voor Europa 1992, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Handel. — Mijnheer de Voorzitter, ik stel met genoegen vast dat de heer De Belder één van de trouwste lezers is van de publikaties van mijn staatssecretariaat. Als ik 't *Pallietkerke* mag geloven, is het niet de eerste keer dat hij in de Senaat interpelleert.

In het verlengde van zijn schriftelijke vraag nummer 11 van 24 april 1990, vraagt de heer De Belder mij naar de contacten die

het staatssecretariaat voor Europa 1992 gehad heeft met de Gewesten en de Gemeenschappen in het kader van de voorbereiding op de vervaldag 1992.

Dit geeft mij in de eerste plaats de gelegenheid om als lid van de Belgische delegatie, voor de nu lopende intergouvernementele conferentie over de Europese Unie te benadrukken dat de problematiek van de participatie van de regio's in de Europese constructie mij na aan het hart ligt. Ik heb de gelegenheid gehad om over deze kwestie van gedachten te wisselen met de nationale ministers, gelast met de institutionele hervormingen, maar ook met onze gewest- en gemeenschapsministers.

Tijdens een recent onderhoud met Jacques Delors, heeft deze laatste mij bevestigd dat hij als voorzitter van de Commissie, op een welwillende manier begaan is met de bekommernis van de Belgische regering om aan de gewest- en gemeenschapsministers een volle participatie te verlenen in het Europees beslissingsproces, ook op het niveau van de Raad, in die gevallen waar zij exclusieve bevoegdheden hebben.

Ik wil nu de opdracht die mij is toevertrouwd in verband met de concrete voorbereiding op de vervaldag 1992 terugplaatsen in zijn context, zoals vastgelegd door de Ministerraad van 7 september 1988.

Ik wil hier beklemtonen dat ik deel uitmaak van de nationale regering. In die hoedanigheid kan ik mij uiteraard richten naar alle sociaal-economische gesprekspartners, en ook tot alle lagen van de bevolking, dit in het kader van mijn informatieve en sensibiliserende opdracht. Zo ook kan ik mijn steun toezeggen aan initiatieven die bijdragen tot de voorbereiding op 1992, of die een mentaliteitsaanpassing beogen naar een echte Europese geest, en dit ongeacht wie zich nu tot mij richt om dit te doen.

Indien het overheden betreft, andere dan de nationale regering, dan spreekt het vanzelf dat mijn relaties met hen kaderen in een absoluut respect voor hun autonomie.

Mijn eerste taak is de departementen te stimuleren bij de omzetting van de Europese juridische regels, genomen in het kader van 1992.

In dit verband wijs ik erop dat een van de eerste maatregelen, die ik genomen heb bij de installatie van mijn staatssecretariaat, de uitbesteding aan de Rijksuniversiteit Gent was van een permanent bij te houden inventaris van de aangenomen en voorgestelde Witboekmaatregelen, en van de omzetting ervan in het Belgisch recht. Hoewel het merendeel van de Europese teksten met betrekking tot de interne markt slaat op materies waaromtrent de Gewesten of Gemeenschappen ter zake niet (mede)bevoegd zijn, heb ik toch dit geïnformatiseerd bestand regelmatig doorgestuurd naar de voorzitters van de Gewest- en Gemeenschapsexecutieven. Sinds kort wordt die inventaris trouwens uitgegeven in losbladige vorm. Aldus is hij op een snelle en soepele manier beschikbaar voor iedere geïnteresseerde. Ik heb trouwens onlangs het genoege gehad een presentexemplaar te kunnen bezorgen aan u, mijnheer de Voorzitter.

Ingevolge een voorstel dat ik heb gedaan tijdens de regeringsstudiedag «Europa 1992» van oktober 1989, werd beslist dat in ieder departement, zowel nationaal, gewestelijk als gemeenschappelijk, een coördinator inzake Europese zaken wordt aangeduid. Deze coördinatoren vergaderen sindsdien om te bekijken welke Europese regels er tot stand zijn gekomen en om de inventaris te maken van de te nemen maatregelen.

Pour compléter la question que vous avez posée, j'ajoute que, dans la liste dont vous disposez, ne figurent que les coordinateurs nationaux, puisque ne sont invités à ces journées que les ministères pour lesquels nous assumons une responsabilité de travail. Toutefois chaque ministère régional compte aussi des coordinateurs qui se rencontrent dans les réunions de coordination régulières au ministère des Affaires étrangères ou dans les réunions de coordination spécifique qui se déroulent soit chez moi, soit directement à la représentation permanente.

Wij constateren trouwens dat dank zij die vergaderingen de ernstige vertraging in de omzetting van Europese teksten stilaan weggewerkt wordt. Bovendien stellen wij vast dat, wat de Gewesten en de Gemeenschappen betreft, de vertraging inzake de omzetting van de teksten in verband met 1992 minder groot is dan op het nationaal niveau.

Statistieken zeggen echter niet alles: het is ook belangrijk aandacht te besteden aan de kwalitatieve aspecten van deze problematiek en aan de impact op het publiek. Daarom heb ik op 3 en 14 december 1990 de betrokken nationale en gemeenschapsministers schriftelijk gewezen op de noodzaak om onverwijld de richtlijn aangaande de wederzijdse erkenning van diploma's om te zetten. Deze richtlijn moest tegen 4 januari laatstleden omgezet zijn, maar tot nu toe heeft geen enkele lidstaat de nodige maatregelen voor een correcte uitvoering genomen. Ik kan nochtans melden dat dit dossier nu op de goede weg is alhoewel elke vertraging uiteraard betreurenswaardig is.

Ik wil dit onderdeel over de omzetting van de aangenomen witboekmaatregelen besluiten en herhalen wat ik al bij meerdere aangelegenheden aan mijn gesprekspartners heb gezegd, namelijk dat ik bereid ben om elke vorm van samenwerking te onderzoeken teneinde hen in staat te stellen de problemen op het terrein op te lossen.

Mijnheer de Voorzitter, een andere belangrijke opdracht voor mij is van informatieve aard, namelijk de betrokken socio-economische milieus voorlichten opdat zij zich zouden kunnen voorbereiden en op een adequate manier zouden kunnen anticiperen op de interne markt.

Op het institutionele vlak heb ik in de eerste plaats willen zorgen voor een informatiedoorstroming naar de KMO's door met name het Euro-info-center netwerk in België uit te breiden. Daartoe werd een *ad hoc* interkabinettenwerkgroep geïnstalleerd in mijn kabinet. Hierin waren de drie Gewesten vertegenwoordigd. Hij vergaderde vier maanden om selectievoorstellen te formuleren die voor de EG-Commissie aanvaardbaar moesten zijn. Voor het Vlaamse Gewest waren voorzitter Geens en minister De Batse-lier vertegenwoordigd. Ik kan u verzekeren dat de voorkeur van de vertegenwoordigers van de Gewesten doorslaggevend was bij de keuze van de Euro-info-centers in de verschillende Gewesten. Die keuze werd trouwens bevestigd door de beslissing van de EG-Commissie van 31 mei 1989.

Ik heb nog meer studies laten verrichten dan u hebt vermeld, mijnheer De Belder, zowel sectorieel als globaal. Ik bespaar u de opsomming van de onderwerpen.

Sommige van deze studies werden gerealiseerd door de Centrale Raad voor het bedrijfsleven. Voor andere werden de verschillende universiteiten van het land aangezocht.

Naarmate deze studies werden voltooid, heb ik uiteraard de verdere verspreiding ervan verzekerd, op de wijze die mij het meest geschikt leek. Wanneer deze studies de gewestelijke verantwoordelijken kunnen aanbelangen, hetzij omdat de betrokken bestudeerde industriële sector belangrijker is in het ene Gewest dan in het andere — bijvoorbeeld de studie over de voedingsindustrie — hetzij omdat de aard van de studie per definitie één bepaald Gewest aanbelangt — dit is het geval voor de economische impactstudie Eurotunnel die binnenkort zal worden beëindigd door het RUCA-VUB-onderzoeksteam —, laat ik niet na de aandacht van de betrokken Executieven te vestigen op deze beschikbare informatie.

Zo heb ik bij wijze van voorbeeld op 6 december 1990 de studie over de impact van 1992 op de binnenscheepvaart en het vrachtovervoer per schip bezorgd aan de heer Sauwens, gemeenschapsminister voor Openbare Werken en Verkeer.

Het komt mij uiteraard niet toe om de betrokken gewestelijke overheden een gebruik van die informatie op te leggen, noch, *a fortiori*, om hen verantwoording te vragen omtrent dat gebruik.

Ook wil ik — en dit is maar één voorbeeld — de organisatie door mijn kabinet vermelden van meerdere «Europadagen 1992» waarbij, in functie van de gekozen stad, een thema in verband met 1992 grondig werd uitgespit, hetzij samen met de lokale overheid hetzij samen met industriële en handelskringen. Het gaat om de steden Gent, Antwerpen, Kortrijk, Temse, Tienen, Charleroi, Doornik en Eupen.

J'en viens à un point plus précis de votre question à ce sujet. Pourquoi les villes? Parce que, dans notre pays, beaucoup de villes ont des intérêts «transfrontières» extrêmement importants. Je pense à des programmes tels que celui intitulé «Pacte». Les

Régions sont sans doute les leaders de ce type de dossier, mais le pouvoir national conserve la responsabilité de domaines tels que celui de la TVA et du droit douanier.

Il est donc impossible de laisser aux seules Régions la responsabilité des discussions « transfrontières ». Certaines villes, bien que petites — Erquelines en Wallonie, par exemple —, sont concernées par le règlement de problèmes connexes à des compétences nationales en cette matière. Courtrai et, bien sûr, Anvers et Eupen sont également dans ce cas.

Ik grijp deze gelegenheid aan om u te signaleren dat ik, samen met Vice-Eerste minister Willy Claes, een grondig debat voorbereid dat op 7 februari zal worden gevoerd met de heer Bangemann over de Europese industriële politiek in het licht van 1992. Alle grote sectoren van het land worden hierbij betrokken. Op 18 december jongstleden heb ik een uitnodiging gestuurd naar de ministers Geens en De Batselier om aan deze werkvergadering deel te nemen en uiteraard ook naar de heer Anselme.

Cette proposition de la Commission porte sur les grandes lignes de la politique industrielle. En réalité, lorsque la réflexion et l'action progressent dans le sens de la réalisation du marché intérieur, se pose le problème du contenu que nous donnons à ce marché. Cette question sera de plus en plus présente au cours de cette année.

Le document de la commission relatif à la politique industrielle figure parmi les propositions constructives actuellement en phase d'ébauche. En accord avec le ministre des Affaires économiques, nous lançons évidemment le débat en cette matière qui, en grande partie, concerne également les Régions.

Een derde aspect van mijn opdracht, zoals zij werd bepaald door de Ministerraad, betreft het opwekken van dynamisme en een mentaliteitsverandering in de brede lagen van de bevolking.

Nochtans zou ik, in het strikte kader van mijn antwoord aan senator De Belder, een recent voorbeeld willen aanhalen waarop ik fier ben, namelijk de voorbeeldige samenwerking tussen het informatiebureau van de EG-Commissie en mijn staatssecretariaat enerzijds, en anderzijds die tussen dit laatste en de drie gemeenschapsministers voor Onderwijs, namelijk de heren Coens, Graté en Gentges. Deze samenwerking betreft de brochure voor het zesde leerjaar met als titel: « Ontdek Europa — één gemeenschap met Twaalf. » Het ging hier om een geplande en georganiseerde samenwerking.

Cette brochure connaît un grand succès dans tout le secteur primaire. Je conseille donc à M. De Belder d'en prendre connaissance. Il y trouvera, en effet, un essai traitant des matières européennes. Fait dont on peut dire qu'il est relativement rare, le texte n'est pas rédigé en termes uniquement scientifiques ou technocratiques. Cette brochure fournit des informations sur l'Europe; elle est accessible à tous les publics, même aux plus jeunes.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb reeds zeer uitgebreid geantwoord. Ik had mijn antwoord nog langer kunnen maken indien ik mij niet beperkt had tot het schetsen van het belangrijkste deel van mijn actiekader en tot het geven van slechts enkele voorbeelden van een veelzijdige taak die een uiteenlopend publiek treft.

Het gaat hier inderdaad over heel het institutioneel, administratief, sociaal en economisch leven van ons land. Een volledig overzicht geven van al die activiteiten zou een monnikenwerk zijn. Voor mij is het essentieel te constateren dat er nergens in dit land nog personen zijn die privé of beroepsmatig onverschillig staan tegenover Europa. Ik geloof dat ik hier zowel in Vlaanderen als in Wallonië en in Brussel aan meegewerkt heb. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Belder voor een repliek.

De heer De Belder. — Mijnheer de Voorzitter, dit is geen repliek. Ik wil een dankwoord richten tot mevrouw de staatssecretaris, niet alleen omdat zij geantwoord heeft op mijn vragen, die vrij technisch waren, maar ook omdat zij zo vriendelijk geweest is haar betoog te beginnen met het vermelden van haar gesprek met commissievoorzitter Delors over diens ingesteldheid en die van de Europese Commissie tegenover het vraagstuk van de institutionele rol van de regio's in het toekomstige Europa.

Ik zou graag hebben dat de Senaat hier formeel nota van neemt want wij zullen dit element in de nabije toekomst nuttig kunnen gebruiken. Sommige collega's hebben daarover immers nog steeds hun twijfels. Mevrouw de staatssecretaris heeft hier dus een belangrijke verklaring afgelegd, die ik niet verwachtte en die we zo maar van haar hebben gekregen bij de overigens perfecte beantwoording van mijn vragen over 1992.

M. le Président. — La parole est à Mme Lizin, secrétaire d'Etat.

Mme Lizin, secrétaire d'Etat à l'Europe 1992, adjoint au ministre du Commerce extérieur. — Monsieur le Président, permettez-moi de faire un petit commentaire supplémentaire.

La commission du Sénat spécialisée dans ces matières suivra la préparation du débat sur la conférence intergouvernementale sur l'union politique et recevra toutes les informations nécessaires sur ce point qui porte, de façon explicite, sur la révision de l'article 146 du Traité de Rome, cette révision visant à permettre l'expression des compétences des Régions au sein du conseil.

Je renvoie M. De Belder aux travaux de cette commission qui fonctionne déjà et qui sera certainement très active dans les prochaines semaines.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN WET — PROJET DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De regering heeft ingediend een ontwerp van wet houdende invoering van een verlof om dwingende redenen.

Le gouvernement a déposé un projet de loi instaurant un congé pour raisons impérieuses.

Dit ontwerp van wet zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Ce projet de loi sera imprimé et distribué.

Het wordt verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Il est renvoyé à la commission des Affaires sociales.

VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De volgende voorstellen van wet werden ingediend:

1° Door mevrouw Herman-Michielsens tot vaststelling op achttien jaar van de leeftijd van verkiesbaarheid van de leden van de raden voor maatschappelijk welzijn;

Les propositions de loi ci-après ont été déposées:

1° Par Mme Herman-Michielsens fixant à dix-huit ans l'âge de l'éligibilité des membres des conseils de l'aide sociale;

2° Door de heer Hasquin tot wijziging van artikel 87 van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen.

2° Par M. Hasquin modifiant l'article 87 de la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES

COMPOSITION DE COMMISSIONS

De Voorzitter. — Bij het bureau zijn voorstellen ingediend tot wijziging van de samenstelling van sommige commissies:

1° In de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen zou de heer Allewaert de heer Baert als plaatsvervangend lid vervangen.

Le bureau est saisi de demandes tendant à modifier la composition de certaines commissions:

1° A la commission des Relations extérieures M. Allewaert remplacerait M. Baert comme membre suppléant.

2° In de commissie voor de Financiën zou de heer Allewaert de heer Geeraerts als plaatsvervangend lid vervangen.

2° A la commission des Finances M. Allewaert remplacerait M. Geeraerts comme membre suppléant.

3° In de commissie voor de Justitie zou de heer De Belder de heer Baert als effectief lid vervangen en zou de heer Geeraerts de heer De Belder als plaatsvervangend lid vervangen.

3° A la commission de la Justice M. De Belder remplacerait M. Baert comme membre effectif et M. Geeraerts remplacerait M. De Belder comme membre suppléant.

4° In de commissie voor de Landbouw en de Middenstand zou de heer Allewaert de heer Baert als plaatsvervangend lid vervangen.

4° A la commission de l'Agriculture et des Classes moyennes M. Allewaert remplacerait M. Baert comme membre suppléant.

5° In de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen zou de heer De Belder de heer Baert als effectief lid vervangen en zou de heer Peeters de heer De Belder als plaatsvervangend lid vervangen.

5° A la commission de la Révision de la Constitution et de la Réforme des Institutions M. De Belder remplacerait M. Baert comme membre effectif et M. Peeters remplacerait M. De Belder comme membre suppléant.

6° In de commissie voor de Verzoekschriften zou de heer Allewaert de heer Baert als plaatsvervangend lid vervangen; de heer Valkeniers wordt als plaatsvervangend lid voorgedragen.

6° A la commission des Pétitions M. Allewaert remplacerait M. Baert comme membre suppléant; M. Valkeniers est proposé comme membre suppléant.

Geen bezwaar?

N'y a-t-il pas d'opposition à ces remplacements?

Dan is aldus besloten.

Il en est donc ainsi décidé.

Mesdames, messieurs, je vous propose d'interrompre ici nos travaux.

Ik stel voor onze werkzaamheden te onderbreken. (*Instemming.*)

Le Sénat se réunira le jeudi 31 janvier 1991, à 15 heures.

De Senaat vergadert opnieuw donderdag 31 januari 1991, om 15 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 18 h 25 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten om 18 h 25 m.*)

